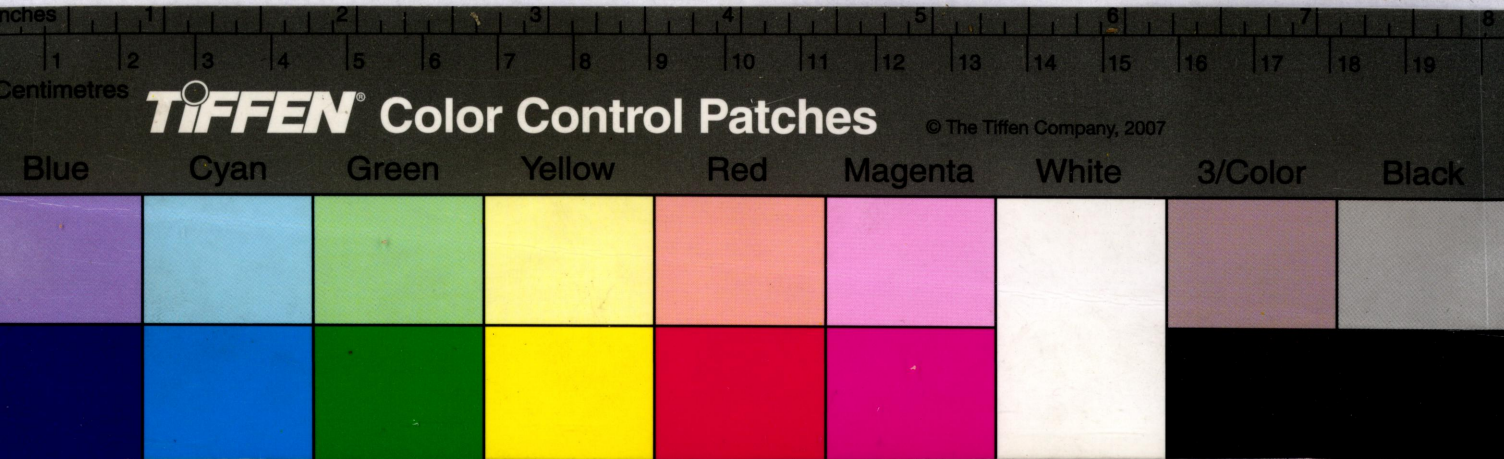

RMr. O.

416.

ára 80 ft oel 1911
Kötis 5

Leabó I Köt. 27 l. 21. kötet
Kötet - 19/2 99

Igen ritra

ÁBÓLTS
Salomon Kirá-
lalnac Könyvei.

1. Prouerbia.
2. Ecclesiastes.
3. Canticum Canticorum.
4. Sapientia.

MAGYAR NYELVEN.

COLOSVARBA.
I S S I.

Valde Rarum

ára 80 ff. v. e. ~~207~~
Kötis 5

Levő I Köt. 27 l. v. e.
Kötis - 19/2 99

Igen nitra

Vat. Barum

ÁBÓLT S

Salomon Kirá-

lalnac Könyvei.

1. Proverbia.
2. Ecclesiastes.
3. Canticum Canticorum.
4. Sapientiae.

MAGYAR NYELVEN.

COLOSVARBA.

I S S I.

A SALAMON könyveinek elő- iárod bevéde.

Bibliába négy Könyv
neuesztetic Salamon
kiraly Könyvének.

Az első, a Bölch be-
sédeknek Könyve,

melyet méltan neuesztetnének: Ió che-
lekedeteknek könyvének. Mert Sala-
mon abba a könybe megtanít, mint
kelyen iól élnünc, mind Isten előt, s
mind é világ előt..

Kiualtképen kedig Salamon tanít-
tya abba a könybe az iffiakat, es attya
képen ghigyógeti az Isteni parancho-
latokra, edes es vigasztalásokkal telyes
Igireteckel, tudni illic, azoknac, ió es

A 2 bodog-

ogságos szerentsieckel, à kic engedelmesec es jámboroc: Annac felette menyegetéfeckel es büntetéfeckel, tudni illic, miképen büntettésenec meg à gonosoc es az engedetlenec. Mert az ifiúság ómagába kési minden gonosira: Es miuelhogy oly nép, ki tudatlan, es nem erti é vilagnac' az órdegnecc haradságát, es gonosóságát, erőtlemb, hogy nem mint ki ellené álhathá à gonos példákna, es à botráncostatáfokna es ki ó magát keresztienül es jól vezérhetnéie: Ezokaért, mikor jó fenytékbe nem tartatic es neueltetie, mindiárást gonosiba léssen, es elvési.

Ezokaért mindenestől fogua sükségesecó néki à tanítócc es az igazgatócc kic ötet intsec, vezeryec, fedgyec, dor galyac, es süntelen igazgatsac, az Istenni félelemre, es az Istennec parancholattyára, az órdegnecc ellene álásra, é vilagnac es à testnecc: Miképen Salomon tanit é könybe szeretettel es bőségesen fog-

sen foglaluan az ó tanításit, ssep feleciakba es mondasokba, hogy könyben meg érthéséc, es meg tanulhatsac.

Melto ezokaert, hogy minden ember, valaki keresztienül akar élni, é könyuet kézbe hordozo könyvv gyanāt tartsa, minden napon kezébe forgatsa, ebbe nézzen, es az ó életit ide igazgatsa.

Szükség kedig, hogy é két útnac egyikén járyiunc: a vagy hogy à mi atyanknac feddését es dorgolasát felvegyüc, es annac engedgyünc: A vagy, hogy à Hohernecc büntetését elsenuedgyüc, à közenséges módas forént, Ha az én kezemből meg sábadulsi: Meg nem sábadulsi à hoher kezéből. Es é két dolgot szeretettel eleybe keladni az ifiúságnac, tudni illic: Hogy ha nem akarnac az ó jóra intó attyoknac engedni: sükség mindenestől fogua, hogy à porosboknac engedgyenec: Miképen Salomonis é könybe süntelen

A 3 halálal

a lal fenyegeti azokat, a kic engedet
ene: Ez heiba valoua nē lehet Mert
egyiknec meg kellenni: Mert az Isten
bűntelen nem hadgya.

A Bizonságuételis meg mutattya,
hogy az engedetlen martzonác choda
képē meg bűntetnec es elvesnec. Me-
rt noha egy falka ideig szabadon budof-
nac: de mind az által végre a poroslo
kezébe esnec: Ielesen akkor, mikor
semmit nem félnec, es nagy batorság-
ba vadnac. Mind ezekről tanu bizony-
ságot tesnec az akasztófác, a kerekec,
es a temető helyec, minden varasoc ka-
pui előt: Es mind ezeket az Isten hely
heftette oda a fejedelmec által, azok-
nac rettenetességekre, a kic az Istēnec
igéiuel nem akarnac tanitatni, es nem
akarviác elviselni az ő attyoknac fe-
nyiréket.

Ennec okaert Salomon è könybe
bolondoknac, es balgatogoknac híyia,
mind azokat, a kic meg vrályiác az
WRnac

WRnac parancholatit: Azoka k
dig bőlcheknec, a kic az WRnac pa-
rancholatit bechülic, es meg tartyac.
Es nem chac az iffiuságnac ből, mely-
et kiualtképen tanítani akar: De an-
nakfelettē minden rendbeli ēbereknec
is, a felsőbőlfogua mind az vrolfoig.
Mert mīképen az ifiuság kiualtképen
vétkezic az Isten prancholati ellen:
Azonképen vétkeznec az egyéb ala-
patbeliek is, kic felyül haladgyác az if-
fiac vétkeit: Mint meg vagy on amā
köz besédbe: Menyéuel vényeb: an-
nyéual gonosb. (*Alias, Menyéuel agab, an-
nyéual latrab.*)

Ha semmi tōb gonofság nem vol-
nais az egyéb alapatokba ezeknel, tud
ni illic, a telheredenségnel, keuelység-
nel, gyűlöségnel es irigy ségnel, chac ez
egyis igaz elég volna, hogy ot akarnac
bőlchec lenni, a hol nem kellene: Es
hogy oly igen sörgalmasofoc a más
ember dolgarol, hogy mindenkor asit
A 4 akaryiác

yác művelni, a mi őket nem illeti:
Eshogy aſt el hadgyác, a mire gondot
kel vífélniec: Mert a ki a tanítáſnac ren-
dibe vagon, ez a feidelemlség tiſtibe
akaryia az ő bölcheſégét mutogatni:
Es ennec a bölcheſég nec ſem mód-
gya ſem vége nínchen. Viſontac: A
ki a külső feidelemlség nec rendibe va-
gyon: Ennec ſem feie ſem haſa meg
nem tarthattya az ő nagy bölcheſe-
gét, melyel a tanítáſnac rendit es az
Egyházbéli hiuatalt rendelni es igaz-
gatni akaryia.

Effélebolondoc igen ſokan vadnac
es minden tartományoc, varasoc es há-
zac rakuác efélekel: Kicebbe e köny-
beis igen kemenyen feddetetnec, es in-
rettnec, hogy kiki mind az ő tiſtibe
iáryion el, es az ő dolgát chelekedgye
hiuen es igazán. Es nínchen nagyob
es iob ióſág, az engedelemnél, es az ő
nékihagyot tiſtibe hiuen valo eliará-
uái: Efféle emberec bölchek nec neureſi
tetnec.

tetnec. Az engedetlenec kedig bolon-
doknac: noha bolondoknac es en-
gedetlenek nec nem akarnachiuaratni.

A MASIC Kőnyvv a Prédica-
tor kőnyvv. Mert mikor az ember,
az első kőnyvv nec tanusága ſerént,
engedelembe igyekezie élni, es azon
iáry, hogy az ő tiſtibe es hiuatalyába
eliáryion: olyan igen ellene ál az ör-
deg, évilág, es az őnen teſte, hogy az
ember elvnuán az ő hiuatalyát es dol-
gát, aſt akarnaia, hogy ſemmihöz né
kezdet volna: mert tudgya, hogy min-
den dolga, valamihöz kezd, heiaaba va-
lo, es nem megyen elő az ő keuásága
es akarattya ſerént. Efféle meg vnáſt
oſtan, munka es bánat, békételemlség
es külemlb külemlb morgodás kőuet:
vgy annyéra, hogy az ember oſtán
mind kezét, s' mind lábát lebochatya,
es békét hágy az ő hiuatalyánac. Me-
rt mikor az őrdég iobfelől az igaz en-
gedelmet a más ember dolganac gond

A 5 vífélésé-

vifeléséuel, es a testi gyönyörűségekkel
meg nem bantathya: Balfelől, bánarockal,
kefertűségekkel, es külemb külemb fele
bántalockal igyekezic meg bántani.

Miképen ezokaért Salomon az első könyvvbe
amabolond más ember gond vifélése
ellen igaz engedelemre tanít: Azonképen
é könyvvbe a késértés, es a megvadás
ellen tanít, a békeféstés benuedésre,
es az igaz engedelembe való végig
meg maradásra, hogy a mi végünk
nec oráiat chendeféségbe, es nagy
öremmel váryiuc. Es hogy asit, a mit
meg nem terthatunc, el hagyuc: Mert
a meg keresés nec ideielefen etc.

A Harmadic könyvv Salamonnac legfelyeb
való éneke: é dichireteknec könyue.
Mert Salomon abba a könyvbe dichiri
az Istent az engedelemért, melyet
Isten aiandokánac ismer lenni.
Mert valahól az Istent nem gonduífe-
lőic a háznaç, es a hol ő magá mindene
ket meg

ket meg nem rēdel es végez, ot semm
tisztbe való igazan eljárás ninch,
ninch sem engedelem, sem chendeféség:
A hol kedig engedelem es rendtartás
vagyon: Ot Isten lakozic: ot meg őleli
es meg apolya az ő igéieuel az ő szer-
mes iegyesét, mely ige az ő fáiánac
apolása. Mikor ezokaert valamely or-
szágba, a vagy házba mindeneç é ket
első könyvv szerent les nec, a menyére
lehetséges: ot é harmadic könyvv nec é-
nekétis vigan mondhatyác, es az Isten
nehálat adhatnac, ki nem chac
tanitot ezekre minket, de erőtis adot,
hogy ezeket chelekethesuc.

A Negyedic könyvv, a bölcheség-
nec könyue, melnec kiualtképen való
előljáró besédét talális, az őnen hely-
én,

SALOMON

NAC BÖLCH

befédi.

I. RESZ.

EZec Salamonnac, Dauid Kiraly fiának, Izrael Kiralyának, példa befédi: Melyből a bölcheséget, es a fenítéket megtanulhattya, az értelmes befédeket megértheti, Es melyből elsőbe veheti az esefen chelekedésnek értelmét, az igazságot, az itéletet, es az igazán való chelekedetet: hogy az együgyű okofoclegyenec, es az iffiac értelmefés es esefés.

A ki bölch, halgattya ezeket, es bölchebbé leszen: Es a ki értelmes, tanachot veszen magának. Hogy megérche a példa befédeket, es azoknac magyarázatyát,

I. RESZE.

zattyát, a bölchek nec befédi, es azoknac bölch mondásit. (Az WRnac félelme a bölchességnek kezdeti: A balgatógac a bölchességet es a fenítéket megvtályác.

(Az WRnac félelme) Az az, a ki iól akart a tanulni, sültség, hogy ez mindennek előtte az Istent felelye: Mert a ki megvtályá az Istent, megvtal mindent bölchességet, es semmi fenítéket el nem szenved.

Edes fiam: Engedgy a te atyadnac fenítékének, es meg ne vésed a te anyadnac parancholatit. Mert ez sésékessége a te fejednek, es aranylantz a te nyakadnac. Edes fiam: Mikor tégedet az Istentelenec (Alias, a ledérec) kibíttene, ne engedgy nekic: Mikor esmondgyác: Iere velűnc: Leseskedgyűnc vervtán, es reytezzűnc el az artatlanoc ellen, minden oknélkül. Eleuenen benyelyűc őket mint a pokol, es a lamborokat, mint azokat, kic alá a kopor-

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
koporfoba fálnac. Mindenféle drága
marháat találunc, es meg rakiuc raga-
dományal à mi házainkat. Légy tár-
sunc: Minnyáian egy erbenyunc legy
en. Edes fiam: Ne iáry egy úton ve-
lec: Vond meg à telabodat ezek nec óf
uényétől. Mert ezek nec láboc gonos-
ra futnac, es à vér ontasra sietnec. Me-
rt hejába (Az az, Az ó igye. ezetekbe meg cha-
latnac: Mert à lámborokat, es az ártatlanokat
meg nem bantattyác, hanem ó magoc vesnecel)
terít nec hálót à madaroc látára. Sőt
inkáb ónen kőstec az ónen vérec ellen
lesefkednec, es egyic à masiknac vese-
delmére iár. Eképen chelekednec min-
nyáian à telhetetlenec, hogy egyic à
masikat à marháért meg ólye.

A Bölcheség kúnn panaszkodik,
es az vtzákon kiált. Fensól à gyüle-
zetekbe, à kapúknác aytaiba: Es mon-
doiát meg mondgya à városbais, est
monduán. Tú balgatagoc, még akar-
toc bal-

I. RESZE.

roc balgatagoc lennites à chuffolóc,
meggyöndöködnec az ó chuffolások-
ba. Es az eszelenec még gyűlölic à tu-
dománt: Téryietec meg az én meg fed
désémre. Imé en előhozom tünektéc
az én lelkemet, es meg adom tünektéc
az én igiimet.

Miuel hogy hittalac, es nem akariya
tóc: Az én kezemet kiteryieszterem, es
senki esébe nem veszi: Es minden én ta-
nachót meg verittec, es az én meg dor-
galasommal nem gondoltoc: Enis à
tú veszedelméket meüetec, es meg
chuffollac, mikor reatoc ió az, à mitől
féltec. Mikor reatoc ió az, mint à for-
gósól, à mitől féltec, es à tú veszedelme-
tec, mint à félúés: Mondom mikor
reatoc ió à rettegés, es à nyaualya. Ac-
kor én hozzam kialtnac, es meg nem
halgatom: Reggel keresnec engömet,
de meg nem találnc. Azért, hogy gy-
űlöltec à tudománt, es az WRnace-
félelmé-

SALAMON BÖLCH BESZEDENEČ

elméuel nem gondoltac, tanachomnacsem engettenec: es minden én dorgalafommat fidalmaštác. Ezokaért az ő igyeközeteknec gyümölcshét éšic, es az őnen tanáchockal meg elegitetnec. A balgatagokat meg őli az őnen tulatorydon kiuanságoc, es az esteleneket elvešti à gazdagság. A ki kedig ennékém enged, batorságba lakozic, es bőuelkedic, es semmi veszedelemtől nem fél.

II.

E Des fiam: ha veszed az én befédimet, es az én parācholatimat meg tartandod: ad à bölchességnec à te fíleidet, es ahoz haychad à te sűuedet. Mert ha forgalmatosságal hiuandod à bölchességet, es könyörgendéš érte: Ha vgy keresendéd őret, mint az ezűštet, es tudakozol felőle mint à kénch ekről:

II. RESZE.

ekről: Ackor meg érted az WRnac félelmét, es az Istennec íšmeretit meg találod.

Mert az WRadgya à bölchességet, es az ő šaiából šarmazic à tudomány es az értelem. ő ad az igazaknac előmēnetét, ő tartya meg à iamborokat. ő oltalmazza meg azokat, à kic igazán chelekednec, es meg őrizi az ő šentínec vtait. Ackor meg érted az igazságot, es az itiletet, à iamborságot, es minden jó útát.

Ha à te sűuedbe be férkezendic à bölchesség, es ha šeretendé à tanuságot: à jó tanach meg őriz tégedet, es az értelem meg oltalmaz tégedet: Hogy ne vonatafíl à gonosoknac vtára, es viššafordult chachogóc közibe. Azoktól, à kic elhagyuan az igaz vtat šeret vtakon iárnac. Azoktól, à kic à gonos chelekedetbe vigadnac, es őrűnec az ő gonos es viššafordult életek-

B

be: A

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
be. A kic elfordítyác az ő vtokat, es
elfordultac az ő őfuenyeken.

Meg szabadít tégedet az idegen af-
sönyalattól, a nem tiyettől, mely hízel
kedő beszédeckel söl, mely elhadgya az
ő ifiuságnac vrát (Az az, Aft à kiböz ifiu-
ságába hazaságra ment volt es az Isten kö-
téséről elfeledközic. Mert az ő háza
halálra haylot, es az ő őfuenyi az elkár
hostrattakhoz. Valamenyen ő hozza
bemennec, meg nem térnec, az életnec
vtát sem talalyac meg.

Ezokaert járy à ió vton, es à iambo-
roknac őfuenyén: Mert az igazac la-
kozzác à földet, es à iamboroc meg
maradnac rayta. De az Iftentelenec
kiirtatnoc à földről, es à hamisac el-
vesnec rola.

III.

Edes fiam: Ne feledkedzzél el az én
Törvényimről, es à te süved őriz
ze meg

III. RESZE.

ze meg az én parancholatimat. Mei t
hoftu életet, ió estendöket, es békesé-
get hoznac tenéked. Az irgalmaság
es à hvvség el ne tauozzéc töled. A te
nyakadra köfsed ötet, es à te süvednec
tabláiára iryiad: Igy keduet es bölfes
séget talals mind Isten, s' mind embe-
rec elöt.

Bizzál az WRba telyes süvedből:
Es à te okofságodra ne tääskodgyál:
Minden te vtaidba ő rola emlekezel,
es ő igazgattya à te őfuenyedit. Ne
véld bölfh nec lenni magadat: hanem
félyed az WRat, es tauozzálel à go-
nostól. Ez egészséges léssen à te kölde-
kednec, es meg vyulása à te tetemid-
nec. Tíftelyed az WRat à te iofágod
bol, es minden gabonaidnac sengei-
ből. Igy telnec meg à te chüreid, es à te
faytoid böuelkednec mustal. Edes fi-
am, ne vesd meg az WRnac fenitékét,
békételen felégy az ő meg bün terésé-

B 2 be: Mert

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
be. Mert à kít az WR feret, aßt meg
feddi: Es gyönyörkedic benne, mint
az attya à fiuba.

Iolv agyon annac az ember nec dol-
ga, à ki à bölchefséget meg találya: Es
annac az ember nec, à ki az értelmet ki
nyilatkoßtattya. Mert en nec keresése
iob, hogynem mint az ezüfte: Es an-
nac haszna iob, à tista arany nál. Ez
dragáb à gyöngyeknél, es minden, à
mit kéuanhatz, semmi ehöz képeft.
Hoffsu élet vagyon az ő iobia felől:
Balfelől kedig gazdagság es tisztesség.
Az ő vta gyönyörűséges vtac, es min-
den ő őfüenyi bekesség fec. Ez élet nec
faya azoknac, à kic meg foghattyác, es
bodogocazoc, à kic meg tarthattyác.
Mert az WR à bölchesség által fun-
dálta à földet, es az ő értelme által késti
tette az egeket. Az ő bölchefsége által
ostotta meg à mélségeket, es az egc
chópegic à hármator,.

Edes

III. RESZE.

Edes fiam: Eze cel ne tauozanac el à
te főmeid elől, igy lési jó serenchés es
bölch. Eze à te leked nec élete les nec,
es kedues lesen à te sáyad. A kor ba-
torsággal jár sà te vtadon, es à te lábod
meg nem ütkezic. Mikor lefeksel sem
reteg s, hanem alo söl, es edes lesen à te
álmad: Félned sem kel hertelen rete-
gestől, sem az Istentelenec read roha-
nasá to l. Mert az WR melleted lesen
es à te labadat meg őrizi, hog y meg ne
foghalsanac.

Meg ne vond magadat à főkelkedé-
uel valo jó tételtől, ha értéked vagyon
rea. Ne mondgyad à te felebaradod-
nac: Mēnyel es téry meg, holnap adoc
tenéked: holot vagyon mit adnod.
Ne igyekezzél gonosbra à te felebara-
tod ellen, à ki te veled bizodalommal la
kic. Ne patuarkodgyál az emberrel, à
ki tenéked semmit nem ártott. Ne kő-
uetsed à hamis embert, vtaiba se valas

B 3 egyetis.

it

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
egyetis. Mert az WR vtálya à hamif-
fat: De az ő titkos tanacha à iambor-
rockal. Az WR nacátka az ifstentele-
nek nec házába vagon: Az igazak-
nac kedig háza meg áldatic. ő meg chu
folya à chufolokat: De à nyomorultak
nac keduet ád. A bölchec őrekségül
biryiác à tistefséget: De à halgatagoc
à sídalmat, még mikor felmagasztal-
tatnakis.

IIII.

E Des fiaim, halgafsátoc à tú attya-
toknac oktatását: halgafsátoc rea,
hogy tanulyatoc, es legyetec esefec.
Mert io tanuságot adoc tinéktec, az
én törünyemet el ne hadgyátoc. Me-
rt én is valéc az én atyámmac serelmes
fia, es az én anyám előt egyetlenegy.
Es ő tanita engemet es monda: Ve-
gyebé à te síued az én befédimet, Ta-
rch meg az én pararcholatimat, es élsí.
Vegy-

III. RESZE.

Vegyed à bölchefséget, fogadgyad az
értelmet, ne feledkezzel el, első tauoz-
zal az én fiaimnac beféditől. El ne
hadgyad őtet, es meg őriz tegedet: Sze-
refsed őtet, es meg tart tegedet. Mert
à bölchefség nec kezdeti annac őremest
valo halgatáfa: es az értelem nec min-
den gazdagság felet valo seretése. Na-
gynac bechülyed, es felmagasztal tege-
det, es ha hozzád őlelended őtet, meg
dichóit tegedet. Szépen meg ákefíti à
tefeiedet, es meg dífésit tegedet lép
coronaua.

Hald meg ezokaert édes fiam, es fo-
gad meg az én befédimet: Es meg so-
kafitatnac à te életed nec estendei. A
Bölchefség nec után igazgatlac tege-
det: Es igaz őstünyeken vezerlec te-
gedet: melyeken ha íarandási, minden
bantafnékül íarí: es ha futandási, meg
nem úkezel. Fogadgyad à tanitást, el
ne hadgyad, őrizd meg őtet: Mert az
à te éted.

B 4 Nejár

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC

Ne jár az istenteleneknek ösüenyén
 à gonofoknac vtára se lépél. Hadel ö-
 tet, ne járy rayta, tauozzále tôle, es el
 mulyad. Mert külemben el nem alofi-
 nac, hanem ha gonofit tesnac, el sem
 nyugofnac, hanem ha kárt tesnac.
 Mert istentelenül kereset kenyérel él-
 nec, es hamiságál kereset bort isnac.
 De az igazaknac vtafenlic mint à vi-
 lagofság, mely eleb eleb menuén, vila-
 goskodic mind délig. Az Istentelenek
 nec kedig vtoc setét, asit sem tudgyác
 hol le esnac,

Edes fiam, halgast az én besédi-
 met, es hayts à te fileidet besédemre.
 Ne tauozzanac el à te sömeid elől,
 foglald süuedbe öket: Mert életec az-
 oknac, à kic meg talályac ötet, es oruof
 fág az ö testeknek. Minden forgalma
 tofságál meg örized à te süuedet: Me-
 rt ebből iö ki az élet. Tauofstait töled
 à gonofbsaiat, es à ragalmazo ayakoc
 tauol

V. RESZE.

tauol legyenec tetöled. A te sömeid
 egyenesen elő nézenec, es à te sömed
 heai egyenesen elődbe örizzenec. A te
 labad egyenesen elő mēnyen, így jár-
 hatz bátoron. Ne hayol, se iobra, se
 balra, es el fordichad à te labadat à go-
 nofstol.

V.

Des fiam: halgas az én bölchefsé-
 Egemhöz, es hayts à tefeidet az én
 tanuságomra, hogy meg tarchad à iö
 tanachot, es à te fárad meg örizze à tu
 dománt. Mert à parázna asifonyálat-
 nac aiaki édesec mint à lépes méz, es an-
 nac nyaka sikosb az olaynál: De annac
 keserü mint az irem, es eles mint à két
 élü tör. Az ö labai à halálra alá futnac,
 es annac menési pokolra hatnac. Nem
 egyenest jár az élet nec után, ideftoua
 budofic, hogy ö maga sem tudgya hol
 jár.

B 5 Enged-

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC

Engedgyetec ezokaert ennékem édes fiaim, es ne tauozatoc el az én báiamnac beűeditől. Tauol legyen á te vtad ő tőle, es ne kőzelges ennac hazánac aytaiához, hogy ne adgyad á te tistetségedet (az az, á te marhádat) az idegeneknec, es á te estrendőidet á kegyet lennec. Es hogy az idegennec meg ne elégitséc magokat á te kerestetdből, es hogy á te munkád ne legyen máfnac hazaba. Es hogy tenéked ne kelyen ohaytuán est mondanod, minekutána mind testedet, s mind iofágodat el emmésitetted; Ah miért gyűlőtē á fenítéket; Es az én sűuem miért vtálta meg az oktatást; Miért nem halgatám az én igazgatoimnac báuat, es az én tanítóimhoz nem haytottam az én filemet; Chac nem minden gonozba estem, felyeh minden népec kőzet valo embereknél.

A te Kutadból igyál vizet, es folyo
vázat

V. RESZE.

vízet á te forrásidból. Teryiegyeneckl á te forrásit, es á vizeknecfoliáfi az vtázakra. Te kedig egyedül bíryad, es egy idegē se teueled. Aldott legyē á te Erred; Es őül á te iffiuságodnac házastarsáual. Ez legyen tenéked mint a ferelmes gim, es kedues mint az őz. Ennec beretet tegedet minden időbe meg elégitsen, es ennac ferelmébe gyönyörkődgyél süntelen.

Edes fiaim: Miért gyönyörkednél az idegenbe, es miért őlelgetnél mást; Mert minden embernec vta niluan vagon az WR előt, es ő igazan mér mindeneknec útát. Az Istentelent az őnen hamissága meg fogja, es az őnen bűneknec kőteléuel meg kőtőstetic. Ez meg hal, miért hogy nem engedet az oktatásnac, es az ő nagy boldonsága miat meg chaladkozic.

VI.

Edes fi-

E Des fiam: Ha kezes lesz a te felebarátodért, es kezedet be adtad másért, meg kötelested magadat a te báriadnac befédéuel, es meg fogatattál a tenen sóddal. Est ted, edes fiam, a mit mondoc, es meg szabadúlsz: Mert a te felebarátodnac kezébe estél: Siesz, fusz, forgalmaztatsad a te felebaratodat. Ne hadgy alonni a te sómeidnec, sem sunyadozni a te sómed heainac. Szabadul meg kezéből mint az őz, es mint a madar a madarás kezéből.

TE rest, menny a Hangyához nézdmeg az ő vtaít, es tanul bölcheséget, Ennec noha ninchen feiedelme, sem hadnadgya, sem előtte iaróia, de mind az által nyárba életet ferez magánac, es aratásba eledelt gyűyt. Míg fekszel vesztég te rest? Mikor kelsz fel a te álmaidból? No, még alogy egy kichint, süyadoz egy kichint, kapchold ősi

ue egy

ue egykeuesé a kezedet, hogy alogyál: Igy read érkezic a sükség, mint az vroniáro: Es a begénség, mint a felfegyuerkezöt firfiu.

AZ Istentelen es a hamis ember vissza fordult fáyal chelekedic, Szömmel int: Labaual tappant: vyaual mutat, Minden időbe az ő álnac süuebe gonost forgat, es minden haborufagot tamast. Ezokaért hamar eliő az ő veszedelme, es hertelen elrontatic, es senki meg nem segitheti.

E hat dolgot gyűlöli az WR, es a hetediket viálya az ő lelke. **A** keuel sómekett **A** hazug nyeluet: **A**z ártatlan veronto kezeket: **A** hamis tanach forgato süuet: **A**kártételre györs labokat: **A** batorságal hazudo hamis tánut: **E**s az atyafiacközet valo haboruság tamastót.

Edes fiam, őrizd meg a te atyádnac parancholatit, es meg ne vesd a te anyádna c

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
adnac törüenyet, Mindenha a te sü-
üedhöz borichad őket, es nyakodra
kössed. Hogy tegődigal gassanac mi-
kor iarf, hogy őrizzenec mikor álofol
es felserkenuen ezec legyenec te befé-
did: Mert a parancholat süüednec, es
a törüeny világosság, es a fenytéknec
oktatása életnec vta. Hogy meg tarch-
anac a gonosb affonyalattol, es az ide-
genec hízelkedő nyelüetöl.

A te süüedbe ne keuánnjad annac
fépséget, es meg ne fogattaffal annac
fömmel hünyasiba. Mert e hasina a
parázna affonyálatnac, hogy az em-
bert kuldusá teszi: Es az affonyálat
meg kötelezi a firsünac dragalatos lel-
két. Vívelheté valaki tüzet kebelébe ho-
gy ruhaia meg ne égion? A vagy iár-
haté valaki az eleuen sénéen laba meg
nem égúe? Ezenképen a ki az ő fele-
barattyanc feleséghöz be megyen,
egy sem marad bintetlen közzülec, a
kicást illetic.

Nem

VII. RESZE.

Nem oly nagy semérem az orvvnac
ha oroz, hogy az ő életet táplálya,
miert hogy ehözic: Es ha kézbe akad
hét anyit ad érte, es az ő házánac min-
den iofagot oda adgya. De a ki paraz-
nalkodic az ő felebarattyanc felesége-
uel, bolond, es elüestí az ő lelkét. An-
nac főlette bintetést es fégyenséget
hoz magára, kinec fégyensége soha el
nem feletettic. Mert annac az affony
álatnac feryienec haragia meg busul-
uan, a bosfüalásnac ideien nem ked-
uez, es a bekesség szerző besedeuel sem
gondol, meg sem enged, akar mel na-
gy aiandokertis.

VII.

Des fiam: tarts meg az én besedi-
met, es az én parancholatimat
feytsel te magadnál. Őrizd meg az
én parancholatimat es első, es az én tör-
üenyemet

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
nyemet mint a te sőmednec fenét,
Kőid a te vyaidra őket, es ird őket
a te sűuednec tablaíára. Mond est a
bölcheségnet: En nénem vagy te: es
az Ebsésget hiyad rokonodnac. Ho
gy őrizzenec régődet az idegön asfo
nyalattol, es a másétol, mely hízelkőde
befedű.

Mert az én házam ablakánac rof
télyan [ki nézuen latam a balgatago
kat, es esembe vőc; a iffiac; kőzet egy
balgatag iffiat, ki az útzán megyen
vala a segeletnél, es elő ballag vala a pa
rázna asfonyálatnac háza vtán, nap
nyugat vtán, mikor estue immar bese
tetedet volna. Es imé eleybe iőue egy
asfonyálat paráznai ékeségbe, álnac,
chachago, budoso, kinec labai otthon
házánál nem maradhatnac: Ha kővűl,
ha az vtzán vala, es minden segeleten
lesefkedic vala. Es meg ragaduán az
iffiat sőmtelenűl chokolgattya vala, es
est mond-

VII. RESZE.

est mondgya vala neki: Békeltető ál
dozatomat fogattam vala énmagam
ért, ma betelyesítetem. Ezért iőttem
ki, hogy tégedet elől találnalac, hogy
sfinedet meg lathatnám, es imé meg ta
láltalac tégedet.

Szépen megvettetem ágyamat, es
be vontam Egyptusbéli külomb kül
emb sűnű karpitokal. Meg hintetem
az én ágyas házomat Mírhaual, Al
oesel, es Faheyal. Ier tegyűc kedűn
ket mint reggelig, es engedgyűnc é mi
keuánfaginknac: Mert az én feryiem
ninchén ithon, igen mesise ment. A
dűfű pēnűt elvitte vele: Az innepre
iő meg, Soc befedel meg győzē őtet,
es az ő hízelkőő aiakiual bevona ő
tet: Míndiáraft vtana indula mint az
őker, a mely a vágo hidra viteric: es
mint a békoba, melybe a balgatagoc
meg bűntetnec: Mínd addig, míg az ő
mayát, a nyállal altal ütic: Mínt a ma
dar a

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
dar, à mely à törefiet, es nem véfi el é-
be, hogy véfni kel.

Moft ezokaért édes fiaim enged-
gyetec ennékem, es halgásatoc az én
fiainnac befédihöz. Ne haiolyon à
te süued annac vtára: annac öfuenyén
feiar: Mert az fokakat meg febelitet
es leeyter, es mindenféle hatalmaso-
kat megölt. Annac háza által út à po-
kolra, melyen à halálnac mélységbe
mennec.

VIII.

NEmde kialté à bölcheség, es az
Nértelem fen bolat Nyiluan al az vt
es az öfuenyec mellet: à város kapu-
iba, à hol az ayton bé mennte, ot ki-
ált est monduán: O firfiac, túhozá-
toc kialtoc, es az embereket hiuõ. Tú
balgatagoc tanulyátoc az okoságot, es
tú estelenec vegyétoc estetekbe. Hal-
gásatoc

VIII. RESZE.

gásatoc, mert nagy dolgokrol böloc,
es à mi igaz, arra tanilac. Mert az én
fiayam az igazságot beféli, es az én aya
kim gyüldlic az istentelenséget. Az én
fiayamnac minden befédi igazac: Es
nínchen sem ni álnakság es hamiság
benne. Az én befédim nyiluan valóc,
azoknac, à kic értic, es egyenesec azok
nac, à kic véfic őket.

Inkáb vegyétoc ezokaert az én ok-
tatásomat, hogynem mint az ezüstet:
Es à tudomát inkáb valasztatoc, hogy
nem mint à tistra aranyat. Mert à böl-
cheség drágáb minden gyöngyeknél,
es mindē, à mit kéuánharnac, nem egy
enlõ hozzáia. En bölcheség az okof-
ságal lakom együt, es ió tanachot tu-
docadni. Az WRnacfeleme gyüld-
li à gonost, à gégeséget, à keuelységet,
es à gonos út, es visssa fordult sayat
gyüldlem. Enyim à ió tanáts adás, es
ennec bételyesitéfe: Nalam vagyon

C 2 azerte-

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
az értelē es a tehetség. En általom or-
fagolnac a Kiralyoc, es a Fejedelmec
en általom szerezec igaz tōruēt. En
általom vralkodnac az vrac, es mind a
földen vralkodóc. En szeretem azokat
a kic engemet szeretnec: es a kic reggel
keresnec meg találnac. En nálam va-
gyon a gazdagság es a díchőség, az ig-
az gazdagság es az igazság. Az en
halmom iob az aranynál, mondom a
tístra aranynál: es az en jutalmom iob
a valaszt ezúftnél. Az igazságnac v-
tan íaroc, es az íületnec ősuenyin: ho-
gy meg gazdagíham azokat, a kic en
gemet szeretnec, es azoknac kénché-
t meg őregbichem.

Az WRnac voltam az ővtáinac
kezdetibe: Mínece előtte valamit kési-
tene íelen valéc: őrektől fogua helyhe-
tettem, kezdettől fogua még a föld előt
Még nē valāac a mélységec, en immár
késē valéc: minekelőtte a forrásoc víz
zelfel

VIII. RESZE.

zel forranánac. Minekelőtte a hegyec
fundalratnánac: a halmoc előtis ké en
valéc. Még a földet nem teremtette va-
la, es annac környékít, sem a föld ke-
regségēec hegyeit. Mikor ő az egeket
késíteneie, en ot valéc: Mikor ő a mély-
ségeket határba foglala. Mikor a felhő-
ket felyül meg erőstítē, es a mélységec-
nec kütféieit meg erőstíteneie. Mikor
ő a tengernece es a vizeknece határt ve-
te, hogy az ő parancholattyát által ne
hagnáiac. Mikor ő a földfundamen-
tumát vetē, ackor ő véle igazgatoul va-
léc, es gyönyörkedem vala, minden
nap íatzoduán ő előre, minden időbe.
Es íatzom vala az ő földénece kerekse-
gebe: Es az en gyönyörkedésem az
embereknece íai közet.

Most ezokaért, edes íaim, halgafsa-
toc engemet: Íól vagyon azoknac dol-
goc, a kic az en útáimat őrizic. Hal-
gafsatoc az oktataft, legyetec bölhece

C 3 hatra

SALAMON BÖLCH BESZÉDENE
hatra fe vesétec a st. Iol vagyon dolga
annac az ember nec, a ki engemet hal-
gat, es a ki mindennap vigyáz az én
aytom előt, es az én aytomnac küse-
bi előt ál. A ki engemet meg talál, az
életet talál, es az WRnac keduet ta-
lál. A kikedig én elenem vétkezi,
meg bantya az ő lelkét; Es minnyaián
a kic engemet gyűlö nec, szeretic a ha-
lált.

IX.

A bölcheség meg epité az ő házá t, es
hét ő flopot faraga benne. Meg
vaga az ő barmait, borat felhorda, es
meg kesbite az ő a stalát. Es elkülde az
ő szolgálócanyit, hogy vendéget hiua-
nac a városnac felső palotaiba: (ilyen
fóual) A balgatag ide tériyen: Az es-
telennec is es st mondgya vala: Iőuetec,
egyete c az en kenyere met, es igyatoc
az én

IX. RESZE.

az en boromat, melyet en adoc. Had-
gyatoc el a balgatogfagot, es elyete c,
es iaryiatoc az erielemnec v tan.

A ki ok attya a meg chuffolót, küf-
sébséget keres magánac: Es a ki meg
dorgalya az istentelent, bídalmar. Ne
oktast ezokaert a meg chuffolót, hogy
ne gyűlölyen tegedet: Dorgáld meg a
bölchet, es feret tegedet. Adgy a böl-
chnec es bölchebbé lesien: Tanichad az
igast, es meg ő regbedic a tudománba.

A Bölcheség nec kezdeti, az WR-
nac felme: Es az erielem arra tanit, a-
mi stent. Mert en általam sokasódnac
meg te a napaid: Es te elered nec es-
tendei meg többül nec. Ha bölch lesi,
magadnac lesi: Ha kedig chuffoló le-
endef, te vallod kárát.

A bolond affonyálat, fene, chacho-
go, ki semmit nem tud: Ez az ő házá-
nac aytaiaba steken ül, a városnac felső
résibe, hogy hiyia azokat, a kic azon

SALAMON BÖLCH BESZÉDENEC
előmenne, es azokat, a kic az ő vto-
kon egyenesen menne: est (mond-
uan): A ki balgatag, téryiē en hozzá:
Es a bolondnac est mondgya: Az or-
zot viz edesb: es az orsua őt kenyér
gyönyörűségess. De nem tudgya ast,
hogy meg holtac vadnac ot, es hogy
annac vendegi, a pokolnac mélségebe
vadnac.

EZEC ASALO- MON BÖLCH

befedi.

X.

A Bölch fiu vigasága az ő atya-
nac: De a balgatag fiu somorusá-
ga az ő annyánac.

A hamisan kerestet iobág (alias, A ha-
misan kerestet kénhec.) hasonlatan.

De az

X. RESZE.

De az Igaság meg sabadit a haláltol.

Nem engedi az WR, hogy az Igaz
nac lelke ehezze: De az istentelenek-
nac alnakságát elfordittya.

(Alnakságát) az az, mely által még másnac kara-
ual is arra igyeköznet, hogy meg kazdagodgyaac.

A rest kez meg segényit: De a bor-
galmatosoknac keze meg kazdagit.

A ki nyárba gyűyt, eses: a ki alo-
bic aratásba, meg segényül.

Aldas vagyon az igazaknac feien:
De az Istenteleneknac sáiát bedugia az
őnen hamiságoc.

Az igazaknac emlekezeti dichiret
be marad: De az Istentelenc neue si-
dalmas lésen.

A bölch siuü, vési a parancholato-
kat: A bolond ayaku kedig meg vere-
tetic.

A ki ártatlanul él, batoron él: De a
ki elfordult az ő vtain nyiluan lésen.

A ki someiuel huny (Az az, a ki mást

C 5 meg chu-

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
meg chufobes meg ingerl) nyaualyát támaszt
A bolond ayiakú kedig meg veretetic
Az igaznac fiaia életnec kútfeie:
De az istenteleneknek sayát bedug-
ia az önen hamisága.

A gyűlöség haboruságot támaszt:
De a bseretet minden vérket befedez.

Az értelmes aiakiba bölchéseget
találnac: De a bolondnac hátára pált-
za illic.

A bölchec a tudománt őrizic: De a
bolondnac fiaia közel vagyon a ségy-
enhöz.

A gazdagnac gazdagsága az ő erős
városa: De a ségent az ő ségensége se
mémese tési.

Az igaz az ő ióságual életét tap-
lalya: De az istentelen az ő ióságual
bűnréd.

A fenyéteknek meg tartása az élet-
re valo út: De a ki az oktatást meg ve-
ti, meg chalya önenmagát:

Az ál-

X. RESZE.

Az álnac aiakoc bé fedezic a gyűlö-
séget: Es a ki ragalmaz, bolond.

A focbebed nem leszen bűnnélkül:
A ki kedig meg tartofratyá az ő aia-
kit, eses az.

Az igaznac nyelue, valaszt ezüst:
De az istenteleneknek sinec femmi.

Az igaznac aiaki fokot életnec: A
balgatagoc kedig az ő bolondságokba
hálnac meg.

Az WRnac áldása gazdaga téssen:
Minden sorgalmatoságnélkül.

Chufság a bolondnac a gonofság:
De bölch firfiu, a ki esébe véfi.

A mitől fél az istentelen, rea érke-
zic: De a mit az igazac keuánnac, meg
adatic nékic.

Az istentelen olyan, mint az elmu-
lo es meg nem marado véfi: De az ig-
az őrecké meg marad.

Minémü az etzet a fognac, es a fűst
a főmnec: Olyan a rest azoknac, a kic
ötet el küldetec. Az

Timor in seipso
SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
Az WRnacfelme meg többíti a napokat: De az istenteleneknek esten dei meg reuiditetnec.

Az igazaknac várásoc őremre változic: De az istenteleneknek remensége elvesi.

A iambornac az WRnac vta batorsága: De a gonostéuóknec félelme.

Az igaz soha el nem esic: De az istentelenec meg nem maradnac a földön.

Az igaznac saíából bölcheség származic: De a visísa fordultaknac nyelue kisíaggattatic.

Az igaznac aiki údueséges dolgokra tanítnac: De az istentelenec saíoc, visísa fordultakra.

XI.

A Hamis mértéc vtálat az WRnac: De az Igaz font kedues őneki.

A hol

XI. RESZE.

Ahol a keuelség vagyon, ot vagyon a fégyenség: De az alázatosnál vagyon a bölcheség.

A iamborokat vezérli az ő ártatlanságoc: De a visísa fordultakat eluesit az őnen gonofságoc.

A kazdagság nem hasínal a haragnac napian: De az Igafság meg ment a haláltol.

Az iambornac igafsága meg egyenesíti az ő vtat: Az istentelen kedig elesic az ő istentelen éterébe.

A iaboroknac igafsága meg szabadítja őket: De a hamissac meg fogattanac az ő hamissagokba.

Mikor az istentelen meg hal, nincsen az vtan semmi remenség: Es a hamissaknac várása semmiue lesen.

Az Igaz meg szabadul a nyaualyából, es az Istentelen ő helyebe esic.

A hízeltedénc saia eluesiti az ő felebarattyát: De az Igazac esegbe vesics

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
fices meg szabadulnac.

Mikor iól vagyon dolgoz az Igazaknac, a telyes város örül rayta: És mikor az istentelen elués, őrem tamad.

Az Igaznac meg áldasa által felmagasztaltatic a város: De az istentelenec saia által elrontatic.

A ki meg bídalmazza az őfelebaratyat, bolond: De az értelmes firfi eltitkolya.

A rágalmazo kiientli a titkot: De aki hivv, meg tartya a titkot.

A hol ninché tanáts, ot elués a nép: De ahol tanach vagyon, ot iól vagyon dolgoz,

A ki másért kezes leszen, kárt val: De a ki oltalmazza magát a kezefségtől, bator az.

A jó asfnyálat meg őrizi az őtisfetséget: De a kegyőtlenec a kazdagságot üzic.

Az irgal-

XI. RESZE.

Az irgalmas firfi iól teszen máguat: De az irgalmatlan még az őnen rokonságitis elveti.

Az istentelenec munkai a heaba valo: De a ki Igassagot iz, nyilván valótalmát veszen.

Mert az Igasság az életre viszen: De a gonosfnac követése halálra.

Vtálya az WR a visfatordult süuet: De gyönyörködic a iamborokba.

Az istenteleneknek semmi nem használ, még ha minnyaiá egymást segític is: De az Igazaknac magua meg szabadul.

A lép es a fenytéknékül valo asfnyálat, Olyan mint a disno, a kinec arany karika vagyon orrába.

Az Igazac keuansága iól leszen: De az istentelenec keuansága veszedelmes.

Nekic marhaiokat elofogattyac es kazdagba leszenec. Nekic a másét elragadgyac,

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
gadgyac, es mindaha fűkölködne.

A lélec, a mely bőfeggel áld (az az,
a ki bőfeggel osztogat, annac bőfeggel adatic.)
meg hizic: Es a ki meg refegit, meg
refegittetic.

A ki a gabonat meg tartya, sidgya
ast a nép: De a ki eladgya, ast áldgya.

A ki keresi a iót, meg találya: De a
ki a veszedelmet keresi elől találya.

A ki az ő kazdagfagaba bizic, az el-
űef: De az igazac meg zöldülne mi-
nt a faleuel.

A ki az őnen házat meg haborittya
annac fél leben őreksége: De a bolond
a bölchnecc solgál.

Az igaznac gyümölche az életnecc
faya: Es a ki lelkeknecc gyongyát feluél-
fi, bölch.

Ha az igaznac a földben senuedni
kel: Menyéuel inkább az istentelenek-
necc, es a bűnefecknecc:

XII.

XII. RESZE.

XII.

A Ki őremest elsenuedi a dorgá-
lást, az bölche leben: De a kiel
nem senuedi, bolond az.

A iambor keduet talál az WR-
nál: De a vakmerő firfiu ő maga kar-
hobstattya magát. (Alias, Az WR karhob-
stattya ötet.

Az istentelen embernecc nem leben
álando az ő dolga: De az igazaknac
gyökere álhataros leben.

A forgalmatos asfonyálat coro-
naia az őferyiénecc: De a túnya olyan
mint a gyenyetség az őferyiénecc tete-
mibe.

Az igazoknac tanáhoc bizony-
os: De az istentelenec tanáhoc cha-
lárdtság

Az istenteleneknecc besédi véron-
tásra igyekeznecc: De az igazaknac sa-
ioc meg sabaditáfra.

D

Az if-

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC

Az istentelenec elfordítatnac es
femmielenec: De az igazaknac haza
meg marad.

A bölchfirifunac tanacha dichírte-
tic: De az álnakokéra ségyen köuet-
kezik.

A ségén ember, à ki az ő dolgaba
el jár, job à nagyra igyekezé fűkelke-
dónél.

Az igaz könyörűl az ő barmán:
De az istenteleneknac sűue kegyet-
len.

A ki az ő sánto földét művelí, bé-
velkedic kenyérel: De à ki heaba váloc
vtan jár, bolond.

Az Istentelen abba gyönyörkedic,
hogy kárt teher: De az igazaknac győ-
kere gyümölcses.

A gonos az őnen aiakinac hamis
besedébe meg fogaratic: De az igaz
meg szabadul à nyomorusághol,

Sociót talál az ember az ő saianac
gyümöl-

XII. RESZE.

gyümölcsche által: Es az ő kezeinec
munkaia sérent fizet nec őnéki.

A bolondnac ionac tetzic az ő igye-
kezeti: De à ki éged à tanachnac, böl-
ch az.

A bolond hamar meg mutatyá az
ő haragiát: De à ki eltitkolya à rayta
lőr bolosúságot, okos az.

A ki az igazat séretri, szabadon be-
séli az igazságot: De à hazug, hamis
tanu.

A ki maga meg gondolatlan söl, ál-
tal üt mint à fegyuer: De à bölch nec
nyelue gyógyító.

Az igaz mondo ayac állhatatos min-
denkor: De à hazug nyelvv mindun-
talan változic.

A kic gonos tanachot adnac, meg
chalnac: De à kic békeségre adnac ta-
nachot, őremet sérez nec.

Az Igaznac semmi nyaualyáia nē
lesen: De az istentelenec béborittat-

D 2 nac

XII. RESZE.

hac veszedelméuel.

A hamis fáyac vatalatosoc az WR-
nac: A kic kedig hiuen chelekednec,
keduefec néki.

Az okos firfiu nem kérkedic tudom-
anyáual: De a bolondnac sítue ki ki-
altya az ő bolondságát.

A sörghalmatos kéz vralkodic: De
à rest kéz másnac fizet.

A sübeli bánat meg erőtlenit: De à
ió beféddelel meg vigasztaltatic.

Az igaznaciobban vagyon dolga
hogynem mint az ő sörghedgyánac:
(Alias, felebarattyánac) De az istentelenec
úta meg chalya ötet.

A chalárd gazdagsága nem marad
meg: De az igaznac iósága dragalá-
tos.

Az igaz úton vagyon az élet: Es
annac ősuényén ninchen halál.

XIII.

XIII. RESZE.

XIII.

A Bölch fiu enged az ő attya oktatá
sánac: De à chufolo nem enged à
dorgálásnac.

A sáynac gyümölcsche hasznos az
embernec: De à vakmerőknecc gondo-
lattyoohamisnac.

A ki meg őrizi az ő saiat, az ő éle-
tét őrizi: De à ki maga meg gondolat-
lan síól, veszedelembec elic.

A rest kéuán, es az ő kéuásága
meg nem lesen: De à gyorsoknac ele-
gec lesen.

Az igaz gyűlöli à hazugságot: De
az istentelen ségyenbec es sídalomba
eyti magát.

Az igazság meg őrizi az ártatlan
útat: De az Istentelőség bünbec vísen.

Nemely az ő gazdagságába ségen:
Es nemely az ő ségen segebec gazdag.

Az ember meg szabadíttya életéc

D 3 marha-

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
marhaiáual: De à segén nem hal dor-
gálást. (Az ember) Az az, à kinec vagyon meg
menekédic, de à kinec nünchen, bőréuel fizet.

Az igazaknac vilagsága őremet
hoz: De az istenteleneknac világa meg
óltatic.

A keuélyec közet mindenha vissza-
vonás vagyon: De à kic mindent ta-
náchal chelekednec, à bölchességétől i-
gazgattatnac.

A hamisan kerestet jószág el fogy:
De az igaz munkáualkerestet, meg ó-
regbedic.

Az elhalogatot reménség kesergeti
à síüet: De à reménség nec betelyese-
dése, életnec faia.

A ki meg vtálya' az igit, elveszti
magát: A ki kedig féli à paráholatot,
hafnát vést.

A bölchnec tanítása, életnec kútfe-
ie: A halál törínece eltauostatasára.

A jó tanítás őreét berez: De à meg
vtalok-

XIII. RESZE.

vtaloknac úta gyótrelnet.

Az eses mindent ockal chelekedic:
De à bolond kiteryestri à bolondsá-
gor.

A hitetlen köuet veszedelmet hoz:
De à hív köuet békeféséget.

A ki meg veti à fenyitéket, annál à
fégenség es à ségyen: De à ki őremest
enged à fenyiték nec, tiszteltetic.

A reménség nec betelyesedése gyó-
nyörúsége à lélek nec: De à bolondoc
vtályac asz, aki à gonoszt eltauostat-
tya.

A ki à bölcheckel jár, bölchè léfen:
De à ki à bolondokal tarfolkodic, go-
noszul jár.

Veszedelem köueti à bűneseket: De
az igazaknac (az Isten) iót ad.

A iamboraz őrekséget gyermeki
gyermekinec hadgya: De à bűnes nec
gazdagsága, az igaznac gyűyteretic.

A ségyenec barazdain socledel va
D 4 gyon:

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
gyon: De à kic hamísan chelekednec,
meg ségénédnec.

Aki kemíli à vesííót, gyűlöli à gyer-
meket: De à ki szereti az ő gyermekét,
ideièn meg fenyíti őtet.

Az Igaz éíic es meg elégedic: De
az ístentelennec háfa soha meg nem e-
légedic.

XIIII.

A Bölch asszonyálat meg építi az ő
házát: De à balgatag elronttya
az ő chelekedetiuel. (El ronntya) Az az, el
kel az embernec vesíni, à kinec takaros felesége nin-
chen.

A kiféli az WRat, igaz vton iár:
A ki kedig meg vtálya őtet, eltauozić
az ő vtától.

A bolondoc kegyöttlenül fólnac:
De à Bölhec meg tartostíattyác az ő
faiokat.

A hol

XIIII. RESZE.

A hol ninchenec ökrec, úres ot à
iáíol: De à hol (az az, à hollnem munkalkod
nac, ot semmit nem nyeriec.) az ökreken mun-
kalkodnac, ot foc háson vagyon.

Az Igaz tanú nem hazúd: De à há-
mis vakmeröképen hazud.

A chuffolo keresi à bölchetséget, es
meg nem találya: De az értelmefnec
kőnyű à bölcheség.

Tauozzál el à bolondtól: Mert sem-
mit nem tanulhatz tőle.

Ez az okofnac bölchesége, hogy
gondot visel az ő vtára: A bolondok-
nac kedig à bolondfagoc, hogy az ő dol-
goc álnakság.

A bolondoc meuetic mikor vékez-
nec: De à iāboroc szeretic à iāborokat.

Mikor à fűvvnec bánatya vagyon:
Semmit nem háfnál à külső vigaság.

Az ístentelennec háza elrontatic:
De à iaboroc háza viragzic.

Az embernec nemely út igaznac
D s tetzic:

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
retzic: De vezettre halálra vesi.

A meuetés vtan somoruság követ-
kezic: Es az őrem vtan bánat.

A bolondnac az ő chelekődeti se-
rént lefen dolga: De a tambor meg ha
ladgya őret.

A balgatag mindennec hisen: De az
okos meg gondolya az ő vtat.

A bölch fél es eltauozic a gonosztól:
De a bolond mindent vakmerő kép-
pen chelekedic.

A békételen bolondul chelekedic:
De az értelmes gyűlöli afit.

A kába emberec őreksegül bíry-
iác a bölcsd fagor: De az értelmes őknec
coronaia az ő okos chelekődetec,

Meg haiolnac a gonosoc a ioc elöt:
Es az istentelenec az igazagnac ka-
puiba.

A segént gyűlöli még az őnen fe-
lebarattyais: De a kazdagoknac soc ba-
ráttyoc vagyon.

A ki

XIIII. RESZE.

A ki meg vialya az ő felebarattyat,
vétközic: De bodog az, a ki a nyomor-
tulakon könyörül.

Meg chalatkoznac azoc, a kic go-
nosra igyckőz nec: De a kic ióra azok
nac hívvség es irgalmassag adatic.

A hol munkálkodnac, ot béuőkődés
vagyon: De a hol chac befél nec, ot sü-
kőkődés.

A bölcheknec kazdagsága, coro-
najok: De a bolondoknac bolondfagoc
tista bolondfag.

Az Igaz tanu meg sabaditty a
lelkőket: De a hamis tanu hazugfa-
got szól.

A ki az WRatféli annac bizodal-
mos erőssége vagyon: Ennec gycr-
mekiis meg olthalmastatnac.

Az WRnac félelme élet nec kut-
feie: A halálnac őriec eltauosztatására.

A nép nec soksága, a kiralnac di-
chőség: De a nép nec köues volta a fe-
jedlem.

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
icdelemnec semérme.

A ki tud túrnyi, bölch az: De a bé-
kételen kiülenti az ő bolondságot.

A sűuu a testnec élete: De az irigy
ség a tetemeknec ra thadása.

Aki a segént meg nyomorította, a
sídalmazza ānac terētőiet: De a ki az ő
könyörtül, tiszteli az Istent.

Az istentelen meg vettetic az ő go-
nofságaért: De az igaz meg halálako-
ron bizic.

Az értelmecnec sűuēbe nyugo-
síc a bölcheség: Es a balgatag kőzet
meg ielőnti magát.

Az igazság felmagstalya a népet:
De a bűn elpusztította a népeket.

Az ešes sölga kedues a királnál:
De az estelent (az az Ast a ki alkoholatlan
a háznac gondgyara.) gyűlöli.

XV.

Vlgy

XV. RESZE.

A Lány felelet meg chendesiti a ha-
ragot: De a kemény beséd felin-
dította.

A bölcheknec nyelue meg ékeffiti
a tudomant: De a bolondoknac sűaya
kiülenti a bolondságot.

Az WRnac sűomei mindent né-
zic, Mind a iokat, s' mind a gőfokat.

A meg engefelő nyelvv életnec
sűaya: De a versőnyős meg keferiti
a lelket.

A balgatag chuffolya az ő attyá-
nacfenyitékét: De a ki enged néki, böl-
chē lešen.

Az Igaznac hazába soc ióság va-
gyon: De az istentelenec iőuedelmi-
be veszedelem.

A bölcheknec ayaki hintic a ió ta-
nachot: De a balgatagoknac sűue
bolond.

Vtalatosság az WRnál az istente-
leneknec áldozattyoc: De a iamboroc
nac kő-

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
nackönyörgésed kedves öneki.

Vtalatoftag az WRnal az iftente-
léneknek úta: De az igazságnacköue-
tőit szereti.

Nehez annac a fényítéc, a ki az igaz
vtat elhadgya: Es a ki gyulóli a dor-
galast, annac meg kel halnyi.

Nyilván vagyon az WR előt a po-
kol es a vesedelem: Menyéuel inkább
az embernek süue?

A chuffolo nem szereti ast a ki ötet
oktattya: A bölchekhez sem megyen.

A vig süvv vidamma teszi az orzát:
De mikor a süvv bankodíc, elués a
iokedv.

Az értelmes süvv esefé chekedíc:
De a bolondoknak fáya bolonságba
foglalatos.

A nyomorultnac egy jó napyia
finch: De a chendés süvv süntelē valo
lakodalom.

Iob a keués az WRnac félelméuel,
hogy-

XV. RESZE.

hogy nē mint a nagy kénchec, a mely
mellet nyughatlanlag vagyon.

Iob egy tal paré szeretettel, hogy nem
mint a hizlalt tuloc gyűlölséggel.

A haragos firfiu haborusagot tá-
maszt: De az engemes lechendesíti.

A restec úta tús es: De a iambo-
roké egycnes.

A bölch fiu vigasága az ő attyanac:
De a balgatag fiu sídalma az ő an-
nyanac.

A bolondnac őrem az ő bolontsá-
ga: De az értelmes firfiu, egycnes
vton jár.

Heiaba lefen minden igyekőzet ta-
náchnékül: De ot álando, a hol tanách
vagyon.

őrül az ember a jó feleletnek: Es az
alkolmas beféd gyönyörűség.

Az életnek úta eligazgatty a böl-
cher: hogy el tauozzéc az alat valo po-
koltól.

Az WR

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC

Az WR elrontya a keüelyeknek házát; De az őzüegynec határit meg eiősíti.

Vtalya az WR a gonofoknac igye közetit: A tistraknac kedig befédec gyönyörtüségese.

A telhetetlen elrontya az őnen házát; De a ki gyűlöli az ayadékat, ez él.

Az igazaknac süue meg gondolya mit felelyen; De az istenteleneknek fia kiokádgya a gonofit,

Tauol vagyon az WR az istentelenektől; De az igazaknac könyörgéseket meg halgattya.

A jó főmmel való látás, meg vida mittya a süuet; Es a jó hír keüérré téfi a tetemetek.

A mely fül az életnek dorgalását halgattya; Annac a bölchec közet leszen lakohelye.

A ki meg veti a dorgalást, az ő lelket veti meg; De a ki enged az oktatásac, bölchéleszen. Az Wr-

XVI. RESZE.

Az WR nac féelme, a bölchességre való igazgatás; Es a dichőség elöt fien uedni kel.

XVI.

AZ emberé vgyan a sübeli gondolkodás; De az WR e a nyelv nec igazgatafa.

Az ember nec minden útai nyiluan vadnac az ő főmei elöt; Es az WR a süueknec mértéklőie.

Alias, Az ember nec minden ő út a tistranac tetzic az ő főme elöt; De chac az Isten tési bizonyosa a süuet.

Bizd az WR ra a te dolgaidat; Es elömeneti leszen a te sandokozásidnac.

Az WR mindent ő magaert szerz; Meg az istentelent is a vesbedelem nec napiára.

Vtalya az WR a keüely süuet; Es büntelen nem maradnac, meg ha egy mált segitikis. E A jól-

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC

A ióéletes áhíváség által, meg tífítatit á hamiság: Es az WRnac felme által eltauoznac á gonofiol.

Az ember nec mely nec úrai keduefec az WRnac: Annac elenségítis ő véle békéségre hozza.

Igafsággal iob á keués: hogynem mint á nagy íduedem hamisággal.

Az ember nec síue'elrendeli vgyan az ő útat: De az WR igazgattyá annac iaráfat.

Igaz mondás vagon á kiraly ísaiába: Á törüenybe sem téuelyeg az ő ísaiá.

(Igaz mondás) Az az, miképen igaz á prophetác mondásoc, es az egész ísant írás: oly igaz legyen á kiraly á törüeny teteibe.

Az igaz mértéc es az igaz font az WRtol vagon: Es á fatskónac minden mérő köuei ő rendeléfi.

A kiraly nal vralatoc, á kie hamifan chekked nec: Mert az ő ísai ígafsággal

XVI. RESZE.

sággal erőítetic meg.

Az igaz mondo ayakoc keduefec á kiralyoknál: Es az igaz befédüt berectic.

A kiraly nac haragia á halálnac köue: De á bölch írfiu meg engesiteli.

A kiraly vídam ortzaia, eler: Es annac kegyelmesege mint az estueli eső.

Fogad hozzád á bölcheseget, mert iob á tífita arany nál: Eskereised az er telmet, mert dragab as ezüstnél.

A jámborok nac úta eltauozic á gonofiol: Es á ki meg őrizi az ő útat, meg tartya az ő életét.

A kinec elkel vefni, az elhífi magát előfer. A keuélység es á felfualkodás előtte íar á romláfnac.

Iob nyomoruságba lenni á nyomorultackal: Hogy nem mint á keudyec kel ragadománt oftani.

A kí az ő ígyét esesen forgattyá, annac íol kéfen dolga: De bodog, az á

E 2 kí az

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
ki az WRba bizic.

Az értelmes bölchnec, neuezetic:
Es az ékesen főlo, keduelsé téfi à tudo
mánt.

Az értelem elő kútfő annac, à kinec
vayon: De à bolondoknac tudoma-
nya bolondság.

A bölch főv efesen fől: Es az ő
aiakiual igazán tanit.

Lépes méz az édes beséd: A lelek-
nec vigasztalása, es à tetemeknec meg
vyitála.

Az embernec nemely út igaznac
tetzic: De végezetre halakra viszi.

Nemely ember nagy veszedelemben
eyti maga t, az őnen főaiával.

(Nemely) Alias, à munkalkodo lélec magánac munkalkodic, mert az őnen főaia keféli őtet.

A balgatag firfiu, áfsa à veszedel-
met: Es az ő ayakin tűz égh.

A viszfafordult ember, haborusá-
got ramasit: Es az arultato à fejedelmek
et őfue vestit: A ha-

XVII. RESZE.

A hamis firfiu, el hiteti az ő feleba-
rattyát: Es nem viszi őtet jó útra.

A ki főmmel huny, semmi őt nem
gondol: Es à ki az ő ayiakit harabdal-
ya, meg chelekedti à gonoszt.

Tisztelségnek coronaia à vénség:
Mely az igazságnac után talaltatic.

Iob à túró az erős firfiunál: Es à ki ő
magan vralkodic, dragab annal à ki va-
rosokat meg veszen.

A ruha alyába vetit à nyilakat: De
vgy efnecc mint az WR akaryia.

XVII.

I Ob egy szaraz falat békeféggel: ho-
gynem mint à meg vágot barmoc-
kal teljes ház, semboléssel.

A bölch főlga vralkodic à gondui-
feletlen fiakon: Es az attyafiac közet
meg oßtatyia az őrekséget.

Miképen à tűz az ezüstet, es à koh

E 3 az ar-

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
az aranyat: Azoneken próbálya az
WR a fűeket.

A gonosf halgattya az álnac fűa-
kat: Es a hazug enged a hamis nyelv
nec.

A ki meg chufolya a segént, bida-
mazza annac teremőier: Es a ki erül
annac vesedelmén, nem marad büntet
len.

A véneknek coronaia az ő gyerme-
keknek gyermekí: Es a gyermekeknek
dichősege, az ő attyoc.

Nem illic a bolondhoz a nagy dol-
gokrol valo befélés: A feiedelemhöz
sem illic a hazugság.

Drága kő az aándoc annac, a ki-
nél vagyon: Valahoua az tér, bölch-
nec itiltetic.

A ki elritkolya a vérket, baratsá-
gor keres: De az, a ki elentő őfue ves-
ti a feiedelmeket.

Az értelmefnél többet használ a
meg fed

XVII. RESZE.

meg fedés: hogynem mint fáz cha-
pas a bolondnál.

A gonosf ember mindenkor kárté-
telre igyekőzic: De rettenetes angyal
bocharaic ő reaiá.

Iol a mőduet elől talalni, a kinec fia-
it el vittéc: hogynem mint a bolondor
az ő bolondságaba.

A ki iórtel helyébe gonosf tésen:
Annac hazától a vesedelem soha el
nem tauozic.

A ki haboruságot támasf, olyan,
mint a ki a víz gattyát meg likaftya:
Tauozzáel ezokaert tőle, minekelőt-
te belé elegyednél.

A ki a törüenbe igazá téfí a hami-
fat, es a ki az igazat karhosf tattya: Mi-
nd kettő vralatos az WR nac.

Mit használ a pénz a bolond kezé-
be, hogy bölcheséget vegyen véle: ho-
lot tista bolond?

Az embert az ő igaz barattya min

E 4 den idő

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
den időbe fereti: Es az attya fiu à fük-
ségnek ideien bizonyítatic meg.

Bolond az à ki kezét adgya, es keze
ségre kötelezi magát, az őfelebarattyá
ert.

A ki à haboruság tamafitast fereti,
fereti à bünt: Es à ki az ő aytaián fele-
meli, rontást keres.

A visafordult süvv, semmi iót nem
talál: Es à visafordult nyelv, vesede-
lembe esic.

A ki bolondot nemz, banattyára le-
fen: Es à bolondnac attya nem örue-
dez.

A vidam süu, gyönyörűségese téfi
az életet: De à fomoru lélec meg sa-
rabtya à tetemket.

Az istentelen őremest eluesi tit-
kon az ayandekot: Hogy elfordicha
itiletnek út.

A bölchség fénlic à bölchnec or-
tzaiába: De à bolondoknac bömec
ideftoua

XVIII. RESZE.

ideftoua villagnac.

A bolond fiu, banattya az ő attya-
nac: Es keferűsége az ő annyánac à ki
ötet fűlte.

Nem ió nyomorgatni az igazat: Es
meg verni az igaz feiedelmet.

Az értelmes meg mértekli az ő be-
fűdit: Es nemes lélec, az értelmes fir-
fiu:

Ha à bolond vesteg halgatna, böl-
chnec velneic: Es ha faia t meg tartos
tatnaia, eses nec.

XVIII.

A Ki el akar szakadni barattyától,
okot keres, es minden időbe mit
föme-re hanyon.

A bolond nem gyönyörkedic az ér-
telembe: Hanem abba, à mit süuebe
forgat.

A houa az istentelen ió, oda ió à
E 5 meg

ALAMON BÖLCH BESZEDENEC
meg v találs: Es követi aſt à gyalazar,
es à bídalom.

Az értelmes ſirſunac beſéde, olyan
mint à mély viz: Es bölcheségnek kút
ſeie olyan, mint à nagy folyó viz.

Nem íó az íſtentele nec ſóméyer
nézni, hogy az igaznac igyét à tóruen
be el fordíhad.

A bolondnac ayaki óſſue veſſéft ta
maſtnac: Es annac ſaía vereségre í-
gyekezic.

A bolondnac ſaía ómagánac árt:
Es annac ayaki tóre az ónen lelkénec.

A vados beſéde olyan mint à cha-
pás: Es által hatrya à ſúuet.

A ki reſt az ó dolgába: Attyafia
annac, à ki az óuet el tekozlya.

Az WRnac neue erős Torom: O-
da folyamicaz igaz, es meg oltalmáſi-
tatic.

A gazdagnac gazdagsága, erős va-
roſa ónéki: Es magas kófal ó kórnyü-
le.

A kinec

XVIII. RÉSZE.

A kinec veſni kel, annac ſúue fel fu
alkodic előſer: Es à tiſteſégneccelót-
te íár à ſenuedés.

A ki előb felel hogynem mint meg
hallanáia: Bolonds: gnac es bídalom-
nac tulaydonítatic ónéki.

A vidá ſúvv mindē nyaralyát meg
kőnyebít: De à ſomoruleket ki ſen-
uedheti el.

Az értelmes ſúvv okosó chelekedic:
Es à bölcheknec file gyönyörkedic à
tudomanba.

Az ayándoc vtat ſerez az ember-
nec: Es à nagy vrac cleybe ferkeſteti.

Az igaz ó magát vádolya előſer:
Es annakutana feddi meg az ó feleba-
rárttyát.

A nyíl vetés meg chendefíti à ver-
ſengéſt: Es à hatalmasóc kőzet itiletet
teſen.

Az attyafiaac kic egymáſt ſegitic, ol-
yanoc mint az erős város: Es mikor
tóruen-

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
törüenkednec, mint a palotanac za-
uari.

A képen fizetnec az embernec, mi-
nt az ő fiaa besél: Es meg elegítetic az
ő fiaánac gyümölcséből.

Mind az élet s' mind az halál, a
nyelűnechatalmaba vagyon: Es a kic-
seretic ast, annac gyümölcsébe éfnec.

A ki iambor feleséget talál, drága
dolgot talál: Es kedues dolgot nyer az
WR tol.

Könyergéssel szól a segén: De keue
lyen felel a gazdag.

A kinech hív barattya vagyon, in-
káb sereti es inkább ragozkodik hozzá
ia, hognem mint az atyafiú.

XIX.

A Szegén a ki az ő együgyűségébe
jár, job a visszafordult ayakunál,
a ki bolond.

A hól

XIX. RESZE.

A hol bölchességgel nem cheleked-
nec, ot femmi ió nem lesen: Es a ki
gyorson jár, meg ütkezic.

A bolondság elfordittya az ember-
nec út, hogy az ő búue fel indulyon
az WR ellen.

A gazdagság foc barátokat serez:
De a segént meg barattis el hadgyác.

A hamis tanu nem marad büntet-
len: Es a ki batorfaggal hazud, meg
nem menekedic.

Sokan vduarlanac a feiedelmeknec:
Es minden barattya annac, a ki anyan-
dokot ostogat.

A segént minnyayan gyűlölic az ő
atyafiat: Sőt még az őnen barattis el
taoznac ő tőle: Es a ki chac beséd v-
tan jár, meg chalatkozic.

A ki értelmes, sereti az ő lelkét: Es
az eses meg talalya a iót.

A hamis tanu, nem marad büntet-
len: Es a ki batorfaggal hazud, elvész.

A győ-

SALAMON BÖLCH BESZEDENEK

A gyönyörűség nem illeti a boldogot: Sockal inkább a szolgát vralkodnyi a fejedelmeken.

A ki tőr, az efes, es a ki a rayta löt hamiságot elhaltartya, dichőséges.

A Kiraly haragia olyan mint az oroslannac réuafa: De annac io kedue olyan mint a füuen valo harmat.

A bolond fiu nyomorufaga az atyanac: A verseny es a sonyalat kedig olyan mint a süntelen hulo ház.

Mind a ház, s' mind a kazdagfag süleinktől maradnac: De az értelmes a sonyalat az WRtol vágyon.

A restség álmat hoz: Es a hiuolko do lélec ehözic.

A ki a parancholatot meg őrizi, ez életét őrizi meg:

A ki kedig az ő vtáit meg véti, meg hal.

A ki könyörül a segényen, az WRnac ad kölchen: Ennec visontac ioual meg fizet.

meg

XIX. RESZE.

Meg verd a te fiadat még remenség vagyon felőle: De a te lelkődbe ne induly, hogy meg őlnéd őtet.

Mert a kemény harag kárt hoz: Ezokaert elerezd őtet, es annac vtanna meg fenýithetőd.

Hald meg a tanachot, es engedgy a fenýiteknek, hogy bölch lehess.

Soc gondolatoc vadnac az ember süuébe: De az WRnac tanacha alharatos.

Meg ékőssiti az embert a io chelekődet: Es sockal iob a segény a hazuc embernél.

Az WRnac félelme az élettre vezery: Es meg elegit minden vesődelem nekül.

A rest hona ala dugyia kezét: es saiahoz nem vifi őket.

Ha meg veric a chuffolót, az együgyü okosba lesen: Ha meg dorgalyac az értelmest, értemesbe lesen.

A ki

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC

A ki megnyomorítja az ő atyát,
es anyat elűzi; Az sídalmas es atkozot
gyermec.

Edes fiam sünyél meg halgatny
ast azoktatast; Mely el vonson a böl-
ch tudomantol.

A hamis tanu meg chuffollya az iti
letőt; Es az istentelenec faia benyeli a
törüentelenfegőt.

A chuffoloknac elkesítöttec a cha-
pasoc; Es a bolondoc hatánac az üte-
föket.

XX.

A Bor, ghenyetté teszi az embert,
es az erős ital, vadda: valaki ezök-
be gyönyörkedic soha bölch nē lében.

A kiralnac meg rettentése, olyan
mint az oroslannac riúása: A ki ötöt
meg haborittya, az őnen lelke ellen
velközic.

Tisze-

XX. RESZE.

Tiszteletes az ember, a ki a habo-
rást eltaosztatya: De a kic őremest
haborognac, minnyafian bolondoc a-
zoc.

A hidegért nem akar sán tani a rest:
Ezokaert nyárba kuldulni kel, es sem-
mit nem adnac neki.

A firsiunac süüübe olyan a tanách
mint a mély víz: De azértelmes végére
megyen, mi vagyon benne.

Soc embert mondnac iambornac:
De tekéletes iambort ki talál:

Az Igaz, a ki az ő iaborfagaba iár:
Annac gyermeki ioserentséfec lesnec
vtánna.

A kiraly, a ki az ő itilő síkibe ül: El
saggat egymástol minden gonost az
ő főmeiuel.

Ki mondhattya est, tista az én sü-
uem: Es tista vagyoc az én bünétől:

Külemb külembfont es mértéc: En
nec mindenic v talatos az WRnál.

F

A gyer-

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC

A gyermekekis meg ismeric az ő mindennapi chelekedetiből: Ha iambor es tekleteres lesen.

A hallo filet, es a láto bömer: Mindeket az WR ferzi.

Ne bsered az álmat, hogy segétség re ne ius: Vigyázzanac a te bömcid, es böuen lesen kenyered.

Est mondgyac mikor kezekbe vagon, gonof gonof: De mikor eluestic, dichiric.

A bölc h say, dragab az aranyal, ezüstnel, es mindennemü dragalatos esköznel.

Vedel ruhaját annac a ki másert kezest löt: Es ved zalagát annac, a ki az ismeretlenert meg köteleste magát:

Ío izü az ember nec az orzot kenyér: De végreföuenyel betelic az ő fiaia.

Minden végezés ío tanáchal alando: A hadis igazsággal igazgattatic.

Ne kö

XX. RESZE.

Neközeskedgyel aual, a ki a titkot kiientti, sem a patuarkodoual, sem a hazugbaioual.

A ki attyat es annyát bídalmazzát: Ennec világa meg alobic a fetetség nec közepete.

Az örekség melyre előber igen siet nec: végre nem lesen áldot.

(Az örekség) az az, miképen a gyermekek, kic minni attyoknac es mind annyoknac, es minden egyéb rokonsagoknac halatokat kéuányac a marhaert, a vagy a kicifusagokba minden hamisággal marha gyhytésre igyekez nec.

Ne mond a st: Gonof gonofal meg fizetec: Várd az WR át, ő meg segit tegeder.

Vtálat az WR nál a küléb külomb fele mértéc: Es a hamis font nem ío.

Minden ember nec útát az WR igazgattya: Kichoda érti kedig az ő útát.

Veszedelmes bídalmazni az ember nec a

F 2

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
nec à fenter; Es annakutana fogadást
tenni.

(A fenter) az az, az WRnac neuét, igéit, tífstele-
tit et c.

A bölch kiraly el fogattya egymás-
tol az iftenteleneket; Es à kereket rea-
ioc hozza.

Az WRnac vilaga az ember fáiá-
nac leheleti; Mely à telyes süuet altal
hattya.

Az Irgalmasság es az Igasság őri-
zic à kiralt; Es Kegyelmeiséggel erőf-
tetit meg az ő kiralyi béke.

Az ifiaknac dichóségeg az ő erőse-
geg; Es à véneknek ékéségeg az ő őf
haioc.

A kemén büntetéfel eltauoftatic à
gonof; es erős chapafockal, melyeket
meg érezne.

XXI.

A ki

XXI. RESZE.

A Kiralnac süue az WR kezébe
vagyon, mint à folyo vizec: A ho-
ua ő akarya, oda haytya.

Mindenec tertzic az ő úta: De z
WR igazgattya à süueket.

Az igazság es iflet berent valo che-
lekedet kedues: Keduesb az WRnac
áz aldozatnál.

A keüely sóm, es à felsualkodot sü-
vw, es az iftenteleneknek vilaga, bün.

A gyorsnac gondolati böuelkedést
hoznac: De à hertelenkedés sükséget.

A ki hamissággal kénchet gyüyt,
meg chalatkozic: Es azoc közibe esic,
à kic az ő halálát keresic.

Az iftentelenec à mi kárt tefne, ő
magokra tér: Miert hogy igazat nem
chelekedtec.

A ki idegen úton jár, vissafordult:
A ki kedig az ő hiuatalyába jár, annac
chelekedeti igaz.

Iób lakni à suglyába à heiazat alatt:
hogy-

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
hogynem mint a versenyos asfonyála
tal a rágas házba.

Az istenlennec lelke gonoszt ké-
után: Es az ő felebarattyánac semmi
iouát nem akarya.

Ha meg veric a chufolót, az együ-
gyüc okosba lesnec: Ha meg oktat-
tyác a bölchet, bölchebbe lesen.

Az igaz okoson tartya magát az if-
tentelennec hazához: De a gonosoc
chackárra igyekeznec.

*Alias, Tanítja az igaz az istentelennec hazát:
Hogy meg vonnya az istentelennecet a gonostol.*

A ki be dúgiafilét a segénec kialta
fara: őis kialt, de meg nem halgatatic.

A titkon adot aiandéc, meg chende
síti a haragot: Es a kebelbe adot aián
déc, a kemény haragot.

őrem az igaznac asit chelekedni, a
mi igaz: De a gonosoknac irtózás.

Az ember a ki eltévelyedic az érte-
lemnec útatol: Az a hóltaknac gyüle-
kezetibe marad.

A ki

XXI. RESZE.

A ki gyönyörkedic a jó lakásba, sü-
kelkedic: Es a ki szereti a bort, es feles ét-
ket, soha meg nem gazdagodic.

Az istentelen az igazért adatic: Es
a hamis a iamborért,

Iób lakni a pusztaba: hogynem mint
a versenyos es dagályos asfonyálat tal.

A bölchnec hazába draga kénch va-
gyon es olay: De a bolond eltékozlya
ezeket.

A ki az igazságot es az irgalmassá-
got köueri: Ez életet talal, igazságot es
tiszteléseget.

A bölch meg vési az erősek nec vá-
rosát: Es leronttya ereyket, melybe
biznac.

A ki meg őrizi az ő sayát es nyel-
vét: Ez meg őrizi az ő lelkét keserü-
ségtől,

A vakmerő keüelt chufnac neue-
zic: A ki keüelységébe mutogattya az
ő haragiát.

A rest

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC

A rest az ő keuanágába hal meg:
Mert az ő kezei semmit nem akarta-
nac munkalkodni.

Naponként keuanton keuan: De
az igaz ofrogat, es meg nem sünic.

Az istentelennec áldozattya vtalat:
Mert hamisságbol áldoznac.

A hamis tanu elvési: De a ki máft
meg halgat, annac befédét visontac
meg halgattyac.

Az istentelen firsiu vakmerő képen
jár: De az igaz az ő vtat meg gondol-
ya.

Nem használ sem a bölcheség, sem az
értelem, sem a tanach az WR ellen.

Louakat sereznec az ütkezettre:
De a diadalom az WRtol adatic.

XXII.

I Ob a jó hírnevv a nagy gazdagság
Inál: Es a kedueség mint az ezüstnél
s mind az aranyál. A gaz-

XXII. RESZE.

A gazdagnac es a segénec együt
kel lenni: Mert mindēiket az WR te-
remtette.

Azokos meg lattya a veszedelmet,
es elreytezic előtte: De az oktalan ál-
tal megyen rayta, es kárt val.

Azoknál, a kicaz WRnac félelmé-
ért senuednec, vagyon, mind a gaz-
dagság, s' mind tisztesség, s' mind az é-
let.

Tűs es tör vagyon a visafordult-
nac vtan: A ki kedig attol eltaozic,
meg őrizi az ő lelkét.

A mint sioktatyac a gyermeket ki-
chinkorába: Meg venségnec ideien
sem taozic el attól.

A gazdag paranchol a segénec:
Es a ki kölchent vesen, solgaia annac,
a ki kölchen adot.

A ki hamisságot vét, nyaualyát a-
rat: Es az ő gonofságanac paltzaia mi
at elués.

F ;

Az ir-

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC

Az irgalmas főmü meg áldatic:
Mert ad az ő kevérebe a fegegnec.

Vzdkí a chufolót, es végelesien a
hahorgasnac: Es meg sünnec a verfen
géfec es a sídalmac.

A kinec hívv síüve es édes beféde va
gyon: Ez barattyá a kiralnac.

Az WRnac főmei őrizic a jó tá-
nachot: De a hamisnac beszedét elfor-
dittya.

A rest est mondgya: Oroflan va.
győ otkún: Netalam azon vtzán meg
ólne.

A parázna a főnyálatnac faya mé-
ly verem: A zesc ebbe, a kire az WR
meg haragut.

A gyermeknec síüvéhöz ragas-
dot a bolondság: De a fenýitek nec ves-
síőie eltaustatya ő tőle.

A ki hamiságat meg nyomorit-
tya a főgént, hogy marhaiát meg ő-
regbitse: Ennekis adni kel a gazdag-
nac, es síkelkedic.

Haits

X XII. RESZE.

Haits a bölcheséghez a te főleidet, es
halgald azoknac beszedét: Es ved esed
be az en tanitasomat.

Igen gyönyörűséges lében tenéked
ha ezeket nalad tartandod: Es a te sa-
iodba hasznosod lesnec.

Hogy az WRba legyen tenéked
minden bizodalnad: Ezért intlec te-
gedet síntelen a te iodra.

Nemde socképen elődbe adtamé te-
néked: Mind tanachommal, s mind ta-
nitasommal:

Hogy nem mutatnám teneket az
igassagnac bizonyos fundamentomat:
Hogy igazan tudnál fődelnyi azoknac
kic tegedet küldnec:

Ne dúld meg a főgént noha főgény:
Es meg ne nyomorich a nyaualyást a
kapuba.

Mert az WR azoknac igyeket for-
gattya: Es ezeknec nyomorgatoit
meg nyomorittya.

Ne tar-

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC

Ne tarfalkodgyál a haragos emberrel: Es ne nyaiaskodgyál a dühesködő emberel.

Mert egyűld meg tanuld az ő vrt
Es a te lelked nec botrankozást talál.

Ne légy az oc kőzet, kic keze adasá
ual el kötelezic magokat: Es kic adosá
sáért kezesec lesíne.

Mert ha nínchen miből megfűzet-
ned: Még ágyadattis elvonásá calólad.

Helyéről el ne vegyed a régi határo-
kat: melyeket a te eleid vetőttene.

Ha latz valamely firfiat, a ki sórgal-
matos az ő dolgaba: Ez a kiralyoc előt-
ál, es nem a nemtelenec előt.

XXIII.

Mikor űls es ésel valamely fő em-
borrel: Meg gondolt, ki legyen
előtted.

Es torkodra vesd a keft: ha meg
akarod

XXIII. RESZE.

akarod a te életődet tartani.

Ne keuand annac étkét: Mert cha-
lád kenyér.

Ne igyekőzzél arra, hogy meg kaz-
daguly: Es sűnnyél meg erre valo ok-
oskodasodtól.

Ne emeld a te főmeidet arra, a mit
meg nem foghatz: Mert ez sárnyat
chinal magánac, es mint a kefelyő az
egbe röpül.

Ne egyél kenyeret az irigynél: Es
ne keuand magadnac annac eledelét.

Mert ő belől olyan, mint egy éyeli
látás: Est mongya vgyan: Egyél es
igyál, de azért nem io sűuel vagyon
hozzád.

Mert a mit meg őttél, ki kel okád-
nod: Es minden vele valo édes beséde-
det elucstőtted.

Ne sóly a bolondnachallására: mert
meg vrtalya a te értelmes besédet.

Helyéről el ne vegyed a régi határo-
kat:

SALAMON BÖLCH BESZEDENEK
kat: Es az áruáknac bantoföldere ne
menny.

Mert azoknac otalmazoiá hatalmas:
Ez azoknac igyert te ellened meg otal-
mazza.

Ad à te süvedet az oktárafnac: Es à
te füleidet az értelmec befédőkne

Ne sünyél meg lanyarganyia gy
ermeker.

Mert ha meg vered à veszőuel, meg
nem ölettetic.

Veszőuel vered meg vgyan te ötet
De à lelket pokolbol ki szabadítod.

Edes fiam, ha bölch lési: örül az én
fücumis teueled.

Örülne az en veszéimís: Mikor à
te aiakid igazat solnac.

Ne köuisse à te süved à bűneseket:
de minden nap az WRnac felelmébe
iary.

Mert é végre földra lesen: Es à te re-
menségödbe meg nem chalatkozol.

halgas

XXIII. RESZE.

Halgas edes fiam, es légy bölch: Es
igazgald à te süvedet ez vtra.

Ne légy à résegesec közet, se à tor-
kosoc közet.

Mert à résegesec es à torkosoc el
segényedne: Es à túnyác szakadozot
ruhaba iárnac.

Engedgy à te attyadnac, à ki tege-
det nemzet: Es meg ne vtrald à te any-
ádat, mikor meg vntül.

Meg vegyed az igazságot, es elne ad
gyad: Mondó meg vegyed, à bölchesé
get, à tudomant, es az értelmet.

Az igaznac attya nagy örembe va-
gyon: Es à ki bölchet nemzet, nagy vi-
galságba.

Töd est ezokaert, hogy te raytad
örülyenec mind à te attyád, s' mind à te
ányád: Es vigadgyanac azoc, à kic te-
gedet nemzettene.

Ad ennekem edes fiam à te süvedet
Es legyenec keduesec à te bömeid elöt
az én vtaim.

Mert

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC

Mert a parázna affonyálat, mély verem; Es a kurua, borongatafnac ver me.

Lefeskedic mint a toluay: Es a vakmerőket magához vonsa.

Kinél vagy on a íay: kinél vagy on a bánat: kinél a versengésec: kinél a panafolkodafoc: kinél az oknélkül való sebec: kinél a pecheny és sőm.

Mondom azoknál, a kic: a korchomán heuernec: Es az őknál, kic duskát isnac.

Ne nézd a bornac verefségét, es hogy a poharba olyan sēpen fenlic: kőnyen megyen bé.

De vegre meg mar mint a kégyot: Es mérge meg hat, mint a Iaspis kégyoe.

A te sőmeid nézic az idegen affonyálatot: es a te sūued visafordultakát besél.

Es olyan léss, mint az, a ki a tenger köze-

XXIII. RESZE.

közepibe alofic: A vagy mint az, a ki az arbofsa teteien alofic.

Es est mondod: Meg ütettec engemet, De nēfayt: Meg vertenec engemet: de nem érzetem.

Mikor ferkenec fel: Hogy ismet igyam.

XXIII.

NE kőuefd a gonos embereket: Es ne keuand azockallétedet.

Mert az ő sūuec kartételre igyekezic: Es az ő ayakoc vesedelmet sōlnac.

A bölcheség által meg épitetic a ház: Es az értelem által meg tartatic.

A jó rend tartással meg telne a tárházac: Mindenféle gyönyörűség es dragalatos gazdagfagockal.

A bölch firsiu erés: Es az értelmes firsiu nagy ereű.

G

Mert

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC

Mert tanachal kel a hadot vífelni:
Es a hol soc tanách, ot vagyon a gyö-
zedelem.

A bölcheség a bolondnac felette
vagyon: Nem mérí síáyát meg nyítani
a kapuba.

A ki magánackárt tében: E méltan
latros latránac mondatic.

(A ki magánac) Az az, mint azoc, a kic oly gon-
sóc, hogy magoknac kárt téfnec végre, hogy se-
lebaratyokon bosszútálhassanac, es kárt tehesenec.

A bolondnac álnac gondolattya
bűn: Es a chufolo vtálat az emberec
előt.

A nem erős: A ki a sükség nec ide-
ièn helt nem ál.

(A nem erős) Az az, mint azoc a kic a bekeség nec
ideièn kérked nec, hogy tiztőlsem fél nec, de a sük-
ség nec ideièn semmi az ő dolgoc.

Szabadíts el azokat, a kic halálra vi-
tet nec: Es ne vond meg magadat az-
oktol, a kiket meg akarnac ölni.

Mert

X XIII. RESZE.

Mert ha azt mondd: Imé nem ér-
tetűc. Véledé, hogy nem érti est, a sü-
ueknec tudoiat: Es hogy az, a ki a lel-
kekről gondot vífel, nem ismeri: Es
meg fizet az ember nec az ő chelekedé-
te berént.

Mézet egyél édes fiam, mert jó: Es
a lépés méz édes a te totkodnac.

(Mézet) Az az, ély a ténen marhaddal, melyet
az isten adot, es ne kimilyed a ténen gyalázatodra.

Igy lében a bölcheség a te lelke-
d nec, Melyet mikor meg találš, végre
iol lešen dolgod: Es a te reménséged
heaba valo nem lében.

Ne lefeskedyél mint az istentelen,
az igaznac háza vtán: Es meg ne ha-
borits annac nyugodalmár.

Mert az igaz noha hétber esic, de if-
met felkél: De az istentelenc bémerül
nec a veszedelembe.

Ne örűly a te elenséged nec esésén:
A te süved sevigadgyon az ő veszedel-
mén.

G 2 Neta-

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC

Ne talantam meg láttya az WR,
es nehezen vésti: Es elfordítya rola az
ő haragiát.

Ne tarfolkodgyál a gonosfokkal:
Az istenteleneket se kőuefd.

Mert a gonosfoknac semmi remén-
ségec ninchen: Mert az istentele-
nek nec világa meg őlratic.

Edes fiam, feld az WR at, es a királt:
Es ne őlegyül a haboruság tamaštó-
kal.

Mert hertelen tamad az ő vesedel-
mec: Es ki tudgya mikor iő el mint
kettő nec vesedelme?

EZEKIS A BÖLCHEK-

től származnac.

Szómélt valagatni a törüentételbe,
nem ió.

A ki az istentelennec, est mondgya:
Iambor vagy: Est átkozzác az embe-
rec, es gyűlölic a népec.

A kic

XXIII. RESZE.

A kic kedig feddic: azoc keduefec:
Es dragalatos áldaskőuetkezie reaioc.

Az alkoholmas felelet olyan: mint a
kedues apolás.

Szerezdmeg előb kőuül a te dolgo-
dat, es a teföldedet meg műuelyed: Es
az vtan epits meg a te házadat.

Ne légy oknelkül tanu a tefelebará
tod ellen: Es senkit meg ne chaly a te
sáyaddal.

Ne mond asit: Vgy chelekedem ő-
uēle, mint én vélem chelekedet: Es min
denik nec az ő chelekedete ferent fize-
tec.

Elmegyec vala a rest ember sánto
főlde melől: Es a bolondnac főlőie me
lől.

Es imē telyességgel befogra vala a
chalán, es rakua vala tūssel: Es a fala le-
dől vala.

Mikor est latam, sūuembe be fogla
lám: Es latuan, tánuságot vőc belőle.

G 3 Egy

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC

Egy keüefet aloni akarfi, es egy keüefet bünyadozni, es egy keüesé kezefedet öbüefogni, hogy nyugodgyál: De azonközbe a segenség read erkezie, mint az úton járo, es a fűkség mint a felfegyuerkedet firfiu.

XXV.

EZEKIS SALAMON BÖL-

ch mondafi: melyeket ide helyheftetec Ezekhiáfnac Iuda

Királnac firfiái.

Az Isten tíftefsége eltitkolni a dologot: De a kiralyoc tíftefsége tudakozni a dologrol.

A mēny magas es a föld mély: De a kiralyoc süüec n ; tudakofhatatlan.

Vegyékel az ezüftről a rofdát: Es tíftra edén léfen belöle.

Vegyékel az iften telenséget a kirárol: Es az ö kiralyí fēke igafságal meg eröfítetic.

Negö-

XXV. RESZE.

Negögeskedgyél a kiraly elöt: Es ne ály a nagy fagofoc helyébe.

Még iob hogy efit mondyác tenéked, iöfel ide: Hognem mint a te főmeid latasára meg gyalafstafsál a feidelem elöt.

Haborgásra hamar ne induly: Mert mit hafnálfi véle, mikor a te felebáratodat meg fidalmafstad:

Szerezdmeg igyedet a te felebaratoddal: Es máfnac titkiát ki ne jelents: Hogy a ki efit halya meg ne fidalmazzon erötte, es örecké gonof hired neued ne legyen.

Azalkolmos időbe mondot beféd: Olyan, mint az ezüf talpon az arany almác:

A ki megfeddi az engedelmes bölchet: Ez olyan mint az arany náfa, es az arany lántz.

Mint a hónap hiuöfítéfe aratásba: Azonképen a hív köuet ánnac, a ki

G 4

ötet

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
ötet küldete, es meg nyugottya az ő
vránac lelkét.

A ki fokatigir es semmit nem ad:
olyan az esőnélkül valo felhő es fél.

Tűrésel engeszteltetie meg a feiede
lem: Es a felid nyelv meg ronntya a
kemenséget.

Ha mézet talál, anyit egyél benne,
a mēnyi elég: Hogy feletéb euren ki ne
okádgyad.

Meg vond a te labadot a te feleba-
ratodnac hazától: hogy meg ne unyon
tégedet, es gyűlölyen.

A ki hamis tanuságot mond az ő
felebarattya ellen. Ez, kép, fegyuer es
éles nyíl.

Az istentelennec reménsége az ő
fűksége ideien: Olyan mint az oduos
fog, es a kimenyült láb.

A ki éneked mōd a gonosi sűvv nec:
Olyan mint a szakadozot télbe, es az
etzet a saletromon.

Ha che-

XXV. RÉSZE.

Ha chezic a te ellenséged, adgy er-
ni kenyeret: Es ha somiuhozic, adgy in-
nya vizet.

Mert eleuen senet gyűtes az ő fei-
re: Es az WR visfontac meg fizeti te-
néked.

Az esaki fél elhayttya az esőt: Es
a kemén tekintet a ragalmazó nyeluet
Iob lakni a zugolyaba a heazat alatt:
hogynem mint a versenyes asfonyála
tal a rágas házba.

A mesise földről valo jó hir nevv:
Olyan mint a hideg viz a somiuhozo
léleknec.

Az igaz, a ki az istentelen elót esic:
Olyan, mint a meg zaurodot kút, es
a meg vestet forrás.

A kifelette esic a mézbe nem jó: A-
zonképen a ki nehéz dolgokrol tuda-
kozic, meg nyomiac ötet.

A firiu, a ki az ő lelkénec indulat-
tyát meg nem tartostathattya: Oly-
an mint

G 5

an mint

SALAMON BÖLCH BESZEDENEK
an mint a kerítésnélkül való város.

XXVI.

Miképen a hó nyárba, es az eső a-
ratásba: Azonképen nem illeti a
bolondot a tisztesség.

(Tisztesség) Az az, a gazdagság, a iótság, es
mind az a miből a tisztesség származic.

Miképen a madar elmegyén, es a
fetske elrepül: Azonképen a méltatlan
sidalom nem árt.

Mint az ostor a lohoz, a féc a sa-
márhoz: Vgy illic a páltza a bolond
hátához.

Ne felelyél a bolondnac az ő bo-
londsága serént: Hogy ne légy ő hoz-
za hasonlatos.

Felelymeg a bolondnac az ő bo-
londsaga serént: Hogy bölchnec ne
vélye magát.

A kí valami dolgot bolond köuet
altal

XXVI. RESZE.

által akaryia meg serzeni: Ez olyan a
fanta es kárt val.

A mint illeti a sántát a tántz: vgy
illeti a bolondot a bölchességéről való
beszélés.

A kí a bolondnac tisztességet tesen:
olyan, mint a kí drága köuet parittyá-
bol elhagyittya.

Alias, Miképen a kő nem marad meg a parittyá-
ba, de mindiárást kiesic: azonképen a tisztességne
marad a bolondnál.

A bölch beszéd olyan a bolond sayá-
ba: Mint a tűs bokor a rébég kezébe.

A bölch mester, mindent iol chinál:
De a kí tudatlant fogad, kárt val.

Mint az eb meg tér az ő okadásá-
ra: A bolond azonképen úzi az ő bo-
londsagát.

Nagyob remenség vagyón a bo-
londfelől: Hogynem mint a felől, a kí ő
magát bölchnec alittya.

Est mondgya a rest: Oroflan kő-
lyecva-

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
lyecvayon az úton: Es oróslan az
vtzan.

Miképen az ayto az ő farkaba fo-
rog: Azonképen forog a rest az ő á-
gyába.

A rest hona ala dugja az ő kezét:
Es resteli sayához vinni.

A rest bölchebnecc veli magát: hogy
nem mint hét bölch firfiu, a ki jó erköl-
chre tanít.

A ki előmenuén más embernecc ősb-
ueueésésébe elegyíti magát: Olyan
mint a ki az ebet filen ragadra.

Minémű az, a ki reytekből tűzes es
mérgecs nyillal lőuöldezuén meg őli az
embert: Olyan az a firfiu, a ki álnakság
gal árt az ő felebarattyának, es annac-
utána ást mondgya, chac chufolóttā.

Mikor elfogy a fa, meg alosic a tűz:
Azonképen mikor eltauosztattyac az
aruló, meg sűnic a haborgás.

Miképen a sēnből gyuladás, es a fa
bol tűz:

XXVI. RESZE.

bol tűz: Azonképen a verfengő em-
bertől haborusag tamad.

Az arultatonac besedei olyanac,
mint a chapafoc: Es altal hattyac a sű-
uet.

A mérgecs say, es az álnac sűvv: Oly
an mint az ezüstel buritot cherép.

Meg ismeric az ellenséget az ő be-
sedéből: Noha sűuébe gondolya az ál-
nakságot.

Mikor besedéuel hizelkedic, ne hig-
y neki: Mert hétféle álnakság vayon
az ő sűuébe.

A ki eltitkolya a gyűlölséget, hogy
kárt tegyen: Ennec gonofsága nyil-
uan lesen a gyűlekezethe.

A ki másnac vermet ás, ő maga esic
belé: Es a ki kőuet hengerget, ő magá-
ra fordul.

A hamis nyelv gyűlöli ást, a ki
meg feddi őtet: Es a tettetes say, vesé-
delmet serecz.

XXVII.

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
XXVII.

NE dichokedgyél à holnapí naprol:
Mert nem tudod más mint leßen
dolgod.

Had dichiryien más tégedet, es ne à
te sayad: Had dichiryien az idegen, es
ne à te ayakid.

Nehéz à kő, és terhes à főeny: De
mind è kettőnél nehezeb à bolond ha-
ragia.

Kegyetlen álat à harag, es à bufulás
ves: Es ki maradhatmeg az irigység e
lőt:

Iob à nyiluan valo meg feddés: ho-
gy nem mint à titkon valo seretet.

A serető nec chapasi habnosbac:
hogynem mint à gyűlölnec chokol-
garasi.

A meg elégedet lélec elnyomodgya
még à lépés mézetis: De az ehező lélec
nec még à keserűis edes.

A ki el

XXVII. RESZE.

A ki elhadgya az ő helyét: Olyan
mint à madar, à ki elhadgya az ő fész-
két.

(helyét) Az az, semminemű kifirtet elne vőnyon
tegedet à te hiuatalattol, hanem alhatatos légy ben
ne: Es az isten meg segít.

Gyönyörkedic à süvv à draga kēet-
be, es à io illatba: De keduesb az ember
barattya, à lelki tanachért.

A te baratodat, es à te attyádnac ba-
rattyát el ne hadgyad: Es à te attyadfi-
anac hazába se mēny à te nyaualyád-
nac ideien: Mert à közel valo sombed
iób à tauoly valo attyafunál.

Edes fiam, légy bölch, es ő rül az én
süuem: Hogy meg fizethesec annac, à
ki engem sidalmaz.

Az okos meg lattya à vesedelmet,
es el reytezic: De à balgatagoc rea mē-
nec, es kárt valnac.

Vődel ruhayát annac, à ki másért
kezes lőt: Es az idegenért zalagot vé-
gy.

A ki

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC

A ki reggel fel kelvén feletéb díchí-
ri az ő felebarattyát: Szidalom gya-
nant esic.

A versenyes affonyálat, es a hulo
ház: Hasonlatosoc.

A ki ezeket meg akaryia tartostat-
ni, a felet tartostattya: Es az ő kezé-
uel az olayt akaryia megfogni.

Miképen egy kés a masikat meg e-
lesiti: Azonképen egy fufiu a masikat.

A ki figefáiát meg őrizi, esic a gyü-
mölchébe: Azonképen a ki vrát tistte-
li, tisttetic.

Minémű a vízbeli árnyéc az ortza-
hoz képest: Olyan az ember búue a ma-
sikéhoz.

Miképen a pokol es a vesedelem tel-
hetetlenec: Azonképen az emberne-
c főme telhetetlen.

Miképen az ezüst a tegelybe, es az
arany a kohba probaltatic: Azonké-
pen a fufiu a díchíronec saya által.

Ha vgyan

XXVII. RESZE.

Ha vgyan meg tőred a bolondot,
mint a mosárba az arpatis: Azért v-
gyan nem tauozic el tőle a bolondság.

Meg ismerd a te iuhaidat: Es gon-
dot vitely a te chordádrol.

Mert a gazdagsag nem marad meg
őrecke: A corona sem marad meg őre-
ké.

(A corona) Az az, a házbeli birodalom.

Neuekedic a fű, es zöldelic a hegye-
ken: Még le nem kasályác.

A bárányoc meg ruháznac tégedet:
Es a gedelyéc árabol sántoföldet se-
reshetz.

A kerskéc teye elég a te életedre, es a
te házadnac taplalasára: Es a te folga-
lo leanyidnac eledelekre.

XXVIII.

FVt az istentelen, ha senki nem ül-
dezi is: De az igaz bátor mint az
oroslan. **H** **A** föld-

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC

A földnec büneiért gyakorta változnac a feiedelésegec; De az értelmes es eszes emberekért, sokaig meg marad nac.

A segén ember, a ki a több segényeket nyomorgattya: Olyan mint a rogya, mely a vetement el vesti.

A kic elhadgyac a törüent, az istentelent dichiric: A kic kedig meg őrizic, haragofnac arra.

A gonos ember ec nē visel nec gondot az itilentre: A kic kedig az WR felől tudakoznac, mindenről gondot visel nec.

Iob a segény, a ki az ő iamborsagába jár; Hogy nem mint a gazdag, a ki az ő vissza fordult vtain jár.

A ki meg őrizi a törüent, bölch fiu: A ki a tobzodokal tarsfolkodic, sidalmasztattya az ő attyát.

A ki gazdagfagot gyűyt vsuráual es felpénzel: Ez a segēyec hasnára gyūt.

A kiel

XXVII. RESZE.

A ki elfordittya fileit, hogy a törüent ne halgassa: Ennec imadsága vtálat.

A ki a iamborokat gonos útra vezeli: Az őnen verembe esic; De amazoc őrekségül vesic a iót.

A gazdag bölchnec véli magát: De az értelmes segény, eleit vési.

Mikor az igazac bír nac, mindenec ió vadnac: De mikor az istentelenc bír nac: Mindenec vissza fordul nac az emberec közet.

A ki meg tagadgya az ő bünét, nē lefen iol dolga: De a ki meg vtálya es el hadgya, e kegyelmet talál.

Bodog a ki mindenkor fél: A ki kedig meg keményedet, veszedelēbe esic.

Az istentelen a ki a segén népen v-ralkodic: Ez riuo oroflan, es meg ehezet medue.

A tudatlan feiedelem alatt soc törüentelenség lefen: A ki kedig gyűlöli

H z a tel-

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
à telhetetlenséget, s'oc ideig él.

Az ember, a ki valamely léleknevé
rén tőrüentelenséget chelekedic: E
meg nem menekedic, még ha pokolba
fálana alais.

A ki iamborfagba él, meg marad:
De à ki vis'afordult vton iár, etzerf-
mind elefic.

A ki az ő s'ántoföldét s'ánttya, b'ö-
uelkedic kenyérrel: A ki kedig h'iuol-
kodic, s'ükelkedic.

A h'ivv fir'iu socképen áldatic meg:
A ki kedig s'iet, hogy meg gazdagod-
gyéc, nem marad véteknélkül.

A s'ömély valogatás nem ió: Mert
még chac egy darab kenyérértis gono-
ful chelekedic.

A ki à gazdagságra s'iet, es irigyke-
dic: Nem tudgya, hogy s'erentsetlen-
ség k'ouetkezcic reaia.

A ki megfeddi az embert, annaku-
tana nagyob keduet talál nála: hogy-
nem

XXIX. RESZE.

nem mint az, à ki h'izelkedic neki.

A ki valamit el v'efen ar'ya: ol es an-
nyatol, es est m'ödgya: Nem b'ün: Ez
tarfa az ő rdegl'önc.

A keuély ő s'uef'eft s'erez: De à ki
az WRba bizic, ez meg h'izic.

A ki az ő s'üu'che bizic, bolond az:
A ki kedig à b'ölcheség s'erént iár, meg
s'abadul.

A ki ad' a s'egénec, nē s'ükelkedic:
A ki kedig elfordittya az ő s'ömét ró-
la, igen meg s'egényedic.

Mikor az istentelenec birnac, el rey-
teznec az emberec: De mikor elv'eb-
nec, meg sokafodnac az igazac.

XXIX.

A Ki à meg fedd'efel nem gondol:
Ez hertelenséggel elv'eb, minden
s'egitségnélkül.

Mikor sokan vadnac az igazac, ő-

H 3 rül à

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
rúl a nép: De mikor az istentelenec v-
ralkodnac, ohajt a nép.

A ki fereti a bölcheséget, őruendés
teti az ő attyát: A ki a paráznákkal
tarfalkodic, elvesti iofágát.

A kiraly az itelettel meg építi az or-
fagot: De a telhetetlen elpusztítja.

A ki az ő felebarattyanac hízeike-
dic: Hálót terit annac labainac.

A gonos az ő bűnéuel be halólya
magát: De az igaz vigad es őruendez.

Az igaz gondot visel a segények-
nec igyéről: Az istentelen kedig sem-
mi gondot nem visel rea.

A chufolóc vakmerő batorfagoc-
kal veszedelēbe hozzác a várost: De a
bölchec meg chendésític a haragot.

Mikor a bölch nec a bolondal vagy-
on igye, akár haragodgyéc, s' akar me-
uesen: Semmi nyugodalma nem lesen.

A vér bomiuhozóc gyűlölic a iam-
bort: De az igazac keresic annac ele-
tér.

A bo-

XXIX. RESZE.

A bolond mint ki őti az ő lelkét:
De a bölch vesztegségbe vagyon.

A feiedelem, a mely gyönyörkedic a
hazugfagba: Ennec minden biolgai is-
tentelenec.

A segény es az vsurás elől talályac
egymált: De mind kettő nec főmet az
WR vilagosítja meg.

A ki igazan ituli a segényeket: En-
nec kiralyi séki meg marad őrecké.

A vesző es az oktatás bölché tésen:
De a kedüere bochatot gyermek, meg
fidalmazza az ő annyát.

A hol foc istentelen vagyon, ot foc
bűn vagyon: De az igazoc lattya az-
oknac romlasokat.

Dorgáld meg a te fiadat, es meg nyu-
gat tegedet: Es gyönyörűséget hoz a
te lelked nec.

Mikor meg sűnic a prophécia, meg
vaddúl a nép: Bodog kedig az, a ki a
tőruent forgattya.

H 4

A biolga

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC

A bölga nem iohul meg beféddele:
Es noha érti, de azért vgyan nem gon-
dol véle.

Ha chachagót látandafi: a bolond-
felől nagyobb reménség vgyon, hogy-
nem mint a felől.

A ki az ő bölgaiát gyermekségétől-
fogva kedüére tartya: Végre vira akar
lenni.

A haragos firfu, haborusagot ta-
maszt: Es a dühöskedő sóc bünbe esic.

A kevélség leveti az embert: De
az alazatosít díchőség fogja kórnyúl.

A ki az oruockal réstestül, es a ki hal-
ya a sítkot, es meg nem ielenti: Ez
gyüldöli az ő lelkét.

A ki embert fél, ez elesic: A ki kedig
az WRba bizic, meg olthalmastatic.

Sokan keresic a feiedlem ortzaiát:
De mindē itilete az WRtol vgyon.

A hamis firfu vtalat az igaznac: Es
az, a ki igaz úton jár, vtalat az istente-
lennec.

XXX.

XXX. RESZE.

XXX.

EZEC AGVR IAKE FIA-

nac igei, es Ithiel firfiunac ta-
nitafi es befedi: Mon-
dom Ithielnec es
Vkalnac.

BAlgatagb vgyoc mindē firfiunál,
es emberi értelem ninch én bēnem
Bölchefséget nem tanultam, es mile-
gyen a fentség nem tudom. Ki megy-
en mēnyekbe, es ki jó ala: Ki tarthat-
tya meg kezeibe a felet: Ki foríthat-
tya ruháiába a vizeket: Kifundalta a
földnec hatarit: Kichoda annac neu-
er: Es kichoda annac fianac neu-
er: valyon
tudodé ast.

(Bálgatagb) A bölch firfiac ismeric, hogy az ő böl-
chefséget semmi: De a bálgatagoc az ő bölchefségek-
be dichekednec, mintha nem tēvelyge: hetnēnec.

Az istennec minden igei tistac, es

H s payfoc

SALAMON BÖLCH BESZEDENEC
paifoc azoknac, kic ő benne bíznac,
Semmit ne tégy az ő ígeiéhöz: Hogy
téged megne dorgalyon, es hazugnac
talaltasál.

Kettőt kérec tetőled, kérlec ad meg
ennékem ezeket, minelőkerte meg hal
néc. Tauofrafdel én tőlem a hamisá-
got, es a hazugsagot: Segénséget es
gazdagsagot ne adgy ennékem, hanē
az én életemre valo búkségemet: Neta-
lantam meg elégeduén meg tagadná-
lac, es est mondanám: Kichoda az
WR: A vagy a segénség nec miatta
orzanéc, es meg fertesitetném az én
Istenem nec neuét.

Bé ne aruld a solgát az ő vránál:
Hogy ne átkozon tégedet, es vétkesé-
ne légy.

Oly nemzetség vagyon, ki az őn-
en attyát átkozza, es az ő annyát nem
áldgya.

Vagyon ismet oly nemzetség, ki ő
magat

magat tistánac alittyá: Maga az ő on-
doksagából meg nem tistult.

Ismet vagyon oly nemzetség, ki fen-
viseli főmeit: Es főme heyát felemeli.

Touabba vagyon oly nemzetség,
kinéc fogai helyébe fegyuer vagyon.
Es ki az ő zafogatual meg rágia es
elnyeli a földenvalo segényeket, es az
emberec közet valo nyomorultakat.

A Nadalnac két leanyia vagyon:
Kic est kialttyac, hozd ide, hozd ide.

E harom álat soha meg nem elégő-
fic, es a negyedic soha eleget nem mo-
nd: A pokol, es az asfonyálatnac bé-
rekesitet méhe: a föld, mely vízel meg
nem elégedic, es a tűz, mely soha eleget
nem mond.

A főmet, mely meg chufolya az ő
attyát, es anyánac tanítását meg vitály-
ia: A pataki hollóc ki vágiác, es a kefe-
lyű fiac meg egyéc.

E harom dolog chodalatos enná-
lam, es

SALAMON BÖLCH BESZEDENE C
lam, es a negyediket nem tudom: A ke-
felyő nec vtát az egbe: A kigyónac ú-
tát a kő síklán: A hatónac útát a ten-
gerbe, es az ember nec ifjuságába valo
útát.

Ilyen a parázna asszony álat úraís, ki
minekutána ésic, meg keni báiat es est
mondgya: Semmi gonost nem művel
tem.

Három dolog haborittya meg a föl-
det, es a negyediket el nem tūrheti.
Mikor a solga vralkodíc: mikor a bo-
lond meg gazdagodic: mikor a gyűlöl-
séges asszony álat hazafságra vétette-
tic: es mikor a szolgáló leany leszen őre-
kes az ő asszonya helyébe.

E négy kichin a földi álatoc közet,
de maga esbesbec a bölcheknél. A hand-
gya erőtlē fereg, de azért nyárba meg-
gyűyti az ő életet: A földi nyúl nem
erős: de azért az ő lakohelyét a kő-
síklába helyhesteti: A sáska mely-
nec nin-

XXX. RESZE.

nec ninchen kiralya: de azért fereggel
iár: A póc háló kőt kezeiuel: de azért
a kiralyoc palotáiba lakíc.

Háromféle álat, a mely igen iól iár,
es a negyedic iól igazgattya ménésit.
Az oróslan a vadoc közet leg'erős,
fenki előt el nem tér: Az erős dereku
agár: A kofs: Es a kiraly, ki ellen fen-
ki nem mér tamadni.

Ha bolondul chelekedtél, es igen fel-
emelkettél, es ha valami gonosbra igye-
kestél: Ted sáyadra a te kezedet.

(Bolondul) Az az, ha valamibe véikestél, ne ségy-
nylyed meg vallani: es ne oltalmazad a te vétke-
det: Mert emberé a vétet, de a vétet oltalmazni,
ördegi dolog.

Mikor kőpűlic a teyet, váy leszen
belőle: Es a ki igen forittya az orrát,
vért nyomki belőle: Azonképen a ki
ingerli a haragot, haboruságot támaszt
belőle.

XXXI.

XXXI.

EZEC LAMVEL KIRAL-
nac igei, es tanusági, melyekre
tanította őtet az ő anyja.

AH én választottam; Ah én méhem
nec fia; Ah én keüanságom fétént
valo fiam.

Ne ad az affonyálatoknac à te jósa-
godat; Es ne járy azon az úton, mely-
en à kiralyoc magokat elvesztic.

O Lamuel, ne adgy à kiralyoknac,
mondom ne adgy à kiralyoknac bort
innyoc; Se à feiedelmeknec erős italt.
Hogy iuán el ne feledkezzenec à tör-
uénről, es el ne fordíhác à nyomorul-
taknac ígyét.

Az erős italt azoknac adgyátoc, à
kic halálra vitetnec; Es à bort azok-
nac, à kic meg keferedet lelküec; Hogy
iuán el feledkezzenec az ő nyomorusá-
gokrol:

gokról, es az ő keferüségokról meg ne
emlékzzenec többér.

Meg nyírd à te býadat à nemákért:
Es forgasd ígyeket mind azoknac, kic
el hagyattattanac.

Meg nyírd à te býadat, es igazán
itíly, es oltalmazdad à nyomorultat, es
à segént.

Salamon bölch beszedeinec vége.

A SALOMON PREDICA-
toranac elől íáro befeđe.

E könyvvbe à fent lélec bőlch Salo-
mon alral elő ál, es est prédicalya: ho-
gy è vilagon, valahol mi vagyon, mind
heaba valóság nac heabavalósága: es
hogy semmibe ninchen à bodogság: sē
foc dolgok nac tudásába: sem à telti
gyönyörűségbe: sem è vilagi méltoság
ba: sem à gazdagságba: Mert heaba va-
lóság mind ez. Hanem chac ebbe, ho-
gy ember az istent félye, es az ő paran-
cholattyát kőuefse, az ő sent fianac, à
Christus Iesus nac altala, es ebbe mind
uegig meg maradgyon, es minden nya-
ualyat es haboruságot elsenuedgyen.

Mi legyen ezokaert az igaz bódog-
ság, è könyvvbe meg értheted, es meg-
tanulhatod, ha meg akarod érteni, es
tanulnyi.

SALO-

SALOMON
PREDICATORA.

I.

EZEC A PREDICATOR-
nac, Daud fianac, Jerusale-
m kiralynac befeđi.

Eiába valo minden, v-
gy mond à Predica-
tor: Heiába valo vgy
mond. Mit hasnál az
ember minden munka-
iával, melyel munkal-
kodic à nap alatt? Egy nemzetség el-
mulic, es más iő helyébe: A föld kedig
őrecke meg marad. Feltamad à nap,
es ismet elnyugsic, es az ő helyére me-
gyen, hogy onnan ismet feltamad-
gyon. A fel délfele megyen, es onnan
esakra kerülüen ismet azon helyre me-
gyen, à hólfuní kezdet. Minden vi-

I

zec à

SALAMON PREDICATORANAC
zeca tengerbe mennec, de azért nem
lesen telyesb: A helyre térnec, a hon-
nan kimentenec, hogy ismet folya-
nac.

Minden dolog) Az az, E vilagi nyaualya
es helyaba valóság nagyob, hogynem mint ember
meg mondhatrya, de azért é könywbe sólnom kel
felöle) telyes munkatyal, vgy annyéra
hogy senki nem mondhatrya. A sóm
nem elége sic meg latással, a fil sem te-
likbe a hallással. Michoda a mi volt?
Azon, a mi ennekutana lesen. Mi-
choda a mit chelekedtec? Azon a mit
ismet ennekutanná chelekednec: Es
semmi vvság nem lesen a nap alatt. Le-
sen valami, melyről est mondhatna-
tac: Imé ez vvság: Mert ennekelőtte-
is löttene, a mi előtunc valo időbe.
Ninchen emlekezet az elmúltakról,
ezenképen nem lesen emlekezet a
más tanítokról, azoknál, kic mi vtá-
nunc lesnec.

En pre-

I. RESZE.

EN Predicator Israelnec kiralya
valéc Ierusalembe: Es ast végezém az
én sűuembe, hogy bölchen kerdefiked
nem es tudakoznā mindenekről, mely
ec az eg alatt lesnec. Est e nyugha-
tatlan sórgalmatoságot az Isten az
embernec háira vetötte, hogy gyöt-
trödnénec benne. Minden cheleked-
teket valamelyec a nap alatt lesnec, lá-
téc, es imé mindenec heába valóc, es
lelki gyötrelnec valānac. A horgas
nem lehet egyenes: Es a fogyatko-
zasokat senki meg nem samlálhat-
tya.

Est gondolám sűuembe, es mon-
déc: Imé én nagyfagóssal löttém, es
meg haladtam bölcheséggel minde-
neket, valakic én előttem voltanac Ie-
rusalembe, es az én sűuem sokat ra-
nult, es sokokrol bizonságot vöt. Ar-
rais verém sűuemet, hogy meg tanul-
nám a bölcheséget es az értelmet, az

I 2 estelen-

SALAMON PREDICATORANAC
estelenséget es à bolondságot: Es
meg ismerém, hogy ezekis nyaualyác
es lelki nyomoruságoc. Mert à hol-
foc bölchesség vagyon, ot foc bántás
vagyon: Es à ki fokot tanít, annac fo-
kat kel senuedni.

II.

ESzt gondolám az én sűuembe:
No im iól lakō, es gyönyörűség
belec; De imé ezis hejabavalóság. A
meuetést bolondságnac itilem: Es à
vigafságot chalardfagnac.

Ackor eltekélem az én sűuembe,
hogy meg vonnám az én testemet à
bortól, es az én sűuemet à bölchesség
re adnám, hogy meg érteném, micho-
da à bolondság: mind addig míg meg
érteném michoda à ió, melyet az em-
berek nec kellene chelekedni, míg ez
eg alat él nec.

Nagy

II. RESZE.

Nagy dolgokat chelekedém: Háza-
kat építéc, bölgyōket plantaléc. Kerte-
ket chinaléc én magamnac, es kies he-
lyeket szerzéc, es ezeket be űltetē min-
denfde termō fákkal. Tōkatis áséc,
hogy meg őtezném azokbol à neueke
dō fakat. Szolgaim, szolgáló leanyim,
es nagy házam népe vala. Sockal rōb
barmaim es iuhaim valanac, hogy nē
mint azoknac, kic én előttem volta-
nac Ierusalembe. Gyűytéc én magam-
nac ezűstet s' aranyatis, Kiralyoknac
es tartományoknac kénchéből Szerzéc
magamnac éneklō firfiakat es aszōn-
yálatokat, emberec gyönyörkötetō
mindēfele vigafság teud szerfamokat.
Nagyságosà lōc, es meg haladéc min-
deneket, kic én előttem Ierusalembe
voltanac: A bölchességis meg marada
ennálam. Es valamit kéuántanac az
én sōmeim, meg nem tagattam tōlec,
sűuemet sem tiltottam meg à vigaf-
ságtól,

I 3

67

SALAMON PREDIKATORANAC

ságtol, mikor az én sűuem vigadna minden én munkáimba. Es est itilém én résemnec mindē én munkáimból. Mikor kedig mindē chinalmanimra tekintetem volna, melyeket az én kezim chinaltanac vala, es az én munkáimra, melyekbe faradoftam vala: es imē mind ezec heiába valóc, es lelkem gyötrelmi valánac, es semmi egyeb az eg alat ninchen.

Térüléc ísmet, hogy meg érteném a bölcheséget, az eselséget, es a bolondságot: Mert ki tudgya, minémű ember lefen az, a kít a kiraly vtán kéfen valasztatoc? Es meg ismerém hogy a bölcheség annyéual meg haladna ia a bolondságot, méyéuel a vilagofság meg haladgya a fetétséget. Es latám, hogy a bölch nec feiébe vadnac az ő sídmei, de hogy a balgatog fetétségbe jár, es esembe vóm, hogy egyik nec vgyan vgyon dolga, mint a masiknac.

Est

II. RESZE.

Est gondolám ezokaert az én sűuembe: Ha a bolondnac vgyan vgyon dolga, mint sinte ennekem: Miert viseltem tahát nagyob gondot a bölcheségre? Gondolám ezokaert az én sűuembe, hogy ezis heiába valóság vólna. Mert nem emlekez nec meg őrecké a bölchről, sinte mint a bolondrol: es a íouendő napoc mindent elfelet nec. Miképen meg hal a bölch: azonképen meg hal a bolondis. Ezokaert elvntam vala az életet: Mert nem tetzic vala az enneké, a mi a nap alat lefen: Mert mindene nec heyaba valóc, es lelki gyötrelmec valánac.

Elvntam vala minden munkámat is, melyel munkalkotram a nap alat, miert hogy az vtannam valo ember nec kellene hadnom: Mert ki tudgya, ha az bölch, a vagy bolond lefen? De mind az altal, az én munkámon vralkodic, melyet én a nap alat bölchen tót-

I 4

en tót-

SALAMON PREDIKATORANAC
en törtém: De ezis heaba valóság.

Ezokaért meg térüen, sűuembe
es gondolám, hogy elhadnam min-
den munkámat, melyet chelekedém a
nap alatt. Mert annac az ember-
nec, a ki bölchességgel, okofsággal,
es forgalmattósággal munkalkodot,
az ő munkáit olynac hadni kel ő-
regségül, a ki azért semmit nem mun-
kalkodot: Ezis heibaualóság, es nagy
nyaualya. Mert mi hasnát véfi az
ember minden ő munkáianac, es sűuē
nec nyughatatlanlagánac, melybe va-
gyon a nap alatt: hanem chac életēnc
minden napiaiba valo keferűséget,
gyötrelmet es nyaualyát, vgy annyé-
ra, hogy az ő sűuēével sem nyugha-
tic: Ezis heiba valóság.

SEMMI ninchen ezokaert iob
az embernec, hanem hogy egyéc es
igyéc, es vigan élyien az ő munkáiá-
bol: De látám, hogy ezis Isten ke-
zétőlva-

III. RESZE.

zétől vagyon. Mert kichoda őt es la-
kot nagyobb vigafságba ennálamnál:
Mert annac az embernec, a ki ő előrtte
kedues ad bölchességet, okofságot, es
vigafságot: A bűnefnec kedig ad nya-
ualyát, hogy gyűytien es takaryiō, de
azert annac hadgya, a ki kedues az I-
stennec. De ezis heiba valóság es nya-
ualya.

III.

MIndennec meg vagyon az ideie:
Es minden dolognac oráya va-
gyon. A sűletēfnec ideie vagyon, a
hallásfnakis ideie vagyon. A plantalás-
nac ideie vagyon: Ideie vagyon a
plātaltatraknakis kisaggatasánac. A
meg őléfnec ideie vagyō, a meg iogyi-
tásfnakis ideie vagyon. A lerontásnac
ideie vagyon, az épitéfnekis ideie va-
gyon.

I s a Si-

SALAMON PREDICATORANAC

Siráfnac
 Meuetésnac
 Iaygatásnac
 Tantzolásnac
 Kő hányásnac
 Kő ősbue gyűjtésnac
 Ölelésnac
 Ölelés elhagyásnac
 Keresésnac
 El vesztésnac
 à Meg tartásnac idcieva-
 Eltávolításnac gyon.
 Meg szakításnac
 Ősbue varrásnac
 Szólásnac
 Vesteg halgatásnac
 Szeretésnac
 Gyűlölésnac
 Hadakozásnac
 es à békeségnac idcie va-
 gyon.

Az em-

III. RESZE.

Az ember akarmint munkalkod-
 gyékis, semmit nem használ véle. Eb-
 ből meg ismerem a munkát, melyet az
 emberekre vetet, hogy abba gyótród
 gyenec, (ő kedig mindent lépén meg
 serez az ő ideibe) es engedí, hogy
 az ő. süvec gyótródgyéc, é vilagnac
 rendi szerént: Mert az ember végere
 nem mehet az Isten chekedetines,
 sem kezdetines, sem végénec. Ezoka-
 ért meg ismerem, hogy ezekben sem-
 mi ninchen jób, mint hogy vigadgyón
 valaki, es ő magáual jól tegyen az ő
 életébe. Mert minden embernek étele
 es itala, es magáual az ő munkáiából
 való jól tétéle, Isten ayandoka.

Estis esembe vörtem, hogy az, à
 mit az Isten serez őrecké meg marad,
 ehöz semmit nem adhatnac, es sem ve-
 hetnac benne: Ezeket kedig szerzi az
 Isten, hogy félyéc őtet. A mit az Is-
 ten serez, késen vagyon: A mit akar
 szerze-

SALAMON PREDICATORANAC

Serzeni, annac meg kel lenni: Mert a mit eltekelet, annac végére megyen.

Touabalátám a nap alat az iteleknek helyét; Es ot Iftentelenség vala: Es az igazságnach helyét; Es ot Iftentelenec valánac. Mondéc én ezokaert az én sűuembe: Az Isten meg itili mind az igazat, s' mind az iftente lent: Mert igyekezet nec es cheleket nec tulaydon ideie vagon.

Es én mondéc az emberec alapattyáról az én sűuembe, melybe az Isten meg ielenteneie es meg mutatnaia, hogy őnen kőstec volnánac mint a barom. Mert vgy vagon dolga az ember nec, mint a baromnac: Miképen az ember meg hal, azonképen a barom is, es egyenlő lehelet vagon mindenikbe: Es semmiuel nem haladgya meg az ember a barmot: Mert mindenec heítábaualoság. Mindenec egy helyre mennec: Mindenec porból lőt-

III. RESZE.

bol lőttenee, es mindenec ifinet porra lesnec. Ki tudgya, ha az emberec lelke fel megyen, es a barmoké a föld alá: Ezokaert mondom, hogy semmi nin chen iob annál, hogy az ember vigan elyen az ő munkaiából: mert ez az ő rése: Mert ki vísi őtet oda, hogy meg lása, mi legyen vtána.

IIII.

ES téiüluén tekintéc azokra, kic törtüentelenségel nyomorgattanac vala a nap alat: Es imé ot valánac azoknack könyvv hulatási, kic törtüentelenséget senued nec vala, es nem vala ki meg vigasztalnaia őket: Es azoc a kic őket törtüentelenséggel nyomorgartyác vala, hatalmasoc valánac, hogy senki őket meg nem vigasztalhatnaia: Inkab díchirem ezokaert a holtakat, kic immar meg holtanac, azoknál

SALAMON PREDICATORANAC

azoknál, a kic most élne: Es asit, a ki még nem sületet, iobnac itilém, mind é kertónél, ki nem lattya a nyaualyát, mely lesen a nap alatt.

Es meg tekintém a munkát, es min dē dologra valo gyorfaságot, es egyic a masikra irigykedic vala: Ezis nyil uan heyaba valóság, es lelki gyóttrelem. Mert a bolond ósue kapsólya kezét, es húfat ési. Iob a tele maroc nyugodalommal, hogy nem mint a két telí maroc nyughatatlansággal, es léleknecc gyóttrelemeuel.

Es területén látéc más heiabavaloságotis a nap alatt. Vagyon egy egyedül valo, kinecc nínchen tárfa, sem gyermeke, sem atyafia: De mind az által az ó munkaiánac nínchen vége, sómei sem elégednecc meg a gazdagsággal: Est sem gondolja: Kinecc munkalkodom én: Mire von som meg az én lekemtől a iót: Ezis nyiluan valo heia,
bavalo-

III. RESZE.

bavalóság, es gonofi nyughatatláság. Iob ezokaért kettónec együt lenni, hogynem mint egynecc egyedül: Mert hasnát vesic az ó együt létekecc: Mert ha egyic elefic, a tárfa fel emeli: Iay kedig az egyedül valonac: Mert ha elefic, nem lesen ki felemelye. Es ha ketten együt hálnac, meg melegefnecc: Mert az egyedül valo miképen melegedhetic meg? Egyet meg gyóssherni, de kettó ellent álhat: Mert a háromfor kötél sem könnyen szakad el.

Iob a segény es bölch gyermek, a vén es bolond királnál, a ki nem tud gondot vifelni. Nemely a rómletzből iut a kiralyi birodalomra: Nemely kedig kiralyi birodalomba sületetic, de azért segénségre iut. Es látám, hogy minnyaian, a kic a nap alatt élnecc, a masic gyermek vtán mennecc vala, kineccamā helyébe kel vala alani. Es a
népnecc

SALOMON PREDICATORJANAC
népnec, mely ő előttte es vtrana megy-
en vala, nem vala vége: De azért ő
benne nem őruendelheténec: De ezis
hejába valóság, es lelki győtrelem:

V.

*It immar é rézbe kezd tanítani Sa-
lomon, az isteni felelemre, istenbéli bi-
zodalomra, es iamborsagra, é nyaua-
lyaságos életbe. Arra tanit kedig elő-
ször, hogy mimagunc iamboroc legy-
űnc. Masodszor, hogy egyebeket se-
chalyunc megnyelűnkel.*

MEg őrizd à te labodat, mikor az
WRnachazába mégy: Es ez-
ért idő, hogy haly: Mert iob az, à bo-
londoc áldozattyoknál, kic nem tud
nac egyebet chekedni, hanem chac
gonost.

Nelég hertelen szóladba: à te szó-
ued se siesen valami beszédet mondani
az if-

V. RESZE.

az Isten előtt. Mert az Isten mēnybe
vagyon, es te it é földén: Ezokaert ke-
ués legyen à te beszéded: Mert miké-
pen à külemb külemb féle szorgalma-
toságból álon, látás tamad: Azonké-
pen à foc szólásból bolondság.

MIKOR az Istenucc valamit fo-
gadsi: ne halogasd betelyesíteni: Mert
nem győny őrkedíc az isten à bolond
fogadásokba. A mit fogadsi, meg ad-
gyad: Iob kedig, hogy semmit ne fo-
gadgy, hogy nem mint fogadgy, es
meg ne adgyad.

Ne engedgyed hogy à te szólad vét
keftesse à te testedet: Es ne mond-
gyad az Angyal előtt: ártatlan va-
gyoc én: Mert az Isten meg harag-
sít à te beszédedért, es elűestri à te keze
idnec minden munkait. A hol foc ál-
om látás vagyon, ot foc hejábaualo-
ság es beszéd vagyon: De te féld az If-
tent. (A testedet) A te testeden érched à te gyer-
meki-

K

SALAMON PREDIKATORANAC

mekidet, az az, semmit olyant ne fogadgy, mely el-
bogyasa miat mind magadat, es mind gyermeki-
det istemec haragiaba eysed.

Halatandod, hogy a segént törüen
telenséggel meg nyonorgattya, es
az itilet es az igazság az orsbol el
vétetic: ne chodalkozál é dolgon:
Mert a magaságbelinec felyebvalo
öriző vagon: Es mind é kettőnd fe-
lyebvalóc vadnac: Ennec felötte a te-
lyes orsbagnac kiralya vagon, hogy
a földet épitse.

(Kiralya) A kiraly tistti az, hogy a törüent es az
igazságot meg örizze, hogy a föld elne pusztuly-
on, hanem inkább meg épülyen.

A telhetetlen soha be nem telic pen-
zel: Es a ki bereti a gazdadságot, sem-
mi hasnát nem vébit: Mert ezis heia-
baualoság. Mert a hol soc kazdagság
vagon, ot fokan vadnac kic meg ési-
ic: Es mit hasnál az, az ó gazdagsága
ual, a ki biryia, hanem chachogy só-
méuel

V. RESZE.

méuel láttya: A ki munkalkodic, édes
annac az alom, akar sokat, s' akar ke-
ueset egyéc: De a gazdagnac az ó haf-
nac telyes volta, nem hágy alonni.

Vagon más gonos nyaualyais,
melyet lattam a nap alatt: tudni illic,
hogy a gazdagsagnac meg tartása, an-
nac vesedelmere lesé, a ki biryia. Me-
rt a gazdag elués nagy nyaualyaual:
Es ha magzatot nemzetis: ennec
semmi nem marad kezébe. Miképen
mezitelen iót ki az ó annyánac mehé-
ből, azonképen mezitelen megyen ki-
is, es semmit kezébe az ó munkaiából
véle el nem visen, mikor elmegyen.
Ezokáert gonos nyaualya ez, hogy
azonképen megyen el, miképen iót:
Mit hasnál tahát véle, hogy heia-
munkalkodot: Mert az ó telyes ideie-
be ferétségbe őt, nagy nyughatatlan-
ságba, betegségbe es somoruságba.

Minekokaert az en itiletem berent

K 2 ez ió

SALAMON PREDICATORANAC

ez jó es szép: mikor valaki éfő és ifő,
es vigan él, minden ő munkáiából,
melyet tehen a nap alatt, az ő helyes ide
jébe, melyet az Isten ad ő néki: Mert
ez az ő része. Mert valamely ember-
nec az Isten gazdagságot es jószágot
ad, hatalmat ad annak, hogy egyéc
es ígyc benne, es az ő részevel élyen, es
vigadgyon az ő munkáiából: Ez Is-
tennek ayandoka. Mert nem sokat
gondol e nyaualyás élettel, miért ho-
gy az Isten az ő sűuét meg vidami-
totta.

VI.

V Agyon más gonofis a nap alatt,
es közenséges az embereckőzet.
Vagyon oly firfiu, kinec az Isten gaz-
dagságot, jószágot, es tisztetséget adot,
es semmi fogyatkozás nínchen abba,
a mit az ő sűue kéuán: De mind az ál-
tal nem

VI. RESZE.

tal nem ad az Isten hatalmat ő néki,
hogy élhessen véle. Hanem más em-
ber emésti meg: Ez heiaúalóság es
nagy győtrelem. Es ha fáz gyerme-
ket nemzeneis, es életébe focébtende-
ig élne: Es az ő lelke nē élne az ő gaz-
dagsagiual, koporsóba sem temetet-
nec: erről est mondóm, hogy jób en-
nél az időtlen gyermek, Mert heiaú-
alóságba iőt, es fetétségbe megyen el
es az ő neue homályba befedzue ma-
rad: A nap fené nec sem vőtte hafnát,
es nínchē nyugodalma sem it, sem ot.
Ha két ezer estendeig élneis, soha sem
mi jó kedue nínchen: Nemde minde-
nec egy helyre mennekē:

(koporsóba) Az az, kit el vntanac az embe-
rec, es chac alég varyiác, hogy meg halyon, es tisz-
tetséggel sem temetic el.

Minden ember nec munkaiá sáya-
ért lehen: de azért az ő lelke soha meg
nem elegendic véle. Mert miuel vagy

K ; on több

SALAMON PREDICATORANAC

on tób à bôlch nec à bolondnál: Es à
 begén mit hasnál véle, hogy az élôc
 közetforgódic: Iob à isen valo mar-
 háual élni, hogy nem mint à tauoly va-
 loc vtán vágyódní: Ez is heábaualo-
 ság es gyôtrelem.

Mit hasnál valaki noha híres ne-
 uesis: holot nyilván vagon, hogy
 chac ember: Es nem vetekedhetic a-
 ual, à ki erősb ô nalanál. Mert soc à he-
 iába valo dolog: Es mit ér eucl az em-
 ber:

VII.

Mert ki tudgya mi legyen az em-
 ber nec iouára, míg e heábaualo-
 ságba él, mely ô elôtte elmulic, mint
 az árnyéc: A vagy kiüelentheti meg
 az ember nec mi kôvetkezéc ô vtána
 à nap alatt.

Iob à ió hir nevv à drága kenetnél:
 Es iob

VII. RESZE.

Es iob à halálnac napia à sületés nec
 napianál. Iob à siralomnac hazaba
 menni, hogy nem mint à lakodalom-
 nac: Mert abt a meg ielentetic min-
 den ember nec vége, es az eleuen em-
 ber süuebe foglalaya. Iob bankodni,
 hogynem mint meuetni: Mert à ba-
 nat alral meg iobul à süvv. A bôlch-
 ek nec süuec à siralomnac hazaba va-
 gyon: Es à bolondoknac süue, az ô-
 rem nec hazaba. Iob à bôlch nec feddé-
 sét hallani: hogynem mint à bolond-
 nac énéklését. Mert à bolondnac me-
 uetése, olyan mint à fazéc alatt égô tû-
 nec chatagáfa: Ez is heaba valóság.

A patuarkodo meg haborittya à
 bôlchet, es elvaltoftattya az ôremest
 ostogato süuet. Iob à dolognac vége
 (Vége) Az az, mikor à dolognac vége ió, akkor
 minden iol vagon) à kezdetinél. Iob az en-
 gedelmes lélec à felsualkodotnál. Ne
 legy hertelen haragu: Mert à harag à

K 4 bolond.

SALAMON PREDICATORANAC
bolondnac nyugfic. Ne mód est: Mi
oka, hogy az elebeli időc iobbac vólta
nac a más tanítoknál. Mert bolond
kérdés ez. Ió a bölcheség az öregseggel,
segit, hogy valaki napot öreg-
mel néshesse. Mer miképē oltalmaz
a bölcheség: azonképē oltalmaz a pé-
nz is: De enyéuel iob a bölcheség, ho-
gy annac, a kinél vagyon, életet ad.

Nézd meg az Isten chinalmanyit:
Mert ki teheti azt egyenelsé, a mit ő
horgofa tót. A békeséges napon ió
keduú légy: a haboruságnac napiatis
ioneuen vegyed: Mert mind est, s'
mind azt az Isten szerzette: hogy az
ember meg ne tudhassa ióuendőre mi
legyen.

Mind ezeketis latam az én hejába
valóságomnac idejébe: Vagyon igaz,
ki az ő igazságába elúf: Vagyon isten-
telen is, ki az ő gonofságába sokaig
él. Ne légy felette igaz, se felete bölch:
Hogy

VII. RESZE.

Hogy el ne vesésd magadat. Ne légy
igen Istentelen, es ne bolondoskod-
gyál: Hogy ió nec előtte meg ne ha-
ly. Ió hogy est meg tarchad: es amá-
tol meg ne vő: yad kezedet. Mert a ki
az Istent féli, mind ezekből meg mene-
kedic.

(felette igaz) It Salamon a feidelemségbeli
eknec söl, hogy ne felette igazac, az az a toruény
be felette igen keményen ne chelekedgyenec, ha-
nem engedelmes igazsággal élyenec.

(igen Istentelen) Itis Salamon a feidelemség-
belieknek söl, hogy az ő tistekbe ne hiuolkodgya-
nac, bolondul se chelekedgyenec, hanem vigyázza-
nac.

A bölcheség inkább meg erőfíti a böl-
chet, hogy nem mint tiz hatalmas fir-
fiac a városba. Mert egy ember sints a
földen, ki iót chelekedgyéc, es nem vét
keznéiéc. Ne végy esedbe mindent, a
melyet besél nec: Hogy ne kelyen ha-
lanod a tenen solgadnac bídalmazá-
sát. Mert

K

SALAMON PREDICATORANAC
sát. Mert iol tudgya a ténen süved,
hogy te is gyakran meg bídalmasítál
egyebeket.

Mind ezeket bölchen meg késérte
rem: Es est gondolám, hogy bölch le-
gyec: De igen eltaoözec entölem. Es
a mese valo igen melségesis, es ki ta-
lalya meg asit?

Forditā az én süuemet, hogy meg
tudnám, meg kérdezném, es meg ke-
resném a bölcheséget, es a tudóant, es
hogy meg ísmerném az istentelenek-
nec bolondságát, es a balgatagoknac,
téuelgését. Es vgy találam, hogy affé-
le assonyálat, kinec süue háló es tör,
es kinec kezei kötelec, Mondom ho-
gy efféle assonyálat sockal keferőb a
halálnál. A ki az Istenec keduébe va-
gyon, az meg szabadul tőle: De a bü-
nes meg fogatattic attól.

Imé ezeket talaltam, vgy mond a
predicator: egyiket a masic vtan, ho-
gy a

VIII. RESZE.

gy a tudománt meg találhatnā. Még
mőstanis tudakozic az én lelkem, es
meg nem talált m. Ezer közzül egy
embert találtam De mind az assony
álatoc közet egyet sem talaltam. Es
imé chac est talaltam: hogy az isten
az embert tekeletessen teremőre: De
őc fokféle leleményeket keresnec. Ki-
choda annyéra bölch: Es ki feytheti
meg mind ezeket?

VIII.

A Bölcheség meg vidamittyá az
embernec az ő ortzaiát, es a vak-
merő batorság, meg váltostattyá. En
bőchülem a kiraly parancholattyát, es
az Isten esküvését. Ne sics elmenni
az ő sine elöl: a gonosf igybe se ma-
radgy meg: Mert mindent műuel, va-
lamit akar. A kiraly saua hatalmas, es
ki mondhattya ašt neki, mit műuel?
A ki

SALAMON PREDIKATORANAC

A ki meg őrizi a parancsolatot, meg menekedik a nyaualyától: Es a bölcsnek süue tudgya az időt, es az ítleter. Mert minden dolognak ideje es alkalmatósága vagon: Mert foc nyaualya vagon az emberen: Mert nem tudgya míchoda az elmúlt: Es kichoda jelentí meg őnéki, míchoda iouendő: Nem bír az ember a lélekel, elle ne sem álhat a léleknec, a halálnac napján finchen semmi hatalma, az útkerzetből sem szabadulhat meg: Ezokert nem menti meg az istentelent az istentelenség.

Mind ezeket esembe vöttem, es mindenekre vettem süuemet, melyec lesnec a nap alatt. Az ember gyakorta vralkodíc máson, az őnen vesedelmére. Latam, hogy az istentelenec eltemetettec, kic a sent helyen ideftoua iartanac vala, de mind ez által elfeletkestenec vala rolóc a városba, noha

est mü-

VIII. RESZE.

est müeltéc volt: Ezis heaba valóság.

Miert hogy nem büntetnec hamar meg a gonc süueóc, ezért az embereknek süuec telvességgel goncötétre igyekeznec. Es ha a búnes fáfisor goncöl chelekedikis, es foc ideig élis: de mind az által tudom én, hogy iol lesen azoknac dolgoc, kic az Istét félic, es az ő ortzaiát tisztelic. Mert nem lesen iol dolga az istentelennec, az ő ideje sem hofahodic meg: Hanē miképen az arnyéc elmulic, azonképen az, a ki az Istent nem féli.

Effele heába valóságis vagon a földön: Vadnac igazac, kiknec finte vgy vagon dolgoc, mint ha az istenteleneknec chelekedeteket chelekettéc volna: Ismet vadnac istentelenec, kiknec finte vgy vagon dolgoc, mint ha az igazaknac chelekedeteket cheleketéc volna: Es est mōdám: Ezis heaba valóság. Ezoka-

SALOMON PREDICATOR ANAC

Ezokaért én a vigaságot dichírem: Mert nínchen iól semmi az ember nec a nap alat, har am hogy egyéc es igréc es vigadgy n: Mert chac ez a hasna telyes élet valo munkaiá nac, melyet ador ónéki az Isten a nap alat.

Arrais vetém sűuemet, hogy meg tudnám a bölcheséget, es látnám e föld en valo nyughatatlanságokat, hogy sem éyel sem nappal semmit nem a lošnac. Ennekfelőtte meg tekintē az Istennec minden chelekedetit: de senki nínchē ki meg érthesse azokat, melyec a nap alat lesnec: Es menyéuel inkább igyekezic meg tudni, annál inkább tudhattya meg: Es noha est mond gya: En bölch vagyoc, es iól tudom: de azért nem találhattya meg.

IX.

Mind

IX. RESZE.

MIND ezeket sűuembe forgam, hogy y mind ezek nec végere mennec: Hogy vadnac igazac es bölchec, kik nec iól a isten kezébe vadnac: De mind az által az ember nem tudgya, sē beretet t, sem gyűlölségét, annac egyiknek is, ki ő előtte vagyon.

Egyik nec vgyan dolga mint a mafiknac: Az igaznac mint az Istentelennec: A ionac es a tistnac mint a tistatalannac: Annac a ki áldozic, mint annac ki nem áldozic. Miképen vagyon dolga a ionac, azonképen vagyon a bűnefnec is. A mint jár a hitetlen, azonképen az is, ki meg őrizi a hitet. Ez mintől gonozb, mind azoc kőzet, melyec az ég alat lesnec, hogy egyik nec azonképen vagyon dolga mint a mafiknac: es innen vagyon ez, hogy az emberek nec sűuec telyes gonosssal es bolondsággal, az ő telyes életekbe, míg meg hálnac.

Mert

Mert chac az eleuen éknél vagy on
 à keuáság, tudni illic à reménség,
 (mert az eleuen eb ioh, hogy nem mi-
 nt à meg hólt oroshat.) Mert az élóc
 tudgyác, hogy meg hóltac: de à meg
 hóltac semmit nem tudnac, es semmi
 iutalmoc ninchen az vtán: Mert az ő
 emlekezetekről el feletkefteneç, az
 vtán sem beretetnec, sem gyűlölter-
 nac, sem irigykednec reaioç: annakfe-
 lette semmi rébec ninchen évilágon,
 mind azokba, melye celestnec à nap a-
 lat.

Mēnyel ezokeért, es ed vigan meg
 à te kenyeredet, es ió keduel igyad à te
 borodat: Mert immar kedues à te che-
 lekedeted Istennél. Minden időbe tiš
 ta legyen à te ruhád, es elfogyon à te
 feyed kenete, es élyed à te életedet à te
 felelségeddel, kit beretz, mind addig,
 míg é nyauclyas életbe éls, melyet az
 Isten ad tenéked é nap alatt: mind ad-
 dig mig

dig míg é nyauclyas életed tart. Mert
 ez à te rébed à te életedbe es munkád-
 ba, melyet téš à nap alatt. Mindent va-
 lamit kel chelek dned telyes tehetsé-
 geddel chelekedgyed: Mert à koporsó
 ba, à houa te szerez, chelekedet sem tu-
 domány, sem értelem, sem bölchőség
 ninchen.

Es terülűen latám mi lenne à nap a-
 lat: hogy à gyorfóság nem használna à
 futásra, sem az erőiség à hadra: Es
 hogy az életnec keresésére nem hasi-
 nálna az okofság: sem à gazdagság ke-
 resésére az eselség: sem à kedueslé-
 telre à mesterség: Hanem mind ezec
 az időtől es à berençhetől fűgnec. Az
 ember sem tudgya az ő ideier: Hanem
 miképen à halac meg fogatnac az
 ártalmas horoggal: es miképen à ma-
 daroc à törrel: azonképen az embe-
 rekis bélepetetnec à veszedelmes idő-
 uel, mikor hertelen reaioç iut.

L Eből.

SALAMON PREDICATORANAC

E bölchességis látár a nap alatt, melyet nagynac itilec: Hogy egy kichin város vala, melyb keucs nép vala: Es egy hatalmas íú ue rea, es meg salá asit, es nagy erőseg chinala kórtüle. Es vala abba egy segény ember, de bölch, ki az ő bölchességuel meg szabadita a várost: De fenki meg nē emlekezéc e segény emberről annakuttanna. Est mondamezokaért: Nyilván iob a bölchesség az erősegnél: De mind az által a segénec bölchességét meg vtalac, befédet sem halgatác. Mert a bölchesség nec befedec inkább böchtüternéc a chendesektől, hogy nē mint a feiedelmek nec kialtasoc a bolondoktól. Iob a bölchesség a fegy uereknél: De még is egy gonos ember elvest foc iót: mint a meg holt legyec meg vestic a draga kenetet. Ezokaért a kichin halgatagság gyakorra iob a bölchességnel, es a tisztésnéel: Mert a

Y. RESZE.

Mert a bölch nec íúue iobfelől vagy on, de a bolond le balfelől. Es noha a bolond mindē chelekedetibe bolond, de még is minde t bolondnac itil. Ez okaért ha a látatásnac indulattyanac előmeneti lesz, te akarated ellen, meg ne haborodgyal rayta: Mert a túres nagy nyaualyakat lenyom.

X.

E Gy gonos vagyō a nap alatt, melyet látám, mely a feiedelemségbe lieknéligen köz: Hogy a bolond nagy tisztéségbe vagy on, es a gazdagac alatt ül nec. Látám, hogy a solgác lovon járnac vala, es hogy a feiedelmec a solgáknac modgyoc serént gyalog járnánac. De a ki vermet ás, omaga esic bele: Es a ki elfeyti a sduent, asit meg maryia a kégyo. A ki kőueket hengerget, meg serfic bele: Es a kifakat ha-

SALOMON PREDICATORANAC
kat hasogat, meg sérteti azoktól. Mi
kor a vas meg temérdek dic, es az éli
keferületlen, nagy mulkával élesite-
tic meg: Ezenképer a gondviselest
követi a bölcheség.

Semmiuel nem ob a rágalmazó, a
bűvelitő meg maro kigyónál. A böl-
ch sayából sármazot igic keduefec:
De a bolondnac ayaki benyelic asit:
Annac besédinec kezdeti bolondság,
es annac vége veszedelmes kábaság.
A bolond fokát sít: Mert az ember
nem tudgya asit, a mi elmult: Es ki ie-
lentheti meg önéki, a mi iöuendő vtá-
na: A bolondoknac nehezé esic mun-
kaioc: Mert nem tudnac bemenni a
városba.

Iay tenéked föld, melynec gyermek
kiralya vagyó, melynec feiedelmi reg-
gel esnec. Bodog vagy teföld, mely-
nec nemes kiralya vagyon, es melynec
feiedelmi ideiekorán esnec, taplalások

ra es

VI. RESZE.

ra es nem gyönyörűségökre, (mert a
restségnecc marta lehulnac a geren-
dác, es a hiuolke do kéznec miatta hu-
loua leben a ház.) Hogy gyönyör-
kedgyenec, azért késitnec etket, es
bort hoznac, hogy életeket meg vida-
mittsac: Es a pénzel mindenec berét
tésic,

Még süvedbe se sítalmazd meg a
királt: Se a gazdagot a te ágyas házad
ba: Mert meg az egi madarok is ki vi-
sít asit a sít, es az, a mince sárnya
vagyon, ki ielenti.

XI.

Böchásd a te kenyeredet a vizek-
nec sítére: Mert soc idő vtā meg
ralalod ötet. Ozdmeg el a te iofago-
dat hétnecc, avagy nyöltznac: Mert
nem tudod, minémű veszedelem iöuen-
dő a földre. Mikor a felegec telyesec

L 3 leend-

SALOMON PREDICATORANAC
leendnec, esőt őrt nec a földre: Es mi-
kor a földéiend, avagy földre, avagy fű-
sákra, valamely rébre földéiend a fa, vgy
an ottan marad meg: A ki a felet né-
zi, nem vet; Es a ki a fellegert nézi, fo-
ha nem arat,

(a vizec sínere) Az az, egy bő-kezű min-
denhöz, még ha vgy te tizic tenéked, hogy a te ala-
mishád elűesneis, es ha a te kenyered a vízbe esne-
iékis.

Miképen nem tudod a föld nec útát,
es miképen kébiternec a tetemec az an-
nyanac mehébe: Azonképen nē tud-
hatod az Isten nec chelekedetít, mely
et mindennűt chelekedic.

Ezokaért vesd reggel el a te mago-
dat, es estue ne sünyec meg a te kezec:
Mert nem tudod, ha imez, a vgy am
az lesen iob: Ha kedig mind e kettő
fő lesen, annyéual iob.

Kedűes a vilagotság, es gyönyörü-
ség es földmml latni a napot.

Ha foc

XII. RESZE.

Ha foc ideig el az ember, es mind
ezekbe vigá el: de mind az által chac
a nyaualy akrac napiatrol emlekezie
meg, hogy ilye sokac voltanac: Me-
rt mind azoc, melyec ő rea talalkos-
nac, heiaaba valoc

XII.

Vigadgy ezokaert te ifiu, a te iffiu-
ságodba: es őruendezzen a te sü-
ued a te ifiuságodnab ideiébe, es iary a
te süuednec es földmednec keuásága
vtán: De mind az által tudgyad, hogy
mind ezekert tégedet az Isten iteltre
visen.

Vestki süuedből a bánator, es ra-
trozdel a gonofságot a te tested: ől.
Mert mind a gyermetsk g, s mind az
iffiuság heiaabaualóság.

Meg emlekőzzel a te teremtdődről
a te iffiuságodnac ideien, minekelőtte

L 4 elionec

SALOMON PREDICATORANAC
el iónec a veszedelmes időc, es el közel-
getnec az estendőc, mi tőr est mon-
dod: Nem gyönyörkedem ezekben.
Míneklötte meg homályosodnac a
Nap (Nap) E homályos öfdeckel irya meg
az embernec vénségét, n kor kezei resketnec, la-
bai meg horgadnac, szömi meg homályosodnac,
fogai nem éhetnec, hata meg ösül, hata meg gör-
bed, füleinem balnac et c.
es az vilagság, a hód es a chilagoc, es
meg térnec a felhőc az első vran. Mi-
kor a háznac őrizdi resketnec, es az
erőlec meg görbednec, es vesztegálnac
az őrléc, miert hogy meg kevesedte-
nec, es meg homályosodnac az abla-
kon ki nézőc. Es az vtzaknac aytai
be zauáratnac, es az orlónec saua
meg küsebedic, Es fel serken a madar-
nac sauaára, es le chügednec az ének-
nec minden leányi. Mikor a magof-
ságoc felnec es retteg nec az vton: A
mondolafa virágzic, a sáska meg ter-
heltetic,

XII. RESZE.

heltetic, es minden kévanság elmulic
Mert az embe r odamegyen, a hol őre
ké meg marad, es a siratóc ideftoua
iárnac az útzakon) Míneklötte el
vétetic az ezüst, es az arany for-
rás elapad, mának lötte meg fárad a
veder, es eltöric a keréc a kütő. Mert
bükség, hogy e por ismet földé legyen
mint volt. A lélecekdig téryien az Is-
tenhöz a ki őret adta.

Heiába valo minden, vgy mond a
predicator: Heiába valo, vgy mond.
Ez e predicator nem chac bölch vala,
de ennec felötte tanittya valais a né-
pet, ió tudományra: Esébe véssen va-
la, tudakozic vala, es foc bölch beséde
ket gyüyt vala ősbue. Tudakozic vala
hogy találna kedues igiket, es igazán
meg ira az igazságnac besédit,

A bölcheknec e besédi estenec es
segec, a gyülekezetnec mesteritől ira-
tattac, es egy pástortol ki adattattac.

L 5 Edes

SALAMON PREDICATORANAC

Edes fiam, meg oltaljad magadat
az egybekiről: Mert a fóc könyvv
szerzefnec ninchen vége: es a süntelen
valo oluosás, meg farafitya a testet.

Minden tudom' a summaianac fő
summaiat halyuc neg. Felyed az Isten,
es annac parancholatit meg tar-
chad: mert ez minden embert illet:
Mert az Isten minden chelekedetet
itilette vifien', minden elreytet do-
loggal egyetembe, akar jó, s' akar go-
nosflegyen.

Salomon predicatoránac vége.

A SALOMON LEG FELY-
eb valo En' knec előliáro beféde,

EZ énekbe Salamon hálát ad az
WR Istenec, az emberekhoz va-
lo nagy szereteti-öl, meg ielétuen, me-
ly igen nagy bod'gság az, mikor az
ember az WR Isten felé, es ő Istené
géuel a Christusbeli bizodalomnac
alral őfue egyefedic, Mert efelc embe-
reket az WR Isten meg mondhatat-
lanképen szereti. Vifiontac é fide embe-
rekis nagy buzgofságos szeretetel vad-
nac az WR Istenhez. Ezokáért az
WR Isten ez énekbe völegénec
mondatic. A hív' lélec kedig mēnyas
sonnac. Ezokáért noha sokszor em-
lekezic ez ének a szeretetről, az ölelés-
ről, az apolafrol, a seps'gről, es a seps'
termettéről: de azért semmi é világi
dolgot ezen ne érts. Mert lelki ez é se-
retet: lelki az ölelés: lelki az apolafis.
Mert az WR Isten, é világi házasoc
Szeretetit

feretetit veti mi előnkbe, a mi gorō-
ba voltunkért, hogy inláb meg ismer
hessüc, mely nagy, es mely hathato az
ő fereteti azokhoz, kie a bűnnec vé-
get vetuén, a Christus iesus által ő ho-
za ragaskottana.

Dichir ezokaz: ez énekbe a hív
lélec az WR Istenec sēpségét, es io-
uoltát. Visfontac dichiri az WR Is-
tenis a hív léleknec sēp es draga vól-
tát.

Ha meg akarod ezokáert érteni,
mely nagy feretet legyen az WR Is-
ten közet, es a hív lélec közet,
est oluasd e könyuetskét:
de tista nyeluel, es tista
füuel lélekel, et c.

SALOMON- NAC LEG FELY- eb valo éneke.

I.

Polyon meg ő enge-
met az ő sayánac a-
polasiual. Mert a te
emleid iobac a bor-
nál. Hogy ilatozhas-
sac a te jó keduedet. A te neued ki on-
tot kenet: Ezokáert feretnec téged a
leanyoc.

Vöny vtánad engemet: igy futunc
mi: A kiraly bé visen engemet az ő
kamoraiába: őruendezűnc, es vigad-
gyunc te benned. Inkáb emlekőzzűnc
a te emleidről (Alias feretedidről) hogy-
nē mint a borrol. A iamboroc feret-
nec tégedet.

Fekete

SALAMON LEG FELYEB VALO ENEKENEC

Fekette vagyoc, de én berelmes,
tú Jerusalēnac leanyi, mint Kedarnac
fatori, es mint Salomonnac sőnyegi.
Ne nézētec, hogy fekete vagyoc, mert
a nap égetet meg gyēgemet. Az
én annyamnac gyēmeki meg hara-
guttanac én ream: Szöld őrizni vette
tenec engēet: de az én sőlyōmet, me-
ly enyim vala, meg nem őrzōtem.

Mutast meg ennēkem te, kit szeret
az én lelkem. Hol legeltet: hol nyug-
sól délbe? Hogy ne kellesēc ideftoua
budosnom a te tarfōlagidnac chordai
mellē.

Nem ismeredē magadat, te, ki min-
den a sőnyálatoknál sebvagy, mēny
ki a iuhoknac nyomdokokon, es legel
tesd a te gedelyidet a pāstoroknac hay-
lēcoc mellē.

Hasonlítlac én tégedet, én szeretōm,
az én louagomhoz, Pharaonac seke-
rihōz.

A te

I. RESZE.

A te ortzac sēp a násfába, es a te
nyakad az arany lantzoc kōzet.

Arany ékefségeket chinalunc mi te
néked, ezűst gomboccal.

Mikor a viray, ide fordul, ki bo-
chattya az én nardosom az őió illat-
tyát. Az én szeretōm ennēkem egy kō-
telec mirha, mely az én emleim kōzet
fűg. Az én szeretōm ennēkem egy fō
Copher, Enngaddi sőlyōbe.

Imē én szeretōm sēp vagy, imē sēp
vagy, es a te sōmeid mint a galamb-
nac sōmei.

Imē, én szeretōm, sēp vagy: es gyō-
nyōrűseges: Imē a gyōngy zōldelic, a
mi házunknac gerendai Cedrusfác, a
mi mēnyezetinc Ciprosfác.

II.

EN vagyoc a mezōnec virágia, es a
völgyeknec rósáia.

Mint a

SALOMON LEG FELYEB VALO ENEKENEC

Mint a rósa a tuskőzet, olyan az én szeretőm a leányok közet. Mint az almafa a vadfác közet, olyan az én szeretőm a fiac közet. Az arnyéc alatt ülec, melyet keuántar vala, es annac gyümlöche édes az en sáyamnac.

Bévisen engemet a boros pintzébe, es a szeretet ő záslóia én raytam. Erősihetec engemet viragoockal, es vyitfatoc meg almáckal: Mert szeretet nec miatta meg erőtlenültem. Az ő balkeze az én nyakam (*Alias, feyem*) alatt vagyon, es az ő iob keze meg őlelt engemet.

Kérlec titeket Jerufalem nec leanyi, a mezőn való gedelyekre es saruasókra, ne kölcheteckfel az én szeretőmet, meg se indíchatoc, míg nē ő akaryia.

Ez az én szeretőm nec hešede. Imé ihon iő ő, es főgdéchel a hegyeken, es vgrándozić a halmokon. Hasonlatos az én szeretőm a gedelyékhöz, es a saruasoknac

II. RESZE.

uasoknac fiáihoz. Imé ő a mifalonc a latál, es az ablakon be néz, es a rostélyon be kakuchol.

Az én szeretőm söl ennékem, es est mondgya: Kelyfel én szeretőm, én ssepem, es iőy ide. Mert ime el mult a tél, az eső elment, es eltauozot: A virágoc meg vyultanac a földön, az en eklešnec ideie elő iőt: Es a gerlitzenec saua halat tatic a mi földükbnē. A fige fac meg binboštanac, a söllyő meg virágzot, is illatoz: Kelyfel ezokaert én szeretőm, es én ssepem iőy ide. En galambom a kőšálnac oduába, es a kőnec hafadékiába. Mutasd meg ennékem abrazatodat, had halyom a te sódát. Mert a te sód édes, es a te ortzád ékes.

Fogiatok meg a rókákat, a kichin rókákat, melyec a sölöt el vestic. Mert a mi söllyőnc meg virágzot. Az én szeretőm enyim, es én őué vagyoc, ki a

M rosác

SALOMON LEGFELYEB VALO ENEKENEC
rósác közet legel, míg meg hiuesedic,
es az árnyéc meg tér. Terymeg, légy
olyan, én szeretóm, mint egy gedelye,
a vagy mint a faruas fiu, a hegyeknec
ofláfín.

AZ én ágyamba keresém éyel asit,
a kit az én lelkem szeret: Keresém
de meg nem találám. Felkeléc most es
meg kerülém a várost. Az vtzákon
es vtakon keresém asit, a kit az én lel-
kem szeret: Keresém, de meg nem talá-
lám. Meg találánac engemet az őri-
zóc, kic a várost kerüléc: Nem látató-
ké asit, a kit szeret az én lelkem: Mí-
kor egy keuesnyire el mentem volna
tőlec, meg találám asit, a kit az én lel-
kem szeret: Tartom őtet es el nem bo-
chatom, míg nem be vísem az én an-
nyámnac hazába, es az én anyámnac
kamoraiába.

Kensé-

III. RESZE.

Kénseritlec titeket Ierusalemnec
leányi, a mezön valo gedelyekre es
faruosokra, nekölchétekel az én se-
retómet, meg se indíchatoc, míg nem
ő akaryia.

Kichoda az, a ki a pusztába fel idő,
mint az egyenesen fel menő fűst, mint
a mirhánac, remienec, es a patikarof-
nac mindenféle porránac üstelgése?

Imé, Salomon ágya környül ál-
nac hatuanan az Izraelnec erősi kö-
zül: Fegyuereket minnyáian megfog
tác, es kébec viadalra. Mindenik-
necfegyueré oldalan vagyon, az éyeli
felelemért.

Salomon kiraly egy kiralyi féket
chinaltata, Libanusnac faiából: an-
nac oflopi ezüstec valanac, fedele ar-
any, ülőhelye bárson, az allya közép-
arant nagy sépen bevonatatot vala a
Ierusalcmnec leányiért.

Iőuetecki es nézetec Sionnac leāyi
M 2 Salamon

SALAMON LEG FELYEB VALO ENEKENEC
Salamon kiralt a coronába, melyel ő-
tet az ő anyja meg coronásita, az ő
mēnyegzőiēnec napián, es az ő sūuē-
nec vīgalagánac ideiēn.

IIII.

IMē én sēretōm sēp vagy te, imē
sēp vagy te. A te sōmeid olyanoc
mint a galamb a tēfūrt hayaid kōzet.
A te hayad olyan, mint a ketskēk nec
nyaya, melyeket meg nyirtēnec Gi-
leadnac hegyēn. A tefogaid olyanoc
mint a meg nyirt iuhoknac nyaya, kic
az vstatafrol iōtēnec fel, kic kettōt ket-
tōt ellenec, es kic kōzet egy sinchen
meddō.

A te ayakid olyanoc mint a veres
bārfony, es a te besēded ékes. A te két
rūgyed olyan, mint a pomagranánac
hasadáfa, a tēfūrt hayaid kōzet. A te
nyakad olyā mint Daidnac tonya,
mely

IIII. RESZE.

mely erkélyeckel fel építet, kin ezer
payfoc fūgnec, erōsēknec minden fegy-
uerec. A te emleid olyanoc, mint két
ketōsketske gedelye, kic a rōsac kōzet
legel nec, míg a nap meg hiuōsedic, es
az arynec meg tēr. El megyec a nyū-
rō hegyre, es a temien halomra.

Telyesēggel sēp vagy te én sēre-
tōm, es sēplō ninchen te benned. Iō-
uel én jegyefem Libanufrol, iōuel li-
banufrol. Iōuel Amauánac teteiérōl,
Seirnec es Hermonnac teteiérōl, az
oroflanoknac lakohelyekbōl, es Pār-
dofoknac hegyekrōl. Magadnac fog-
laltad az én sūuemet, én hugom, én sē-
retō jegyēsōm, magadnac az én sū-
uemet egyic sōmeddel, es egyic nyak-
ba vetō arany lantzoddal.

Mely sēpec, én hugom, én sēretō
jegyefem a te emleid. Iobbac a te em-
leid a bornál, es a te keneted nec illat-
tya meg halad minden aromákat. A
M 3 te aya-

SALOMON LEG FELYEB VALO ENEKENEC
te ayakid én jegyefem olyanac mint
à folyo lépes méz. Méz es tey vagyon
à te nyclud alatt, es à te ruhaidnac ilat
tya, olyan mint à Libanusnac ió ilat-
tya.

En hugom, én szerető jegyefem,
rekesitet kert vagy te, es bépechételt
kútfő. A te plantaid olyanoc mint à
gyönyörűséges kert, kibevagyon po-
magrana, es mindenféle nemes gyü-
mölch. Camphor es Nardus: Nardus
es Sáfrány: Calsia es Fahey: Mindéféle
temiën termő fák, Mírha es Aloes,
es mindenféle aromác: Olyan vagy
mint egy kerti kút, mint egy élő ví-
zeknec kútya, melyec Libanusbol
folynac.

Kelyfel éfaki fél, es ióy ide déli fél,
es mēny által az én kertemen, hogy
folyanac az én kertemnec Aromai.

V.

Ióyén

V. RESZE.

Ióyén az én szeretőm az ő kertébe, es
Jegye annac nemes gyümölchit. El-
jöttem én hugom, én jegyefem az
én kertembe, meg ítettem az én Mír-
hamat, az aromackal egyetembe: meg
öttem az én lépes mézemet, mind az
én mézemmél egyetembe, meg ittam
az én boromat, mind az én teyemmel
egyetembe. Egyetecén barátim, es i-
gyatoc s' rébgedgyetec meg én szerel-
mesim.

En alosom, de az én sűuē vigyáz:
Ez a só az én szeretőm, ki zörget:
Nisd meg ennékem én hugom, én se-
retóm, én galambom, én tekeletesem,
Mert az én feyem rakua harmattal,
es az én hayamfűrti éynec chőpüel.
Leuettem az én ruhámat, hogy ve-
gyem ísmet ream: Meg mofsam laba-
imat, hogy sēnyesitsembe ísmet:

De az én szeretőm benyuytta az ő
kezét à likon, es az én testem ezen v-

M 4

gyan

SALAMON LEG FELYEB VALO ENEKENEC
gyan reskete. Felkeléc én, hogy meg
nyitnam az aytót az én szeretómnecc.
Az én kezemből Myrha chepöge, es
az én vyáimon miha folya a zauárra:
Es mikor én meg nyitám az én sere-
tómnecc az aytót, hát immar egyebü-
ue ment,

Kiméne az én lelkem az ő beféde
vtán, keresém őtet, de meg nem tala-
lám, híuám, de nem felele ennékem.
Meg találnac engemet az őrizőc,
kic a várost kerűlic, meg verénecc enge-
met, es meg sebesíténec, a város falán
valo őrizőc eluőac keskenőmet. Kén
szerítlec túteket Ierusalemnecc leanyi,
hogy ha meg talalyá toc az én sere-
tóm, mondgyatok meg néki, hogy se-
retetnecc miatta el lankadtam.

Miuel külembec a te szeretec, a töb
serekek töl, a te mindennél seb az as-
sionyalatoc közet: Mondom miuel
külembec a te szeretec a töb serekek-
töl hogy

V. RESZE.
töl, hogy é képen kénserítettél min-
ker? Az én szeretómfeyér, es piros, vá
lastatot foc ezerec köztül. Az ő feie
tista arany, az ő haiánac fűrtifodoroc
es feketéc mint a hollo. Az ő főmeci
olyanoc mint a víz mellet valo galam
boknac teyel meg mosót, es telyes ort-
zába álo főmeci. Az ő ortzaia olyan
mint a patikarosnac kertőtskéc, me-
lyekbearomac neuokednecc. Az ő ay-
iakai olyan mint a rósac, melyből fo-
lyo mirhac chepegnecc ki. Az ő kezei
olyanoc, mint hiacintus köuel meg ra-
kot gyűrőc. Az ő teste olyan mint
Saphíral meg ékesitet Elephát tetém.
Az ő sárai olyāoc, mint a máruā kö-
ből chinált oslopoc, melyec arany láb
ra fundaltottanac. Az ő termete oly-
an mint a Libanus, valastatot mint a
Cedrusfác. Az ő torka edes es szerel-
metes: Ilyen az én szeretóm, es az én
barátom, ó ti Ierusalemnecc leanyi.

M s Houa

VI.

HOua ment tehát à te szeretőd, te leg sebb abszoniátat? Houa tért à te szeretőd? hogy veled egyetēbe megkeresűc őtet. Az én szeretőm ala ment az ő kertēbe, az aromác űltetése kőzibe, hogy éltesse magát à kerke, es rósat fedgyen. Az én szeretőm enyim, es én az én szeretőmē vagyoc, ki élteni magát à rosác kőzet.

Szép vagy én szeretőm, mint Thirza, szerelmes mint Jerusaleml: Retenetes mit à feregőknek orrozattya. Fordits el à te bōmeidet én rolam: Mert fel geryiesztne engemet: A te hayad olyan mint Gilead hegyen meg nyirt falka ketske. A te fogaid olyanoc, mint à iuhoknac nyaya, melyec az vstátásról időttenec fel, melyec kettőt kettőt ellenec, es melyec kőzzűl egy sīnchen meddű. A te tūgyed olyan mint à poma-

à pomagranánac hafadafa à tefűrt haiaid kőzet.

Hatuanon vadnac à királne affonyoc, es nyoltzuanon az ágyosoc, es à leanyoknac nīnchen bāmoc. De egy az én galambom, az én tekedetesem, egyetlen egye az ő annyánac, es az ő sűleienēc választotta. Mikor à leanyocláttac őtet, bodognac hirdettēc: A királne affonyoc, es az ágyasoc dichirēc. Kichoda az, à ki elő idő mint à haynal, sēp mint à Hód, választot mint à Nap, retenetes mint à feregnec orrozattya:

A díos kerbe ala menēc, hogy látanam à patac mellet à zōldelő plantákat, hogy látnám ha viragzic à folyō, es ha zōldelic à pomagrána. Nem tudtam, hogy az én lelkem tőt engemet Aminadabnac sekerēue. Tērmeg tērmeg ó Sūlamith, tērmeg tērmeg, hogy tēged lathasunc: Mit néstec Sūlamithbe,

SALAMON LEGFELYEB VALO ENEKENEC
lamithbe, mely olyan mint a tabornac
rende.

VII.

MEly ssep a te sarudba valo iara-
lod, te feiedelemne leanya. **A** te
ket farod olyan mint ket ekes boglar,
melyet az otues keze chinalt. **A** te
koldeked olyan mint a keredged po-
har, mely mindenkoron telyes. **A** te
hafad olyan mint a buza asrag, mely
rosackal be rakatatot. **A** te ket emled
olyan mint kettos gyermekded gede-
lye. **A** te nyakad olyan mint az Ele-
phant tetembol chinalt torony. **A** te
sosomeid olyanoc, mint a Hesbonbeli
toc, Bathraabim kapuia mellet. **A** te
orrod olyan, mint Libanusnac tor-
nya, Damascus elenebe. **A** te fegyed te
raytad olyan mint a Carmelus. **A** te
feiednechaia olyan, mint a kiralynac
barsonya,

VII. RESZE.
barsonya, mely rantzba uteret.

Mely ssep vagy es mely szerelmes en
szeretom, a gyonyoruségbe. **A** te ma-
gassagod hasonlatos a palmafahoz, es
a te emleid a folyo fokhoz. **Mon-
dec:** **A** palmafara hagog, es az o agait
fogom: **Legyenec** a te emleid mint a
folyo foc a folyo ton, es a te orodnac
illattya olyan, mint az almaie: **A** te
torkod olyan mint az igen io bor,
mely az en szeretomnec io illattra, es
mely meg indittyta a venec ayakit. **Az**
en szeretom enyim, enis o hozza tar-
toc.

Iduel en szeretom, menyuncki a me-
zore, mulasunc a falukba. **Reggel** sie-
sunc a folyokhoz, hogy lasuc meg, ho-
gy ha a folyo viragzic, es ha immar
viragat elhanta: **Es** ha a pomagrana
viragzic: **Ot** adom teneked az emlei-
met. **A** Liliomac (*Alias a Mandragorac*)
ilatoznac, es a mi aytonc elor vadnac
min-

SALOMON LEG FELYEB VALO ENEKENEC
mindenféle gyönyörűséges gyümölcs-
chec, vyac es oc, melyeket én szeretem,
tenéked tartottam.

VIII.

V Ay ha én tégedet attyamfia, ki
az én anyámnac emleid emöd, kö-
üül találhatnálac, es tégedet meg apol-
hatnálac, es meg ne menetetném. El-
vinnélec tégedet, es az én annyámnac
házába bevinnélec, hogy engemet ta-
nítanál: Ot innod adnéc, chinalt bort
es az én Pomagránámnac mustyát.
Balkeze feyem alatt vagyon, es a iob
kezéuel meg ölelt.

Kén szeritlec tüteket Jerusalemnec
leanyi, hogy az én szeretőmat fel ne köl-
chétec, meg se banchátoc, míg ő nem
akaryia. Kichoda ez, a ki fel ió a pusztá-
bol, tamaskoduán az ő szeretőiere?
Az almafa alatt kőltetelec fel, a hol a
te anyád tégedet sült, holot egyetem-
be teueled feküt az, a ki tégedet sült.

Tégy

VIII. RESZE.

Tégy engemet pechéüt a te süve-
dre es karodra: Mert a szeretet erős,
mint a halál, es a hazosi (Alias, a haragos)
serelem kemény mint a pokol: Az ő
sene tüzes, es az WRnac langa, an-
nyéra, hogy foc víz sē ölthattya meg
a szeretőtet, a folyo vízec sē borithat-
tyákel: Ha valaki mindē házbeli mar-
haiát a szeretetert akarnaia adniis, mi-
nd semmi volna.

A mi hugunc kichin, es még kebele
ninnen: Megyünc a mi hugunknac,
mikor immar néki kel bölni: Ha kö-
fal, ezüst ereklyéket rakiüc reaya: Ha
ayto, Cedrus desfkákkal chinalyukbē.
En köfal vagyoc, es az én emleim mi-
nt a tornyoc: Az ő sömeielőt olyan
löttem mint a ki békeséget talál.

Salomonnac bölýöie vagyon Baal
hāorba, es ada asit a bölýöt az őrizök-
nec, hogy mindenic az ő gyümölcschéi-
ért hozna ezer ezüst pénst. Az én bö-
lyöm en

A SALOMON FŐ ENEKENEC VEGE.

Ism én előtttem vagyok. Ezer jut tenéked o Salomon; de az őrizőknek két száz, az ő gyümölcshéuel egyetembe.

Te ki a kerbe lakol, enged, hogy halyam a te fődat; A tarfásag rea halgat; Fűs én szeretöm, es légy hasonlatos a gedelyéhöz, es a faruas fiakhoz, az Aromaknac hegyén.

A BÓL

A Salomon fő enekének vége.

A BÓLCHESÉG KÖNY-

uének előliáro befede.

E Könyueről soc ideig disputaltanac es vetekertēec, hogy ha a Bibliabeli deréc könyuec közötté számláltaf sēc, auagy ne. A sēnt attyác ki rekerterēc asit a bibliabeli deréc könyuec között: Es asit tartyác, hogy e könyvv nem Salomon kiralye, hanem hogy más szerzete legyen az ő neue alatt; Hogy ezért, e hatalmas es felsēges kiralyert, ki a sēnt írásba hires neues, nagyobb tekintethe es bechületbe lenne e világi kiralyoknál, es hatalmasoknál, kiknec ez e könyvv főképen iratator.

Asit tarttyác a sēnt attyác, hogy Philo szerzette esit e könyuet, ki ketsegnélkül a tudos es az Istenféli Sidóc közetfő volt, kic a Prophetác vtan a Sido nép közet voltanac: Miképen meg terzic az ő egyéb könyueiből, es munkáiból.

N Mert

Mert mikor Caligula Chásár ide-
iébe à Sidoc neminé mü Göregektől,
mint az Alexandriabeli Apiontól, es
à többtől, hír nevv vesztő, es sical-
mafságokkal telyes irasokkal keferget-
nénc, es à Chásárnál arultatnánac es
vadoltatnánac: A Sido nép est è Phi-
lót Caligula Chásárhoz küldé, hogy
Chásárnál à Sidokat oltalmazna es
mentené. Mikor kedig à Chásár an-
nyéra meg busúlt volna à Sidoc elen,
hogy nem akarnaia őket meg halgat-
ni, hanem elűznéie őket előle: Philo,
mint tekéletes es bator sűűű firiu, es
bizodalommal telyes, monda à Sidok-
nac. Szerelmes attyamfiaí: E tőteket
meg ne retenchen: hanem io sűűel le-
gyetec: Mert holot az emberi segét-
ség meg tagattatic es vonatatic mi-
tőlunc: Bizonyal hidgyetec, hogy az
Isteni segítség jelen leszen minékunc.

Innen éfundamentumbol, es ezek-
ből vélé hogy sármazot ez é kőnv.

Mert

Mert mikor látta volna Philo, hogy
az ő igyeknec es igazságokn ac semmi
helye nem volna à Chásár előtt: az I-
stenhöz térüle, es fenyegeti à hatalma-
fokat, es az arulokat, az Istenec ke-
mény itéletiuel. Ez oka, hogy olyan
keményen es nehezen söl à gonos es
mérges nyeluec elen, az 1. es az 2. cap.
kic az igazakat es ártatlanokat az i-
gazságért haborgattyac, es meg ólic.
Annakutanna behozza à hatalma-
focellen az Istē meg bűntetésinec na-
gy példait: Miképen chelekedet Pha-
raoual, es Egyiptus földéuel, az Izrael
fiaíért.

El kellig ebe è dologba tethős, es
neminé mü tekintettel es hathatoság-
gal telyes igikel: hogy mind à Cha-
sárt, s' mind à Romabelieket, s' mind
à Göregöket az ő kegyetlenségektől,
es mérges nyeluektől, kic à Sidoc elen
tőrekednec vala, meg vonnaia az ő-
igyekezeteiktől: Es az ő népét, az az, à

N

2

Sido-

Sidokat vigasztalniai.

Be is vétettet é könyvv az vtán főc attyáktól, es igaz deréc könyvv gyantant tartottac: Főképen a Romai Egyházba, hol oly nagy böchületbe volt, hogy alég vettéc egy bibliabéli könyvből több egyházi eneket, mint ebből é könyvből. Es kétségnélkül ezokaert, hogy é könyvvbe ilyen keményen feddetetnec a kegyetlenec: Es hogy a sēt Mártíromoc bőségesen vigasztaltatnac: Es miért hogy Romába inkább haborgattatnac vala a keresztényec, es öletetténec, hogy nem mint egyéb helyeken é feles földén: Ezokaert inkább forgattya é könyvet a sētéc vigasztalására. Iol lehet sokat nem érttetnec é könyvbe, es tudatlanul bizonyítottanac véle, miképen a telyes sēt irafal chelekörttenec é kédig.

Valamint vagon é könyvv nec dolga: é bizonyos dolog, hogy íó könyvv, es dragalatos dolgokkal telyes, méltóis

m'Itois, hogy minden ember oluafa.

Főképen kedig oluafnioc keier é könyvet a kegyetleneknec es a hatalmasoknac, kic az ő népeken kegyetlenkednec, es az ártatlanokat az Isten nec igüert haborgattya: Mert ezeknec írta é könyvet: mikép é könyvv nec szerzőie ő maga valya, a hatodiczbe, est monduán: Tú reatec néznec kegyetlenec ez én befédim &c.

De mind az által igen sēpen megbizonyvittya, hogy é világi feiedelmek nec méltosága es hatalma Istentől vagon, es hogy őc az Isten tisztibe vadnac. Igen is fenyegeti őket, miért hogy az Isten tisztüel gonosul dnec.

Touábba é könyvv ezokaert nevestetic Salomō bölcheségénec, hogy Salomon neue alat szerzettet, es hogy nagy díchireteckel magasztalya a bölcheséget: tudni illic: mi legyen a bölcheség: mit tehessen: honnan idy-

N 3 en:

en: Es felötte igen szép dolog, hogy e-
képen dichiri az Istenec igiét, es ho-
gy mindeneket vgyan azon igi nec tu-
laydonit, valaminemű chodalatos dol-
gokat az Isten chelekedet, mind az ő
ellensegiuel, s' mind a' s'enteckel.

Es ezekből nyilván meg tetzic,
hogy könyvv szerző bölchességnechi
ya nē apogan doctoroknac eses, mely
es eles gondolattyokat, avagy az em-
beri okofságnac talalmanyit: hanem
az Istenec s'ent Igiét. Es valami di-
chiretet es magasraláft hallasit a' böl-
cheség felől, tudgyad nem egyéb-
ről mondatni, hanem az Istenec
igeiéről. Mert ő maga, a' ki é könyv-
et szerzete, így szól a' tizenhatodic resé-
be: A pusztaba az Izrael fiaí, nem a'
manna által tartattánac meg: Hanem
az Istenec igiie által: Miképē Chris-
tus WRunkis Math. 4. vgyan ezent
mondgya: Nem chac kenyérrel, vgy
mond, él az ember: Hanem az Isten-
nec min-

nec minden igiíuel. Tanit ezokáert,
nem egyebűnnen ióni a' bölchesség-
nec, hanem chac az Istenből: es est az
írásnac soc példaíual meg bizonyít-
tya. A' s'it aduán es tulaydonítuán a'
bölchességnec, a' mit az iras másut fo-
kot tulaydonítani az Istenec Igié-
nec.

Ne vegyűc ezokáert a' bölchesség-
nec neuzetit, az egyéb embereknec
s'okásoc s'erént, kic mikor a' bölch-
ségnec neuzetit halyac, egyéb nec
nem gondolyac, hanem neminémű
gondoltnac, mely a' bölch emberec
s'uuébeforgodic: Es nem az Istenec,
emberec által hirdetet Igiíenec, es a'
s'ent írásnac: Noha az embercknec
minden gondolati, az Istenec igiie
kőuül, merő hazugságoc, es heiaaba va-
lo álmoc legyen.

Mikor ezokaert é könyvv Salo-
mon bölchességenc iratáséc, ne véld,
hogy egyebet mond nac, ennél: Salo-

N 4 monnac

monnac az Istenec igiéröl valo könyu. Es a bölchesség nec lelke nem egyéb, hanem a hit, es az Istenec igi-
iē nec értelme: melyet nem egyéb, ha-
nem chac a sēnt lélec ad es bennünc ta-
masíttya. Ez a hit, es a lélec mindent
tehet es chelekedhetic: miképen hir-
deti ez a könyvvis a 7. cap.

Végezetre, ez a könyv magyara-
zattya es pédaia az első parancholat-
nac. Mert latod, hogy it minden mo-
don tanit az Isteni felelmere, es az Is-
tenbe valo bizodalomra. Annakutá-
na rettegettjís azokat, az Istenec ha-
ragyanac példaiual, a kic nem felic az
Istent, hanem meg vtályac. Vifontac
vigasztalya azokat az Istenec kegyel-
menec es kegyelmességē nec példai-
ual, a kic az Istenec hifē nec, es bizo-
dalmokat ő benne helyhestetic: Es ez
az Istenec első parancholattyānac i-
gaz értelme.

Ezekből immar érthetni, hogy
minden

minden bölchesség az első paranchol-
atból fármazic, mint egy kivaltké-
pen valo forrásból es kútfőből: es ho-
gy a parancholat az igaz napfēn legy-
en, mel nec vilagoságūal mindē böl-
chec láttyac, a mit látnac. Mert a ki az
Istenbe hifēn, es a sēnt felt: ez a bölchēs-
sēgel mestere a telyes világnac: hatal-
mas itilőie minden igik nec es chele-
detek nec, minden tudományok nac es
életek nec, melyek nec az Isten elōt va-
lami tekinteti es bōchūletivagyō. Vi-
fontac: A kinél az Istenec első pa-
rancholattya ninchen: ez nem felic az
Istent, ő benne sem bizic: Ez telyesē-
gel bolond, tudatlan, es heiaa valo
ember. Es ez fő oc, mely minket arra
int, hogy est a könyvet sererōrtel ol-
uassuc: Tudni illic: hogy tanulyuc
félni az Istent: Es az ő benne valo bi-
zodalmat: mely nec mindenikre ő sēnt
Istensēge minket segētsen az ő sēnt
Lelkéuel. Amen.

N 5 SALO.

107

SALOMON

nác Bölchetsége.

I.

Zerefétec az Igafságot tú földnec feiedelmi, gondolyátoc meg, hogy ő meg segíthet, es valobafélyetec őtet: Mert meg hadgya magát talalni azoktól, a kik nem késértic őtet: Es meg jelőnic azoknac, kik ő benne bíznac. De a vakmerő gondolatoc tauoly vadnac az Istentől: Es mikor a büntetés eliő, meg mutattya, mely igē bolondoc voltanac azoc (az az, az a kegyetlenec) Mert a bölchetség be nem megyen a gonofságos lélekbe, a bünbe heuerő testbe sem lakic.

Mert a sent Lélec, a ki igazra tanít, eltauozi a tetetéstől (Az az, a baluany is madás-

I. RESZE.

madástól) es elmegyen a vakmerőktől, kik bünel meg bünteternec, melyec ő reaioc engeternec. Mert a bölchetség, oly igen igaz, hogy a karomlot nem hadgya büntetlen: Mert az Isten bizonyos látóia, minden gondolatoknac, minden süvynec nyiluan ismerőie, es minden befédnec hallóia. Mert a földnec kereksege telyes az WR-nac lelkéuel: Es a ki rudgya a nyeluet, a mindenüt vagyon. Ezokáert a ki hamisatból nem maradhat reytekbe: A meg büntető itilet sem múlya el őtet. Mert az Istentelenec végezési, itilette, es ānac bebedi az WR deybe iutnac, hogy az ő gonofsága meg bünteséséc. Mert a bos süalona c füle mindent meg hal, es a karomlóknac chufolási nem lesnec elreytue.

Olthalmazzátoc magatokat ezokáert az ártalmas karomlástól: es tartosi tafsátoc meg nyelueteket a sidalma-
zástól.

SALOMON BÖLCH KÖNYVENEC
zaftol. Mert tū'á mit títkon egy más
fülébe süktoç, nem mulikel hejába:
Mert á hazugság meg ólí á lelket.
Ne igyekezetec oly igen á halálra á tū
téuelygéftetek: Es ne siesetec oly igen
á vesedelemre, á tū kezeitek nec chele-
kedetiuel. Mert az Istē nem berzette
á hálált, az eleuenek nec vesedelmébe
sem gyönyörkedic. Hanem ő mindēt
teremtet, hogy életbe lenne: Es á mit
ē világba teremtet, íó az, es semmi
ninch ártalmas benne. Ennekfelőtteá
pokolnac orsága ninchen it ē földēn
(Mert az igazság halhatatlan): De
az Istentelenec ara igyekez nec, mind
besédecke, s' mind téteményeckel:
Mert őc barattyoc gyanant tartyác
ast, es el menuén kötēst tes nec ő véle:
Mert méltoc hogy ő rébe legyenec.

II.

Mert

II. RESZE.

II.

MErt vakmerő zeberec, es est mō-
dgyác: Reuid, es nyaualyáual
telyes á mi életűnc: Oruofság sinchen
az ember hálála ellen: senkit sem tud-
nac, ki uokolbol vísísa íót volna. Tör-
tēnetből (Az az, sületetűnc az istenec gond-
uifélése, es tanacha nekül) sületettűnc, es
olyanoc lesűnc, ha soha nem voltunc
volna: mert á mi orrunkbeli lehellet
chac fűst: Es á mi bólá sunç, á mi süv-
űnkől tamador síkra. Mikor ez meg
alósic, porrálesen á mi testűnc: Es á
lehelet el osol mint á gyenge eg. Es á
mi neuűnc időuel el feleytetic, es senki
á mi chelekedetűnkrol meg nem emle-
kezic. Á mi életűnc elmulic mint á fel-
hő, es el vést mint á kőd, mely á nap-
nactényétől el oslatatic, es annac me-
legségétől meg eméstetic. Á mi időnc
olyan

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENEK
olyan mint az elmulando árnyéc: Es
mikor el megyünc, soha meg nem té-
rűnc: Mert ez erősen be pecheteltetet
hogy senki visfisa ne téryen.

Iertekel ezokáert es lakiunc iól, míg
marhanc vagyon, es vegyűc hasznát a
mi testűnknek, míg iffiu: Tölchűc
meg magunkat ió borral, es draga ke-
netel: ne mulyon el műnket az időnek
virága (Az az, élyűnc a mi sűp es gyermeked
iffiusagunkal, míg alkoholmasoc vagyunc a gyönyő-
rűségre) Vifelyűnc vy rosából kőret
kőborókát. Semmi héia ne legyen a
mi lakásunknac: hogy mindenűt meg-
tesűc, hogy vigan éltűnc: Mert egyéb
hasznunc semmi ninchen, hanem chac
cz.

Ier nyomorítsűc meg az igaz se-
gűnt: ne kimilyűc se az őzűegyc, se a
vén firfiat: a vénec oktatásauál se gon-
dolyunc. Valamit tehetűnc, igaz legy-
en: Mert a ki nem chelekedhetic az ő-
nen ké-

II. RESZE.

nen kéuansága serűnt, semmi böchű-
lerbe ne legyen. Vegyűc kőűl az Iga-
zatis, mert bantafunkra vagyon, es a
mi chelekedetűnkkel ellenkedic, meg fed-
uűn műnket: Hogy a tőruűny elen
vétkezűnc, es est kialtrya, hogy a mi
életűnc bűn. Aft hirdeti, hogy ismeri
az Istent, es eucl kűrkedic, hogy Isten
fia, karhosstatuűn aűt, a mi a mi sű-
uűnkbe vagyon. Nem senuedhetyűc
el, hogy sűműnc el őt iár: Mert az ő é-
lete nem fér ő sűue az egyéb emberé-
uel, es az ő nyayasága sokal kűlemb.
Műltatlanoknac tart műnket, es elta-
uozic a mi chelekedetűnkűl, mint az
vtalattol: Aűtis hirdeti, hogy végre
az igazoknaciól lesűen dolgoz: es aual
dichűkedic, hogy az Istű ő néki atrya.

Lasűc meg ezokáert, ha az ő besű-
de igaz, es kesűrtsűc meg, minémű le-
sűen az ő vége. Ha igaz es Istennec fia
meg segiti őtet, es meg szabadittrya az
ő ellen-

A SALOMON BÖLCH KÖNVENEC
ő ellenségi kezébe. Boszúfaggal es kén-
zálal győteryiúc őtet, hogy meg láf-
suc, mely jámbor volt, es meg ísmeryi-
iúc mely úró. Szidalmas halálal kár-
hosrafsuc őtet: A kkor meg ísmeryiúc
őtet, az őnen befédéből.

Ezeket végezic: de mind az által té
uelyeg nec, mert az ő gonofságoc meg
vadditotta őket, hogy az Istenecel
reytet ítiltet nem ísmERIC: Mert nin-
chen é reménség náloc, hogy a fent é-
let meg ayandokosrafséc: A dichősé-
gel sem gondolnac, mely adatic a meg
fedhetetlen lelkek nec. Mert az Isten,
őrec életre teremtette az embert: Es
az ő képeré teremtette őtet, hogy ő
hozza hasonlatos lenne. De az őrdég
nec irigységéből iót a halál é világra:
Es a kic ő hozza tartoznac, kőuetic
őtet.

III.

De az

III. RESZE.

DE az Igazaknac Lekec Isten ke-
zébe vadnac, es nem éri azokat
semmi kén. A balgatagoc előt vgy
tetzic hogy meg hialnac, es az ő ve-
gec nyomorusagnac ítiltetic, es az ő
kimuláfoc vesedelem nec: De őc bé-
kességbe vadnac. Es noha az embercc
előt foc nyaualyát henued nec: De mi-
nd az alral bizonyos reméségoc vagy
őn, hogy soha meg nem hialnac. Egy
keues ideig nyomorgattatnac: De toc
ió adatic őnekic: Mert az Isten meg
késérgeti őket, es vgy talalya őket, ho-
gy méltóc ő hozzáia.

Mert próbalya őket mint az aráy-
át a kőhba, es kedueli őket, mint a tely
es aldozatot. Az időbe, mikor meg
keresendí ezeket az Isten, fenlenec őc,
es előmennéc mint a láng a tarlóna.
(a tarlon érti a poganokat es az Istenteleneket.)
őc ítilic a poganokat, es vralkodnac
minden nepeken: Es az WR őrecké
O vralko-

A SALOMON BÖLCHKÖNYVENE
vralkodic ő benne. Mert a kic ő ben-
ne biznac, bizóságot vesnecc rola, ho-
gy ő hien chelekődic: Es a kic a bere-
retbe alhatatofoc, azokat nem engedi
hogy valaki elszakítsa ő tőle. Mert az
ő ő benti kegyelembe es irgalmasságba
vadnac: Es gondot visel az ő valas-
tírol.

De az istentelenec meg büntetet-
nec, az őnen féielmec berent: Mert
nem gondolnac az igazsal, es elsa-
kadnac az WR tol. Mert a ki a böl-
cheséget es a fenitéket meg vtálya,
bodogtalan az. Effeléknec remensé-
gec semmi, heiaaba valo az ő munka-
ioc, es az ő chelekedetec hasótalanoc:
Ezeknec feleségec estelenec, es gyer-
mekc gonofságofoc: A tkozot min-
den, valami ezektől fármozot.

(Feleséget) a mit it söl a feleségekről es gyerme-
kekről, a prophetáknac modgyoc berent kel érte-
ni, tuani illic, az orsagokrol, es az orsagbéli em-
berekrol.

III. RESZE.

berekrol. Miképen a prophetac Babiloniat, Jerusa-
lemet, es izraelt leanyac es asonyalatnac neue-
zic, a baluanyumadást neuezic paraznaságnac, es
a templomocai es oltarokat, ágnac.

Bodog kedig a magtalan, a mely
seplőnelkül vagyon, es ártatlan a fer-
telmes ágytol: Ez hasnát vési, mikor
a lelkec meg itiltetnec. Azonképen a
megtalanis, a ki semmi hamiságot
nem chelekedic az ő kezeivel, gonofc
sem gondol az WR ellen: Ennec az
ő hitiert adatic kiultképen valo aian-
doc, es iob rési az WRnac templomá-
ba. Mert a jó munka dichóságcs gyü-
mölchet ad: Es az értelemnec gyöke-
re soha meg nem rothat.

(Ertelemnec gyökere, az az, az istennec igiüenec
értelme, Psal. 1.

De a paraznaknac magzati nem
gyarapodnac: Es a törüen köüül valo
ágybol valo magelvés. Es még ha
hofsü éleitücs lesnec is, de végre azért

O 2 meg

A SALOMON BÖLCHKÖNYVENEC
meg ségyenülne, es az ő vénségőc
tisztelségnélkül leszen. Ha kedig ha-
mar m g hálnac, semmi reménségec
es semmi vigasztálásoc nem leszen az i-
tiletne napján: Mert a hamisaknac
gonofs végec leszen.

Iob gyermeknélkül az emberne,
iambornac lenni: Mert ez őrecké va-
lo dichirtet hoz, es mind Istennel s
mind embereknél dichirtetic. A hól
vagyon ez, peldaul kőuetic: A ki ke-
dig anélkül vagy ő, kevénya: Es őrec-
ké valo kosoruba dichőkedic: Es a tifi-
tásága verekedése nec diadalmat veszi.

De az Istentelenek nec saporodasá-
nac fokasága hason talan: Es az, a mi
paraznaságból plantaltatic, nem vér
gyökeret, erős fundamētuma sē leszē.
Es noha ideig az agoc viragoznak-
is, de miért hogy gyengén álnac, a bel-
től meg inditnac, es a fergetektől ki-
saggattnac, Es az időtlen agac eltö-
retetne,

IIII. RESZE.

retene, es azoknac gyümőlchi hason
talanac, ételre éretlene, es semmire kel-
lőc. Mert a törűen kőүүл valo ágyból
fületet gyermekek nec, tanu bizonsá-
got kel tenic az ő sűleiók nec gonofsá-
gárol, mikor kér detetne.

IIII.

DE az igaz, noha idő serént meg-
dhal, de azért nyugodalma vagy-
on, (mert a vénség tisztetes, nem a
sóc ideű, sem a sóc estendeű: Az eses-
ség az emberec közet, ez az igaz ősi
hay: es a véteknélkül valo élet, az igaz
vénség) mert kedues az Istennél, es se-
retetbe vagyon ő nála: Es el vitetic ez
életből a bűnefec közzül, es elragata-
tic, hogy a gonofság el nefordicha az
ő értelmét: es a hamis tudomány meg-
ne chalya az ő lelkét. Mert a gonofs
peldac meg chalnac, es el vestic a iót,

○ 3 es a

A SÁLOMON BÖLCH KÖNYVENE
es a fajtalan keuanság elvaltostrattyá
az artatlan süueket. Hamar tekélete-
sé leuén, foé estendóket töltetbe: Me-
rt az ő lelke kedues az Istennél: Ezo-
kaért siet őtet ki vinni ez életből.

De az emberec, a kic est lattyác, nē
gondolnac véle, süuekbe sem töuic,
tudni illic, hogy az Istennec sēti ke-
gyelembe es irgalmasságba vadnac, es
hogy tekinteti vagon az ő valasztó-
tira. Mert a meg holt igaz: karhof tat-
tya, az eleuen istēteleneket, es az iffiu,
a ki hamar tekéletesé lőt, a hamisnac
hosszu életét. Lattyác vgyan a bölch-
nec végét: De meg nem gondolyác,
mit végezet az WR ő róla, es miért
örizze őtet. Lattyác vgyan, de esek-
be nem véhic: Mert az WR meueti
őket, es ennekutana ékrelentülelesnac,
et sīdalomma les nec a halorac közet
mind őrecké. Hertelenséggel leueti ő-
ket, es telyeséggel kifaggattya őket,
hogy

V. RESZE.

hogy mindeneftől fogua eluef sēnec.
Rettegésekbe les nec, es az ő rólo va-
lo emlekezet el véš. Elő időnc kedig
kétségbe eset lelki ismerettel, a bün-
nec miatta: Es az őnen bünec fōmól
fōmbe meg győzi őket.

V.

A Ckor ál az igaz nagy batország-
gal azoc ellen, kic őtet nyomor-
gattyác, es munkait (Munkait, az az. annac
tanitafit, es hiuatalyaba hiuen el iarasát) meg
vetetéc. Mikor ezec est lattyác felőte
igen meg rettenec, es elamelkodnac
a bodogságon, kit ingyen nem velte-
nec volna: Es sōlnac őn közetec bán-
koduán, es lelki faydalomnac miatta
ohaytnac. Ez az, a kit mi régente
chuf gyanant, es sīdalomnacságnac pel-
daiual, tartottunc. Mi bolondoc, az ő
életét bolondságnac vélyuc vaia, es az
O 4 ő végét

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENE
Ő vegec fidalomnac: Imé miképē sám
laltatot az Isten fiái közibe: Es imé
miképen az ő őreksége, a bentec kő-
zet vagyon:

Ezokáert elvettük volt az igaz
útot, es az igazságnac vilagsága né
fénlet minékünc, es a nap nekünc fel
nem tamador: Aal es karos útakon
iártünc, es pusztá útakon budostünc:
De az WRnac útát nem tudtuc.
Mit hasznalt minékünc a negédes-
ség: Mit ad immár minékünc a gaz-
dagság, es a kevelység: Eze mind el
multanac, mint az árnyéc, es mint a
kiáltas: Es mint a hajo, mely a vizen
altal ment, kinec sem nyomdekát sem
útát nem talalyác: A vagy mint az
egbe repülő madar, kinec nyomát sen-
ki nem lathattya: Mert a gyenge eg-
get meg sagattya az ő szárnyaival, es
vtana semmi el menésnec iélet nem lat-
tyác, A vagy mint a tzelhöz löt nyil,
mely

V. RESZE.

mely vtán a meg szakadot eg hamar
őfue megyen, hogy az ő el menésénc
úrát senki nem lathattya,

Azonképen minékünc is mineku-
tana sületettünc végünc löt: Es a iam
borságnac semmi iélet nem muttatic
De a mi gonofságunkba emébtettünc
meg. Mert az Istenellenec reménsé-
ge olyan mint a por, mely elbélebbetic
Es mint a gyenge taytec, mely a hab-
tól el sagattatic: Ez mint a füst, me-
ly a feltől el haytatic: Es miképen el
feleytetic a vendég, a ki chac egy nap
volt a saláson.

De az Igazac őrecké élne, es az
WR az ő iutalmoc, (iutalom, az az gaz-
dagságoc, es iofságoc) es a felséges gödgyo-
kat viseli. Ezokáert dichőséges orsá-
got vesne, es ékes coronát az WR-
nac kezéből. Mert az ő iob kezével
mentí meg őket, es az ő bent karyiaival
meg oltalmazza. Fegyuer gyanant
O s vest

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENE
vési fel az ő kemén haragiát, es a teré-
tet alatokat felfegyuerkősbiete az ő
ellenfégi ellen valo bosu álafra. Mely-
vas gyanát vési fel az Igasagot, es si-
fac gyanant tebi fel a kemény itiletet,
Meg győzhetelē paysgyāat vési fel
a Szentéget: fegyuer gyanāt kősbőrū
li az ő nagy haragiát: Es ē világ űt-
kőzetre megyen ki ő véle a bolondoc
ellen. A villamáfnac nyilai egyenesen
mennec, es a fellegekből, mint a meg-
vont kemény íyből a tzetra esnec. Es
fűrű kő esőc esnec, a menny űtélsők-
nec sebesegeből: Ennec felőtte a Ten-
gernec vizeis felháborodnac ő elle-
nec, a folyo vizekis hatalmaságal ki
aradnac. Tourabba az erős síelis elene-
tamad, es elsőlesti őket mint a forgo-
sól.

VI.

A hamif-

VI. RESZE.

A Hamifág el pusztit minden or-
sagokat: Es a gonos élet elfor-
dítja a hatalmasoknac fékeket. Hal-
yátokmeg ezokaert tú Kíralyoc, es
vegyetec esetekbe: Tanulyatoc tú föl-
den valo bírác: Vegyeteccületekbe, ű
kicfokakon vralkodtoc, es a népeken
birodalmar vőttetec. Mert az WR-
tol adatot tūnektec a feiedelemség, es
a hatalmaság a felségestől: Kí megis
kikerdezi a mit tú chelekőttec, es meg
tudakozza a mit tú ferzōdtec: Mert
az ő orsfágánac vadtoc tisttartoi.

De tú nem igazán iártokel a tú tiff-
tetekbe, femmi igazsagot nem kőuet-
tec az itiletbe, es nem chelekettec az
WRnac rendelése berent. Retenetef-
en, es hamarfaggalió ti reátoc, es ke-
ménséges itiletel itilletnec meg a fe-
iedelmec. Mert a nyaualyafoknac ke-
gyelem lében: De a hatalmasoc haral-
mason bűntetetnec meg. Mert az a ki
minde-

A SALOMON BÖLCH KÖNVENEC
mindeneknec WRa, senki bömelyé-
től nem fél, senkinec hatalmául sem
gondol. Ő teremtetten mind a kichíne-
ket s' mind a nagyokat, es egyenlőké-
pen vífel mindenektől gondot. A ha-
talmásokon kedig hatalmas itilet lé-
sen. Tú kegyetlenec, tünéktec főloct
Hogy meg tanuljátoc a bölchefséget,
hogy vétec ne essec dolgotokba. Mert
a ki a sent tudománt sentül meg tart-
tya, ez sentnec itiltetic: Es a ki esit iol
meg tanulandgya, ennec iol lében dol-
ga. Legyenec keduesec ezokáért tün-
néktec ez én besédím: Keuannyátoc
őket, es engedgyetec a tanítasnac.

Mert ssep a bölchefség es őrecké va-
lo, es őremest meg hadgya magát lát-
ni azoknac, kic őtet seretic: Es meg
hadgya magát találni azoktól, kic ő-
tet kerelic. Mondom eleybe megyen
azoknac, es ő magát ismeretre adgya
azoknac, kic őremest vébic őtet. A ki
őremest

VI. RESZE.

őremest es hamar kiuanya őtet, ennec
nem sükség, hogy soc munkát tegyen
érete, mert meg talalya az ő aytala e-
lőt őtet váruán. Mert ő rola tudakoz-
ni, az, az igaz bölchefség: Es a ki ő é-
rete vigyáz, hamar meg menekedic a
gondtol. Mert el kerüluen kereli asit
a ki ő hozza méto, es őremest meg ie-
lenic atnac az úton, es gondot vífel
rea, hogy elől talalya őtet. Mert a ki
őremest hadgya magát tanítani, ot
nyiluan a bölchefségnec kezdeti va-
gyon: A ki kedig tisteli őtet, ez őre-
mest enged a tanítasnac: A ki kedig ő-
remest enged a tanítasnac, ez meg tart-
ya az ő parancholattyát: A hol kedig
az ő parancholatit meg tarttyac, ot
nyiluan sent élet vagyon: A ki kedig
sentül él, ez közel vagyon az Isten-
höz: A ki ezokáért gyönyörkedic a
bölchefségbe, úrrá tési asit. Ezokáért
tü hatalmasoc, ha Királyoc es Fejedel-
méc a

SALOMON BÖLCH KÖNYVENEC
mec akartoc lenni a nép közet, tíf tes-
sebbe tartásatoc a bölchességet; Hogy
őrecké vralkodgyatoc.

A bölchesség kedig mílegyen, es
honnan fármazec meg mondom tū-
néktec, es a titkokat nem reytem el tí-
tőletec; Hanem a teremtet álatoknac
kezdetit őlfogua meg keresem, es nyíl-
uan elő mutatom őtet, hogy meg ís-
mertetihéséc, es igazán meg mōdom:
Mert a merges irigységgel semmi kō-
zem nem lefen: Mert ennec semmi
rése ninch a bölchességbe. Mikor ke-
dig a bölchec sokan vadnac, ez é vi-
lāgnac előmente: Es az értelmes ki-
raly a nép nec ío szerentséie. Míneko-
kaert engedgyetec az én hēsédím nec
okratafanac, mert ennec hasnát vesbí-
tec.

VII.

Enis

VII. RESZE.

EN is halando ember vagyoc mint
a többi, az első teremtet ember-
nec nemzetiségéből születet, es any-
amnac méhébe testé abrastratot, es tíz
holnapig véibe őfue oltatatot firfiu-
nac maguából, el halásnac indulattyá-
ból. Es mikor születtem volna, lélegze-
tet vőttem a közenseges egből, a föld-
reis estem, mely műnket egyenlőké-
pen vüel: Míképen a többinec, azon-
képen ennekem is első síom sírás volt,
es polaba neuelretemfel nagy ísorgal-
matósaggal: Mert egy kiraly születé-
senec sem volt egyéb kezdeti: Hanem
mínyyaian egyaránt íoncc évilagra:
es egy aránt mennecki.

Könyörgéc ezokaert, es értelem a-
datéc ennekem: Kialtéc es bölchesség-
nec lelke íőue én hozzám. Es dragab-
nac ítilém ezeket, orságoknal es ki-
ralyoknal, es a gazdagságot azokhoz
képest semminec alítam. Egy draga
kőuet

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENE
kőuet sem itilec egyenlőnc azokhoz
Mert minden arany ahoz képest oly-
an, mint az aluálo főueny, es az ezüst
olyan mint a sár azokhoz hason-
lyan. Inkáb feretem őtet az egészes
es sēp testnél: Es vilagságul valas-
tam asit én magamnac: Mert ennc
fene meg nem oltatic, Iőuēnc kedig
én hōzzám aual minden iōc, es s̄anta-
lan gazdagságoc az ő kezébe: Es miti
denbe vigadoc vala: Ezért hogy a bōl-
chēség mind ezekbe én előttem me-
gyen vala: Nem tudom vala kedig,
hogy ezec ő tōle s̄armaznānac. Egy-
űyűségbe tanultam meg, es bōsēggel
kōzlem: Az ő gazdagságit sem rey-
temel. Mert ő az embereknc véghe-
tetlen kēnc: A kic euēl élnc, Isten-
nēc baratiua lesnc: Es ezért kedue-
sec, hogy adatattatot őnekic, hogy en-
gednc a tanitāsnac.

Az Isten adta ennekem a bōlcheri
fōlást,

VII. RESZE.

fōlást, es a bōlchēség aīadoka ferēt,
az igazan valo gondolkodást: Mert
ő az, a ki a bōlchēsēgnec ūtan visel, es
a bōlcheket vezērlī. Mert ő kezébe va-
gy ūc, mind mi, s̄ mind a mi besēdīnc,
ennec felōtte minden ertelem, es min-
den chēlekedetīnkbe valo tudomāny.
Mert ő adot ennekem, minden dol-
gokrol valo bizonyos ertelmet: Ho-
gy tudom (tudom) Az az, a vilagnac iob rē-
sē tudgya mind ezeket. De chac a hūnc tudgyac
hogy az Istenet teremtet alaiteremtetec, az Iſ-
tēnc igiue es bōlchēsēge akal) mikēpen te-
remtetet a vilag, es az élet a alatoknac
ereie: Az idōknc kezdetit, végēt es
kōzēpit: Mikēpen a nap hōs̄abōdic
es rōuidūl: Mikēpen az estendōnc
idei végēsretnc: Mikēpen az esten-
dō elkereng: Mikēpen heylhesretne-
nc a chillagoc: es a s̄ilid alatoknac es
vadoknac termēsētīt: a seleknc ere-
iet: Mi legyē az embereknc esekbe:

P

A plan-

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENEC
A plantáknac külemb külemb termé-
setit, es à gyökereknec ereyeket.

Mindeneket tudoc, mint à titkon
valokat, s' mind az elreyteteket: Mert
à bölchesség, ki mindē tudományok-
nac mestere, tanitot engemet, Mert ő
benne vagyon à lélec, à ki értelmes,
Szent, Egyes, Sokféle, Eles, Gyors, é-
kesenbólo, Tisza, vilagos, tüdő, barát-
fagos, Kemény, Szabados, Iolteud,
Nyayas, Alhatatos, Bizonyos, Ba-
torságos, Mindentehető, Mindenlá-
to, Minden lelkek nec által hatóia, a-
kar mely értelmesc, tisztac, es elesec le-
gyenekis. Mert mindennél gyorsab à
bölchesség: Oly tisza, hogy mindene-
ken által megyen es által hat. Mert az
Isteni hatalomnac Paráia, à minden-
hatónac díchősegē nec Fénessége.

Ezokaert semmi fertelmes ő hozza
nem iuthat: Mert ő az őrec vilagos-
ságnac fénessége, es az Isteni hatalom
nac tisza

VII. RESZE.

nac tisza tükere, es az ő iouoltanacké-
pe. Egyedül vagyon vgyant: De mind
az által mindent ő chelekedi: Az ő-
nen alapattyába meg marad: De az-
ért ő mindeneket meg vyit. Es bñte-
len à bent lélekbe megyen, es azt tēsi,
hogy az Isten nec barát es prophetai
legyenec. Mert senkit nem seret az
Isten, hanem chac azt, à ki à bölchē-
séggel együt marad. Nagyob díchō-
séggel jár à napnál, es minden chila-
goknál, es ha à vilagosághoz hason-
lyac, sókkal meg haladgya: Mert à vi-
lagoságnac engedni kel az éy nec: De
à gonoság sóha meg nē gyōzi à Böl-
chēseget. Egyic végērdi a másikra ér
nagy erōuel, es mindeneket iól igaz-
gat.

VIII.

E N est à bölchēseget seretem, es
P 2 affia-

A SALOMON BÖLCHKÖNYVENEC
iffiuságo ntol fogua kerestem: Es el vé
gebstem, hogy est: jegyesül vegyem ma
gannac, mert az ő szépséget meg fere
tem. E bolchesség nagyfagos nemű:
Mert az ő nyayaľaga Istēnel vagyōn
es a mindenec WRa szereti őtet. Ez
az Istennec meg ismerésēbe titkos ta
nach, es az ő chelekedetīnec pallēra.
A gazdagság ē világba dragaē: Mi
choda dragab a bölchességnel, mely
mindent meg szerez: Ha kedig est che
lekedheti az effesség: Kichoda minde
neknél mesterségesb mester, mint a
bölchesség: Ha kedig valaki szereti az
igasságot: ennec munkái mindenest
től fogua ióságoc: Mert ez iozonfag
ra, értelemre, Igasságra, es batorfag
ra tanit, melyec leghalnosbac az em
bereknek életēbe. Ha valaki fokot a
kar tudni, ez meg jelentheti mind az
iőuendőket, s mind az elmúltakat: Ez
erti az elreytet igiket, es meg tudgya
feyteni

VIII. RESZE.

feyteni a mescket, a jegyeket, es a cho
dakát annakelőtte tudgya, minkelőt
te meg lennēnec, es mind időknecs
mind oráknac veget.

Eltekelettem ezokaert, hogy est
tárful vegyem magannac: Mert tu
dom, hogy ez ennekem ió tanácha
dóm lesēn, es vigasztalóm gondaimba
es banatimba. Az iffiuñac ez által di
chósēge vagyōn a nép közet, es tistef
sēge a vēnec közet. Etes elmeitūnec ta
láltatom az itiletbe, es a hatalmasoc
előt chodalkoznac én raytam. Mikor
vesteg halgatoc, meg várnac enge
met: Mikor kedig szóloc, ream figyel
mez nec: Mikor beszēdemet nyuytom
szayokra téstie kezeket. Ez által őrec
kévalo neuet találóc, es őrecké valo
emlekezeter hagyoc az én vtanam va
lokñal, Birom az embereket, es népec
lesnec én hatalmam alatt. A kegyetle
nec fél nec engemet, haluñ, es a község

P 3 közet

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENEK
közér kegyelmesnek talaltatom, es a
hadba erős vitéznec. Ha kedig hon
maradoc, abba vagy on az én nyugo-
dalmom: Mert eu el valo nyayafagnac
ninch en keferü sége, az ő véle együt
valo lételnek is sinchen meg vnáfa, ha-
nem gyönyörü sége es őreme.

Ezeket gondolám én magamba, es
fűuembefoglálám: Mert a kic ő hoz-
za tartoznac, azoknac őrec életec va-
gyon: Es a kic ő néki barati, azoknac
igaz gyönyörü ségec vagy on. Es an-
nac kezé nec munkai által (Az az, tanita-
sa es tanacha által) véghetetlen gazdag-
sag ió, es esel sége az ő véle valo tarfa-
ságbol es nyayiafságbol, es ió dichiret
az ő véle valo köz esködésből es besze-
diből: Idestoua kerüluén kerestem, ho-
gy őtet en hozzam hoznám.

Mert ió természetü gyermek valéc,
es ió elme adatot vala enckem. Mi-
kor kedig iol neueltettem volna fel, tifi
ta testé

IX. RESZE.

ta testé neuekódém. Mikor kedig meg
ertötté volna, hogy magamat külem-
ben meg nē tartobratannám, hanē ha
est az Isten adnaia (Ezis kedig böl-
chesség vala, ismernyi, kie volna ez ay
andéc) az WRhoz menéc, es kő-
nyőreguén, tellyes fűuemből est mon-
dám.

IX.

Ő én atyaimnac Istene, es minden
Kegyelemnac WRa: Ki minde-
neket a te Igid által chinaltál, es az
embert a te Bölchességet által kefi-
tötted, hogy WRalkodniec a terē-
tet álaton, mellyet te teremttétél, ho-
gy birnaia évilagot Szentfeggel es I-
galsággal, es igaz fűuel itilne: Ad
meg ennekem est a bölchességet, mel-
ly mindenkör a te Szekek körül va-
gyon, es neveski engemet a te gyer-
mökid bami

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENEC
sami kösül: Mert te fogád vagyoc
es a te szolgálaleanyodnac fia, erőtlen
ember, es rövid életű, es rompab elme-
ű, hogy nem mint ki meg ertherneie
az Itiletet es a Törvényeket. Es még
ha az emberec közzül valaki tekéletes
volna is: de azért semminec itiletic, ha
a bölchességnekül vagyon, mely tető-
led fármazic.

Te Kiralyaua valasztottál engőmet
a te népednec, es bíraiaua a te fiaidnac
es leandnac. Es te parancholád, ho-
gy templomot építséc teneked a te sēt
hegyeden, es oltárt a te lákohelyed-
nec varosaba, mely hasonlatos volna a
Sient haylékhoz, mellyet ez előt valo
időkbe a te bölchességeddel kesített-
ted vala: Melly te bölchességed, min-
den te chelekődetidet tudgya, es jelen
vala, mikor e vilagot teremted, es tud-
gya vala azokat, kic te nálad keduefec
es azokat, a melyec egyenefec a te
parancholatidba.

Bochafd

IX. RESZE.

Bochafd ala asit a bölchességet a te
sient mennyedből, es a te dichőséged-
nec Sēkiből: Mondom bochafd alá
asit, hogy en velem legyer, es en v-
lem mükalkodgyec: hogy meg tudhaf
sam, mi legyen keduesteneked: Mert
ez mindeneked tud es ért: Es ted asit
hogy ez igazgasson engőmet minden
dolgaimba mertekletesē, es hogy en-
gőmet meg őrizzen az ő dichősége
alral. Igy leszen kedues teneked az en
chelekődetem, es a te nepedet igazan i-
tilem, es méltó leszec az en atyam ki-
ralyi sēkire. Mert kichoda az ember
a ki tudgya az Istenec tanachát: A
vagy ki gondolhattya meg, mit keuan
az Isten: Mert a halando embereknec
gondolati heiaaba valóc, es a mi tanach
kozalinc vesedelmesec. Mert a halan-
do test meg neheziti a lelket: Es a föld-
den valo lakás, meg nyomia az elsőle-
det elmét. Alég érhettyűc azokat, a
P s mely-

A SALOMON BÖLCHKÖNYVENE
melyec é földén vadnac, es nehezen ta-
lályuc meg azokat, a melyec kezeinc
közét vadnac. Kí tudhattya meg ez-
okaert azokat, a melyec mēnyekbe
vadnac: Kí értheti meg a te tanacho-
dat: Hanem ha te bölchességet adsi,
es a magoságbol ala bochatod a te
sēt lelkedet, hogy eképen meg egye-
nesítessēc a földén valo chelekedet, es
az emberec meg tanulyác, mi legyen
kedues tenéked, es a bölchességnec al-
tala iduezūlyenec.

X.

EZ é bölchesség őrizi vala meg asit
a ki előser késittetéc, es egyedül é
világnac attyaua teremtetéc: Eskí vi-
uē őtet (az Ige által Ge. 3. E magtörimeg a te
feiedet etc.) az ő bűnéből: es hatalmat a-
da ő neki, hogy vralkodneic minde-
neken.

Ettől

X. RESZE.

Ettől elszakaduan amá hamis az ő
haragia által, el vesse az ő attyafianac
dühöségel valo meg őlescért.

Es mikor a föld ezert az őzen vize el-
uestretet volna: A bölchesség ismet ie-
len lévén igazgata az igazat, a kichin
fa által.

(Istenlévén) é vala az Isten igie es parancsolattya
a barkedac epitése feől.

Vgyan ezé, mikor a poganoc egy-
enlöképen tevelgésbe gonoful élne-
nec, meg talala amaz Igazat, es meg
tarta őtet meg fedhetetlenül az Isten
előt: Es keménye idue őtet, az attyai
fűv ellen, az ő fiahoz.

(Egyenlöképen) az az, valahoua iut vala Abra-
ham, mindenüt baluany imadokat es gonof embe-
reket talal vala. Mint meg tetzic az ő életébe. Ge.
12.

Vgyan ezen szabadita meg az Iga-
zat, az Istenteleneknec veszedelmé-
kor, mikor elfutna a úz előt, mely az
őt va-

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENEK
öt varofra esicvala: Kik nec pufra föld-
dec meg mostis fűsteleg, a gonofság-
nac bizonyágára, a termőfackal egye-
tembe, melyec erőtlen gyümölcsöt te-
remt nec: Es a só osloppal, mely ál a
hitetlen lélek nec emlékezetire. Mert
azoc a kic a bölchességel nem gondol-
nac, nem chac é kárt valyác, hogy a
iót nem ismeric, hanem emlékezetetis
hadnac ővtanoc az élők nec, hogy tit-
kon nem maradhatnac, abba, a mibe
reuelygettene. De a bölchesség meg
sabaditya azokat minden nyaualyá-
bol, a kic ő hozzáia ragaszkodnac.

(Gyümölcsöt) ezec a Holt tenger mellet valo al-
mác, melyec kövül igen szépec, de belől rakuac ha-
muual, mint iryiac a historik. osoc.

Vgyan ezen viséle által vton az I-
gazat, kinec el kel vala futni, az ő bat-
tyanac haragja előt, es meg mutata ő-
i éki az Istenec országát, es meg ada
ő néki ismerni a st, a mi sentséges: Es
meg

X. RESZE.

meg segite őtet az ő munkáiába, hogy
előmente lenne, es soc iosfagot talála
az ő munkáiáual. Es véle vala mikor
meg chalaratneic azoktol, kic erősa-
kot tes nec vala ő rayta. Es batorfago
sa töue őtet, azoc ellen, kic ővtana le-
sefked nec vala. Es győzedelmet ada
néki az erős viadalba, hogy bizony-
fagot venne rola, hogy az Istenesség ha
talmash mindeneknél.

Vgyan ezen az eladot Igazat el
nem hagyá; hanem a bűntől meg oltal
mazza őtet: Ala sála ő véle a tömletz
be, es a kötélbe nem hagyá el őtet.
Mig nem a kirali paltzát ő néki ho-
za, es birodalmat azokon, a kic ő erő-
sakit tes nec vala. Es hazugságba ma-
rastra őket, a kic őtet bűntettéc vala, es
őrecké valo dichőséget ada ő néki.

Vgyan ezen szabadita meg a sient
népet, es a megfedhetetlen magot, az
őtet nyomorgato poganoktol. Ez mé
ne az

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENE
ne az Isten bölgaya lelkébe, es elenec
ala a kegyetlen kiralyoknac, chodac es
jegyec által. Ez ada meg iutalmat a
Szentec munkaiánac, es vezérle őket
chodlatos vtakon: Es nappal oltal-
moc vala, eyel kedig vilagóságoc mi-
nt a chilagoc. Altal viue őket a vöres
tengeren, es a nagy vizeken. De azok
nac ellenségit bemerite, es ezeket ki-
vona a mélységneccfenekéből. Ezoka
ert meg fobtác az igazac az istentele-
neket: Es dichöitic vala, WRam, a te
sönt Neuedet, es egyenlő akarattal di-
chiric vala a te gyözedelmes kezedet.
Mert a bölchesség meg nyitya vala a
némic sayát, es ékesen böloua tési va-
la a kisdedec nyeluét.

XI.

VGyan ezen bölchesség igazgatta
azoc chelekedetit, a sönt prophé-
tanac

XI. RESZE.

tanac keze által. Es által viue őket a re-
tenetes kietlenen, hogy satorokat fel-
uonnáiac a püstaba, es ellene alanánac
az ő ellenségeknec, es hogy hobbisut a-
lanánac az ő elenkedőkien. Mikor so-
miuhoznāac, tégedet hiuánac segetse-
gül, es vizet adal ő nekic a magos kősi
klából, es meg óltác so miuhoságokat
a kemén kőből. Es a mi által az ő
ellenségec gyötretetnec vala: vgyan
azon által ő nekic jól vala dolgoc, az ő
sükségeknec ideien. Mert miképen
amazoc a vértől irtó znac vala, mely a
folyo víz helyen ala foly vala, a paran-
cholatnac meg büntetésére, hogy a
gyermekeket meg élneiec: Azonké-
pen vizet adsi vala ezeknec bőség-
gel: Es amazoknac somiuságoc által
meg mutarád, miképen felmagastal-
nád a tieidet, es ellenségidet meg bünt-
ternéd.

Mert mikor ezec kísértetnec es ke-
gyelme-

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENEC
gyelmefen meg büntetnénc, bizonsá
got vesnénc vala, hogy az istentelenec
haragbol itiltetnénc, es gyöttretetné
nec. Ezeket vgyan attyai képen int
uen meg probaltad; Amazokat kedig
kemény kiraly modgya ferént meg
büntetuen karhoztatád. Mert mind
á tauoly valóc, s' mind á jelen valóc
egyenlőképen meg bünteténénc. Mert
kétképen valo bánat fála reaioc, an
nakfelőtte ohaitasis, mikor az elébbeli
ekről meg emlekeznénc. Mert mi
kor halanáiac, hogy imezeknec vgyá
azon altal iól lenne dolgoc, á mely al
tal őc gyöttretetéc, esekbe vőuec az
WRat. Mert á kit regente vtalatof
sággal el tabigaluán meg vettörtéc, es
meg meuöttéc vala, vgyan azon vége
zetre, miert hogy így hozá á dolog, el
chodalkozánac: Miuel hogy az ő fo
múságoc nem olyan vala, mint az i
gazoké.

Azon

XI. RESZE.

Azonképen az ő hamiságoknac
balgatag gondolattyokért, melyekkel
meg chalatatuán az vtalatos férgeket
es oktalan vadokat imadta, bochat
tal ő közikbe oktalan vadnac sokasá
gat, boszu alafra: Hogy meg tanulna
iac, hogy á ki mi altal vetkezic, vgyan
azon altalis büntetetic. Mert nem va
la lehetetlen á te mindenható kezéd
nec (mely é vilagot sítelen álatbol te
remtette) bochatani ő reaioc meduék
nec sokaságát, avagy merés orofla
nokát, avagy vyonnan teremtet ke
gyetlen es ismeretlen vadokat, avagy
olyakat, melyec lángat, avagy zúgo
fűstet funánac, avagy isonyuságos si
krat bochatanánac ki főmekből: Me
lyec nem chac ártáfockal vesthetnéiec
el őket, de még chac rettenetes néze
seckelis. Sőt inkább, mind ezeknélkülis
chac egy lehel és altalis le esnénc, meg
büntetuen őket, es el vesnénc á te ha
talmad-

Q

talmad-

SALOMON BÖLCH KÖNYVENEC
talmadnac lelke által.

De te mindeneket mértéckel, szám-
mal, es mérő fontal rendeltél. Mert
nagy tehetség vagyon mindenkor te-
nalad; Es ki alhat ellene a te karodnac
hatalmaságánac? Mert é világ te előt-
ted olyan mint a mértéc nyelue: Es
mint a reggel földre eset harmatnac
egy chöppe. De te mindenén könyö-
rűib; Mert mindeneken hatalmad va-
gyon; Es eltűred az embereknec bü-
nét, hogy penitenciat tarchanac. Me-
rt mindent a mi vagyon feretz, es sem
mit nem gyűlölsz abba, a mit teremtet-
tél; Mert nyiluan semmit nem kesit-
tettél a mit gyűlöltél. Hogy marad-
hatna meg valami a te akaratod ellen?
A vagy, hogy lenne álhataratos az, a
mit te nem hittál; Te kedig mindene-
ket kimileb; Mert tied W Ram, te é-
letnec feretöie, es a te meg romolha-
tatlan lelked vagyon mindenikbe.

XII.

XII. RESZE.

XII.

Ezokaert mértékletesen ostorozod
izokat, a kic vétkezne: Es fenyi-
téckel utatod esekbe az ő vétkeket:
Hogy meg szabadulyanac a gonofság
tol, es te benned bizanac W Ram.
Mert mikor gyűlölnéd a te bent föl-
dednec előbualo lakoit, miuel hogy
gyűlöseseges chelekedereket cheleked-
nénec baiolafockal; Es akarnád a mi
attyainc keze által kifaggatni az I-
tentelen aldazókat, es az önen fiaknac
kegyetlen gyolkosit, kic ember húst
esnec vala, es isonyuságoson ember
vért isnác vala, kic kel teneked akar-
nac vala szolgálni; Es azoc süldöc leuén
meg ölic vala a lelkeket, melyec segét-
ség nélkül valanac; Hogy az a föld
mely te előtted minden földnél draga
latósb vala, méltó lakohely lenne az

Q

z

Isten

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENE
Isten fiainac. De mind az által kím-
led vala őket mint embereket, es à te
seregednec szaguldoiat elől bochatád,
rudni illic, à daráfokat, hogy azokat
lalsan lalsan ki veszténéec.

Nem vala vgyan leheretlen tené-
ked az istenteleneket ürkezerbe az I-
gazachatalma ala vened, a vagy ke-
gyelen vadac által, a vagy máskepen
valami kemény igiuel etzerfmind ö-
ket eluesteni: De telalsan lalsan bün-
tetuén őket penitencia tartáfra időt
hatz vala nekic: Noha iól tudod vala,
hogy természetserént gonosoc volná-
nac, es hogy az őgonoságoc vélec bú-
leter volna, es hogy az ő gondolato-
kat soha meg nem masolnaiác: Miel
hogy átkozor mag valanac kezdettől
fogua. Senkitől sem kel vala felned, ha
meg bochatnád őnekic asit, à mibe vét
kestenec volt. Mert kichoda akarna-
ia tenéked asit mondani: Mit művels?
Avagy

XII. RESZE.

A vagy kichoda akarna à te itiled-
nec ellene alanit: A vagy ki hoda akat
na tégedet vadolni az eluestet poga-
nokért, melyeket te teremttél volt?
A vagy kichoda akar bősüalokepen
te ellened tamadni, à hamis emberek-
ért? Mert te köüled egy Istē sints, te
ki mindenikről gondot visels: hogy
nyiluan meg mutassad, hogy te hamis
fan nem itils. Mert sem kiraly, sem va-
lamely hatalmas sōmēt ellened nem
meri fel emelni, azokért, kiket te bün-
terz.

Miert hogy ezokaért igaz vagy,
mindeneket igazan itils, es idegenec
itiled à te felséges voltodtol valakit
karhosztatni, à ki bünterést nē érdeml.
Mert à te hatalmaságod igazgatoia
az igazságnac: Es miert hogy minde-
neken WRalkodol, mindenekeris ki-
milest. Mert à te hatalmaságodat
meg mutatád azokba, à kichiterlenec
Q 3 valanac,

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENEC

yalanac, hogy igen hatalmas volnal:
Es meg mutatád te magadat azokta,
à kic merefec valánac. De te hatalmas
WRalkodo kegyelmessen itél es i-
gazgarz minket foc keduezéssel: Me-
rt te mindent tehetz valamitakarfi.

(Merefec az az, az Egyiptusbéliec à veres ten-
gerbe.

A tenépedet kedig tanítod è chele-
kedetec által, hogy iambor es iól t'euó
legyen: Es est adod érteni à te fiad-
nac, hogy ió reménségbe legyenec, ni
uel hogy à bűnékért valo penitenciat
meg nē vtálod: Mert ha à te fiadnac
elléségít, kic méltoc valána e à halálra,
ilyen halgattással es kimilésfel bunte-
retted meg, idót es helt aduán ó nékie
hogy meg térhetnéne az ó gonofsá-
gokbol: Menyéuel nagyobb gondolko-
dással irilted à te fiadac, kik nec atvoc-
kal foc igiretőker, éskéssel es kötésecc-
kel erősitettél: Ezokáert valamenyé-
ser meg

DEUTERONOMIUS XII. RESZE.

ser meg bűntetőd à mi ellenséginke,
mindenkor à mi oktatafinkra műue-
led, hogy à te ióuoltodat forgalmatof
sággal estünkbe vegyücc: Es abt meg
gondoluán à te igalmaságodba biz-
nanc.

Innen à hamisakatis (A hamisat) az
az Egyiptusbéliec, kic az oktalan álatokat imad-
gyác vala, kiket à Sidoc ellenségucc tartnac vala.
kic istelen életet viseltoc, az ónen on-
dokságokba kénzatatod. Mert à té-
uelyésbe anyera bémertültenec vala
hogy neminéműllekes álatokat, mel-
yee még az ó elenségeknélis ivtalato-
foc valánac, mint az estelen gyermets-
kécc, isten gyanánt, meg chalattatuán,
tartnac vala. Ezokáert sidalmas (Szi-
dalmas) Ez lón à sidalmas bűnetés, hogy az ok-
talan álatoc által kézzáttatánac, melyeket istenek
nec tartnac vala, es kiktől segetséget vamac vala.
bűntetést bochatal közikbe, mint est-
telen gyermetskécc közibe. Mikor ke-
dig effe-

Q 4

A SALOMON BÖLCH KÖNYVE NEC
dig efféle bídalmas intéssel meg nem
iobulnának, az Istennek kemény bün-
tetést kelle benuedniec. Mert vgyan
azonoc alral gyöttretnece vala, a mel-
lyeket Isten gyanát tartnac vala: Mel-
yet igen nehezen benuedénece, latuán
aszt, melyet annakelötte ingyen ismer-
ni sem akarnac vala, es késeríteténece
aszt Istennek vallani: Minekokaertis
végezettre örec harhozat idöue reaioc.

XIII.

Minden emberec vgyan természet-
tekberént hídságoc, a kic Isten
felöl semmit nem tudnac, kic a látható
gazdagfágokból nem ismeric aszt, a ki
ö maga vagyon: Az ö chinalmanyi-
ból sem vöttec esekbe, kichoda legyen
a mester: Hanem Isten gyanant tart-
tyác, a vagy a tüzet, a vagy a felet, a
vagy a gyors eget, a vagy a chillago-
kat a:

XIII. RESZE.

kat, a vagy a hatalmas vizet, a vagy a
menynec Világít, melyec igazgatyac
é vilagot. Ha kedig ezeknece szépségé-
be ilyen igen gyönyörködtenece, hogy
Istenece gyanant tartottac: Méltan
tudnioc kellett volna, mennyéuel iob
legyen az, a ki ezeknece WRa: Mert
az, a ki minden szépségnece teremtiöe,
mind ezeket teremtiötte. Es ha chodál
kostanac ezeknece ereien es hatalmas-
ságon: Méltá esekbe kel vala venniece
ezekbe, mennyéuel hatalmasb legyen
az, a ki mind ezeket kébitötte. Mert é
nagy szépségbe es teremtésbe, ezeknece
teremtiöe, mint egy abrázatba, meg
ismertethetic.

Iól lehet ezekfelöl nem ánnvéra pa-
nafolködhatni: Mert tévelyöghetnece
mikor az Istét keresic, es öremest meg
is találnáiac. Mert miuel hogy az ö te-
remtöt álatiual együt élüen azokrol
tudakoznac, meg tartostatnac azok-

Q s nacla-

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENE C
nac latasáual, miuel hogy ékesecc a te-
remtet álatoc kiker látnac. De azért,
ezec euel meg nem menteric mago-
kat. Mert ha anyi ismeretec lehetör,
hogy a teremtet álatot meg tudtác be-
chüini: Mire nem talaltac meg inkab
ennec WRat?

De bodogtalanoc azoc, kik nec re-
mensegec méltan a meg hóltac közzé
samláltatic, kic az emberi chinalmant
Istennec hiyac, mint az aranyat es ez-
üstet, mely mesterséggel késítetec: a-
nagy a lelkes álatoknac képeit, a vagy
hasöntalan köueket, régi estendöc e-
löt késítettetek. Mint mikor az álch
műues keresüen valamely fát leuág,
meg bádolya, es iol meg egyenesíti
abst, es chinal abbol valamit mesterség-
gel es szépen, mely ember életére sük-
seg: E műneckedig forgachíual érket
föz, hogy egyec. A mi kedig abbol
meg marad, mely nec sēmi egyéb has-
na nin-

XIII. RESZE.

na nin chē, mint egy hoigas es gōrch-
es fānac, a t vefi, es mikor egyeb dol-
ga nin ch, meg faragcholya, es nagy
forgalmatofsággal az ő mesterlegē-
nectudománya serent meg abrašt-
tarya, es emberi kép hōz, a vagy vlatatos
barom kép hōz abraštattya: Es szépen
veres es feyer fűstéckel meg sinezi, es
ha valami repedés vagy on rayta, heke-
ni: Szép hazikotis chinál neki, fel tési
a falra, es vatsal iol oda fegezi, hogy
alá ne esőc, oly igen nagy gondot vi-
fel rea: Mert tudgya, hogy ő magáual
iol tchetellen: mert kép, es segítségnē-
kül sükelkedic,

Es mikor könyőreg az ő iofagáért,
feleségért, es gyermekiert, nem segy-
erli sóltat a lélec nélkül valoual: Es a
beteget segetségül hivia egēségért, es
a hóltnac könyőreg életért, az erőt-
lennec könyőreg segetségért, es annac
a ki ingyē sem járhat ió serentfes út-
ért: Es

A SALOMON BÖLCHKÖNYVENEC
ért: Es annac könyörög a kereskedés-
be valo nyereségert, es marhaiánac fa-
porulasert, a kinec femmie ninchen.

XIIII.

A Zonképen a ki hayón akar jár-
ni, es a kegyetlen habokon igye-
kezi által menni, ez segítségül hiu a
fokkal reuésbfát, a hainál, a mely haio
ba megye. Mert ez talaltatot élnec
keresésert, es a mester az ő mesterfé-
gével meg késbittette. De a te göd vífe
lésed, o atya, igaz gattyá asz: Mert
még a tengerenis út adsz, es a haboc
közétis batorságos által menést: Me-
lyel meg mutatod, hogy te mindenút
segíthet, ha még valaki hayonékül a
tengerre adnaia magatis. De miért
hogy te nem akarad, hogy hiuolkod-
gyec az, a mit te a te bölchséged által
teremtettél, lesen, hogy az emberec az
ő élete.

XIII. RESZE.

ő életeket ilyen sleyt fára bizzác, es
meg tartatnac a hayoba, melybe a te-
nger habain által mennec.
Mert még régenteis, mikor a nagy a-
karo oriasoc eluestetenec: azoc, a kik-
be e világ saporodasanac reménsége
meg maradot vala, egy hayobafutác
melyet a te kezéd igazgara, es eképpé
hagyanac magot e vilagnac ővranoc.
Es ez ilyen fa, méltó áldasra, melyel
igazán chelekednec. De az méltó át-
tokra, mely emberi kézzel faragchol-
tatic, egyenlőképen aual, a ki faragch-
olya: Ez azért, hogy asz faragcholta:
Amaz kedig azért, miért hogy isten-
nec neuestetet: holot eluestendő álat
legyen. Mert az Isten egyenlőképen
gyűlöli az Isten telent, es annac Isten-
telen chinalmányát: Es a chinalmány
az ő mesterével egyetembe meg bün-
tetetic. Ezokaertis a poganoc baluâyí
meg kerestetnec: Mert az Istē terem-
tet ála-

■ SALOMON BÖLCH KÖNYVENEC
tet alatiból, ondoksága az emberec lel
keknecbotrankolítatásaua, es az este
lenekneccórré löttenecc. Mert a bál-
uany emelés, legfelyeb valo parazna-
ság, es ezeknecc talalála, ártalmas vebe-
delne az életnecc.

Ne n voltanac eleitölfogua: örecké
sem maradnac: Hanem az emberek-
necc tíftecségecc keuanalóc által iötte-
nekbe é világba, es é végre talaltatta-
nac, miert hogy az ébereccélete reuic.
Mert nemely attya, keferuesen ban-
koduán az ö iöcc elöcc meg hócc fia:
Képet chinaltata, es aicc, a ki meg hócc
ember vala, Isten gyanant kezdé tar-
tani, es az öueinecc Isteni solgalarot es
áldozatot berze. Annakutana iöccuel
ez Istentelen sokas törüen gyanant
tartatéc: vgy annyéra, hogy a kegyet-
lenecc parancholatibólis kellecc a ké-
pet tífteccni.

Azonképen, a kiket az emberec ie-
len nem.

len nem tífteccnecc vala, miuel hogy
mese laknac vala, el küiduen azoknac
abrazattyokat mestecc földén, meg ira-
tyac vala, es a dichóséges kiralnac tíf-
teccetes képet chinalnac vala: hogy for-
galmatolon hizelkeccnecc a ta-
uoly valónac, mintha ielen volna. Söt
még a mester emberis az ö ieles mes-
terkedéseuel, meg erőccítette a tudatla-
nokat é féle tífteccedbe: Mert a ki a fe-
iedelemnecc inkább akar vala keduecc-
kedni, ez minden mesterséggel leg seb-
ben chinalya vala a képet. A köcség
kedig a mester embernecc secc müueuel
ingerletterüen, Isten gyanant kezdé
aicc tartani, a ki annac elöccce egy keues
iöccuel, mint ember vgy tífteccetic va-
la. Ebböcc iöcc é chalarcság é vilagra.
Mikor touabba az emberec valami
nyomoruságba esnecc vala, a vgy a ha-
talmafoknac akarnac vala hizelkeccni:
A köueknecc avagy a fáknac oly neuet
adnac

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENEĆ
adnac vala, mely azokat nem illeti va-
la.

Annakutana nem elegendeneć meg
aural, hogy az Isten ismeretibe teüely-
egneć vala: Es iollehet élnec nagy eb-
telē életbe, de mind az által effele gyō
tredēst es nyaualyát békesećneć ne-
uezneć vala, Mert azoc, a vagy mag-
zattyokat őlic meg áldozattra, avagy
egtelen tisteletekbe foglalatosoc, a va-
gy dühōsećgel tobzodnac, nem illen-
dōképen, es immar sem életce, sem ha-
zasāgoc ninchen tista: Hanem egyic
meg őli a masikat álnaksāggal, a vagy
hazasāg töréseuel meg sérti: Es ő ná-
loc minden ősue zauartatot, vér, gyil-
kofsāg, orzās, hamisāg, chalarasāg, hi-
tetlēsēg, kérkedēs, hamis esküvés, iam
boroknac meg haboritāsā, hálaadat-
lansāg, az iffiacsüüēneć meg botran-
kofstatāsā, természet ellen valo bűneć,
tōruēny ellen valo ősue hazasulās, ha-
zusaćg.

DEUTERONOMIUS XIII. RESZE.
zasaćg törēs, es paraznasāg. Mert az
éktelen baluānyoknac tisteletē min-
den gonosnac oka, kezdeti, es vége.

Ha inepet ilneć, vgy chelekōdneć
mintha meg dühōtceć volna: Ha pre-
dicalnac, merō hazugsāg: Hamitan él-
neć, es kōnyen hamisan meg eskōs-
neć. Mert miuel hogy az életnekül
valo baluanyokba biznac, nem félneć
semmi kártol, noha hamisan eskōs-
neć. De maga mind a kettōért méltō
bűntetés sial reaioc: Hogy az Istent
igazan nem ismeruēn baluānyokat i-
madtanac, es hogy hamisan es chalar-
dul esküuēn, semmit nem gondoltac a
Szentel. Mert a hamisoc gonosagā-
nac vége lefen, nem a haralom sérēt,
mely akkor mikor hamisan eskesećneć
naloc vagon: Hanem a bűntetés se-
rēt, melyet érdemleneć az ő bűn tēte-
lećkel.

R. XV.

XV.

DE te mi Istenünc, Edes, Hivv, es
 Gúró vagy, minden irgalmaisa-
 gal igazgat. Es noha vétkezünc, de
 azért tiéd vagyünc, es tudgyuc a te ha-
 talmáságodat. Míuel kedig hogy est
 tudgyuc, nem vétkezünc: Mert mi a
 te rebesdre iuttatunc. Mert tégedet is-
 merni, tekelletes igazság, es tudni a te
 hatalmaisaágodat, gyökere az órec élet
 nec. Mert nem hitetnec el minket az-
 onképen az emberek nec ártalmas ta-
 lalmanyi, sem a képiroknac heyába va-
 lo munkaióc, tudni illic, a tarkabarka
 kepec, soc sinned meg irattattac, kik-
 nec fépsége meg botrankosztáttya az
 esteleneket: Es a kic óremest gonofit
 tesnec, gyönyörkednec az életnekül
 valo es meg hólt képekbe. Míltokis é-
 fele gyümölcshre mind azoc, a kic eze-
 ket chinalyác, s mind azoc, a kic keuá-
 nyác es tistelic. Es a

Es a fazakas, ki a lágy agyagot mun-
 kaual műveli, chinal mindenféle edé-
 nyeket az emberi élettre búkségese-
 ket: Chinal kedig vgyan azon egy a-
 gyagbol mint kétféle edényeket, mi-
 nd azokat melyec tistra, s mind azo-
 kat melyec nem tistra chelekedtre
 solgalnac: A mire kelyen kedig min-
 deniknec solgálni, a fazakoson ál. De
 az nyaualyas munka, mikor vgyan a-
 zon agyagbol hasontalan Istent chí-
 nál: holot nem soc ideie, hogy ő maga-
 is a földből chinaltatot legyen, es ke-
 ués idő múlva, ismet abba megyen
 melyből vétetet, mikor a lélec, melyel
 élt, ő tőle elvitetit. De arra vgyon
 gondgya, nem mit munkalkodgyéc, a
 vagy hogy reuid az ő elete: hanē ho-
 gy munkalkoduán vetekedgyéc az a-
 rany es ezüst műuesekkel, es arra va-
 gyon, hogy a réz műueseket köuedhes-
 se: Es dichóségnec tarttya, hogy ha-

R a mú-
sú-
mú-

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENEC
mis műuet chinál, Mert az ő sűuēnc
gondolati olyanoc mint a borrh, es az
ő reménsége alábualo a földnél, es az
ő élete elueteteb az agyagnál: miuel
hogy nem ismeri ašt, a ki őtet teremte
te, es a ki ő belé adta a lelket, mely ő
benne chelekedic, es az élet nec lehele-
tit futta ő belé.

Ezec az emberi életet chuffságnac
ítelic, es az emberi élet nec folyását fo-
kadolomnac, es ašt mondgyac, hogy
mindenünnē hasfnot kel keresni, meg
gonosi általis. Ezec kiualtképen tud-
gyac, hogy vetkez nec, mikor ilyen he-
iába való álatokat es képeket a föld-
nec agyagból chinálnac. Ezec kedig
fokkal bolondobbac es nyaualyásbac
a gyermekeknel, tudni illic a te néped-
nec ellenségi, kic ašt nyomorgattyac,
hogy a poganoknac mindenféle bal-
uanyokat Istenek nec gyanant tart-
yac, kik nec sőmec nem látnac, oroc
sem von-

sem vonson lelket, sűlec sem hall, az ő
kezek nec vyai sem grőznec, es rest az
ő laboc íarása. Mert ember chinálta
őket, es az abrástata őtet, a ki mástol
uőt leheletet. Mert az ember nem chi-
nálhat ő magához hasonlatost, mely
Istenis legyen: Mert mikor halando
legyen, nyiluan chac holtat chinál az
ő Istentelen kezeiuel. Nyiluan iob ő
annál, a ki tisttel: Mert ő vgyan él:
De azoc sőha nem.

Annakfelőtte tistelic a leg vtala-
tosb lelkes álatokatis, melyec ha hason-
latatnac az egyéb oktalan álatokhoz,
fokkal alabualóc. Mert nem gyönyör-
rűség fec latáfra, mint egyéb lelkes á-
latoc, melyec gyönyörűség fec: Az
Istentől sem dichirtetec, sem meg nem
aldattac.

XVI.

EZokaert, vgyan ezekhoz hason-
latosoc

A SALOMON BÖLCHKÖNYVENE
latofokkal bünteténc meg, és a férgek
nec sokaságiual győrttetec. A bün-
tetés helyébe te ió. tóttél a te neped-
del, vy eledelt szerezűen ő nékic, tudni
állic, ja fűreket eledelre, melyet kéuánta
nac vala: Hogy azoc, a kicez eledelt
kéuántac vala, ez ilyen adatot es kül-
detet fűrec által meg táulnáyac, még a
természet nec búkségetis meg szakal-
ni. A többi kedig, kic egy keues ideig
fűkelkődtetec vala, vy eledel nec lenne-
nec résteli, Mert így kel vala leni, ho-
gy azokra, a kic kegyetlenül cheket-
tenec vala, oly búkség időne, mely el-
uostahatatlan volna: Ezek nec kedig
chac meg mutatattnéic, miképē bün-
tettetnénc meg az ő ellenségeg.

Iőuénec vgyan ezekreis gonos es
haragos férgek, es meg marattattanac
es elvestetenec a mérges kégyoc által.
De mind az által mind végig nem ma-
rada a harag; hanem egy keuesē ret-
tentetec

tentettenc meg intélre: Mert meg
gyogyulainac iegyeva vala náloc: hogy
meg emlékeznénec a te tő. uenyed nec
parancholattyárol, Mert valaki erre ē
iegyre tekint vala, meg vigasíc va-
la: Nē az által, a mire nez nec vala: ha-
nem te általad, ki mindenek nec saba-
dítóia vagy: Es vgyan ezennel meg
mutatád a mi ellenségink nec, hogy
chac te vagy meg sabadító, minden
vesedelemből.

De amazoc a Sáskács es a Legyec ál-
tal meg maradtattánac, vgy annyéra
hogy meg halnánac, es semmi oruo-
ságot nem találnac vala az életek nec:
Mert méltóc valánac, hogy effélékel
büntettetnénc. De a te fiaidnac még
a Sárkányoknac mérges fogai sem árt-
hatnac vala: Mert a te irgalmalságod
ellenec ál vala, es meg vigasírya vala
őket. Mert ezért büntettet nec vala il-
lyen képen, es hamar ísmet meg vigasí-

SALOMON BÖLCH KÖNYVENEC
tarnac vala: hogy tanulnának meg em-
leközni a te igeidről, es a feledékensé-
gbe igen mélyen ne merülnének, hogy
meg indulhatatlan ragaszkodnának a
te ióreteményidhöz: MERT nem
vigasztotta meg őket, sem fű, sem íres
ruha: hanem a te Igid WRam, mely
mindeneket meg vigaszt. Mert hatal-
mad vagyon tenéked, mind az életen
s mind a halálon: Es te vísi alá mind a
pokolnac kapuyaig, es ísmet kihosi.
Az ember kedig, ha valakit meg öl az
ő gonofsagából, a ki ment lelket nem
hosihattya vissza, az elment elleuéséget
sem téritheti meg.

De lehetetlen, hogy valaki meg me-
neködgyéc a te kezedből: Mert az Isten-
telenec, a kitégedet nem akar-
nac vala ísmerni, a te hatalmas karod
által meg ostorosztatának, hogy a fio-
katlan zaporoc, köesőc vizeknek meg
vadafoc által, melyektől meg nem me-
neked-

XVI. RESZE.
nekedhetne vala, nyomorgattatának
es a tűz által meg emésztettének. Es ez
mindennél chodalatosb vala, hogy a
vizbe a tűz mintól inkább ég vala, ho-
lot ez mindeneket meg oltson: Mert
é világ viaskodig az igazakért. Nyi-
ha a lang lassabbá chelekedic vala, ho-
gy a lelkes álatokat meg ne égetné ye,
melyec az Istenelenecc közzé bocha-
tattanac vala: hanem hogy ő magoc
nyilván latnának, hogy az Isten ítleti
által így gyóttretőtnének. Nyiha nyi-
ha kedig a láng ég vala a vízbe, a tűz-
nec ereye felőt, hogy a földön valo ha-
misakat elveszténie.

Ezec ellé ágyali életel éketédá te né-
pedet, es méyből bochatal nekic kéye-
ret, minden munkayoc nélkül kébsíte-
tet, minden gyönyörűség adót, es min-
dennecc az ő faya izihöz alkalmasít
(mert mikor a te benned valo remén-
ségbe meg maradnac, ez meg mutat-

R 5 tya a te

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENEC
tya a te gyermekid nec, mely edes légy
te) mert kiki mind az ő kévansága be-
rént asit chinal vala belőle, a mit akar
vala, hogy ilyen a vagy amulyan izü
lenne. O kedig mind a hó, s' mind a
gyeg a tűzbe maradván nem oluad
vala meg, hogy meg ismerneyéc, miké
pen a tűz, mely a kő elsőbe ég vala, es
a z iporba vilámic vala, az ellens' g nec
gyümlölcet elveszténie.

Ezen tűznec, hogy az igazac meg
törnénec, az őnen ereyét el kelle feley-
teni. Mert a teremtet álat, mely tené-
ked vgy mint teremőnec solgál, had-
hato a hamisaknac meg büntetésére:
Es engedelmesben chelekedic azok-
nac hasznokra, a kic te benned biznac.
Ezokáért akoronnis mindē változáf
ra adgya vala magát, es solgál vala az
ayandokba, mely mindent élet vala,
az ő akarattyá es süksége berént: ho-
gy a te gyermekid, kiket te feretz W-
Ram

XVII. RESZE.
Ram meg tanulnayac: Hogy nem a
földből termet gyümlölcet elietic az
embert: hanem a te igid tarttya meg
azokat, a kic te benned biznac. Mert
az, a mi a tűztől el nem emésztetéc, az
mindiarast a napnac gyenge fényétől
meg melegeduen el oluad vala: Hogy,
nyilván lenne, hogy hálát kellene tene
ked adni, minekelőtte a nap feltamad
na, es te elsőbe a napnac feltamadafa
korō. Mert a hála adatlánac remínsé
ge, mint a télidér el oluad, es elfoly
manc a hasonaltan viz.

XVII.

Nagyoc es kimondhatatlanac a te
nitiletid, WRam: Ezértis tevely-
őgnec (Az az, meg chalattatnac abba a miuel
az igazac ellen igyekez nec) a balgarag embe
rec. Mert mikor asit vélic vala, hogy
meg nyomoríthatnatiac a bent népet,
ő ma

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENEC
ő magoc mint hamisac, fetérség nec
meg kötésfeti, hóbíu ey nec foglyai, es
mint főkeués nec az őrec bölchesség-
ről, a heazatoc ala rekesztetetuén fekesi
nec vala. Es mikor ašt vélnéie, hogy
az ő gonofságoc el rey tethetnéie, es a
homalyos fedél alatt elfeyletethetnéie,
isonyuságocson elkergeteténec, es lata
foc miat igen retegettetténec. Mért a
reytec hely, melybe valánac, nem olral
maszhattya vala meg őket a retteget-
séről. Mert zúgás vala környülec mely
őket rettegeti vala, es isonyuságoc a-
brazatoc ielenec vala előttec, mely-
ektől igē retteg nec vala. A tűz is sem-
miképen nem vilagosithat vala, ő ná-
lóc, a chillagoc féneltsége is nem vilago-
sithatta meg ašt az isonyuságoc ey-
er, Ielenic vala vgyan őnékic egy ő
magába égő tűz, mely rettenetessé-
gel telyes vala: Rettegne nec vala kedig
elatastól, maga semmi nem vala, es
vese-

XVII. RÉSZ. MÓJARA
es veszedelmes nec velic vala annál, a
mint láttya vala.

Az őrdengés tudomannac mestersé-
ge is elkölt vala, es arrol valokérkedés
bídalokra fordult vala. Mert azoc, a
kicfogadgyac vala, hogy a beteg lelke
ket meg mentenéie a feledemtől, es a
rettegetéstől, ő magoc betegségbe esé-
nec, annyéra, hogy meg chufolnayac
őket. Es ha efféle rettenetessége nec
retegettéc volna őket is: chac ez is
eluesthetette volna őket, hogy fergec
rohanánac reaioc, es a kégyoc nagy se-
reggel síbég nec vala reaioc: vgy an-
nyéra, hogy még az egre is, maga ané-
kül nem lehet nec vala, nem őremest
néznénec. Mért hogy nemely ilyen i-
gen félelmes, oka az őnen gonofsága,
mely őtet vádolya es karhosztrattya:
Es a meg rettent lelki ismeret, minden
kor nagyob nyaualyát iőüedől. Mert
ebből iő a félelem, hogy valaki nem hi-
zi ma-

A SALOMON BÖLCH KÖNYVE NEC
zic maga oltalmazásába, segítséget
sem lát. A hól kedig keüés bizodalom
vayon a sübe, or effele kétségbe esés
nagyob gyötreimet szerez a tulaydon
enapáfnal.

A zoc közzül kedig, a kic egyenlő-
képen alosnac vala azon az eyē (mely
rettenetes es váloba ey vala, mely a
pokolnac isonyuságos reytekből iöt
vala ki) nemelyec rettenetes látásokal
ideftoua kergettetiē nec: nemelyec ke-
dig ahoz iutanac, hogy életec felöl két
ségbe esné nec. Mert iö vala ö reayoc
hertelen es véletlen félelem, es ha vala-
ki abba esic vala, ez olyan vala mint
egy tömletzbe rekestet, a vagy valnél
kül őrzettetet: Ez, akar sánto ember,
akar pástor, s' akar pusztába munkál-
kodo lesen vala, ennec mint fogolnac
el kel vala senuedni est ez eltauosrat-
lan sükséget. Mert minnyáyan a setét
ség nec egyelő lantzáual valanac meg
fogattatrac. Ha va-

XVIII. RESZE.

Ha valahol a sél fu vala, a vagy a
madarac az ágoc közet edesen éncel
nec vala, a vagy a víz febefen folyuan
zúg vala, a vagy a köbiklac nagy zör-
gésel lesakadnac vala, a vagy a vadac
kiket öc nem látanac, ideftoua futof-
nac vala, a vagy a fenne vadoc or-
ditnac vala, a vagy a hegyek nec üre-
giből sózat veretic vala vísfa: Meg
rettenti vala öket, es kétségbe eyti va-
la. E tetyes vilagnac fénes vilago sága
vala, es az ö dolgaba bantas nélkül el-
jár vala: Chac ezeken vala setéségek-
ey, mely abrazatty a vala a setéségek-
nec, melyec ö reayoc iöuendöc vala-
nac: De öc ö magoknac sockal nehe-
zebbec valanac, a setéségek nél.

XVIII.

DE a te sentidnec nagy vilago sá-
goc vala: Es az ellenségek ezek-
nec sa-

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENEC
hec bauát halyác vala vgyan: de az ő
bőmelyeket nem lattyác vala. Es di-
chiric vala aſt, hogy őc azonképen nē
ſenuednéne: Es meg kőſenic vala,
hogy azoc, a kiket előb meg bántota-
nac vala, boſſut; nem álnac vala ray-
toc, es keuányac vala, hogy meſe ta-
uoſtratnánac ő tőlec. Ez ellen adſ vala
imézeknec tűzes oſlopot, mely őket
az iſmereden úton vezelenéic: es nē
enged; d, hogy a nap őket a nagysá-
gos ménésbe meg sérteneic.

Mert méltóc valánac azoc, hogy
meg foſtratnánac a világofságtol, es
a ſetétségbe mint egy tőmlőtze
foglyoc volnánac, kic a te fiaidat
foguá tartyác vala: kic által az elueſ-
hetetlen törüenyec világofságánac
vilagnac kel vala adattatni. Es mikor
eluegeſtéc volna, hogy a ſenteknec
gyermekit meg őlneic(azoc kőzzül
kedig, kic elvettettec vala, egy aző
meg bün-

XVIII. RESZE.

meg büntet; ſekre meg tartatot vol-
na) te nagy tereggel elueuén az ő gyer-
mekeket elveſted hatalmas vízbe.

Az ey kedig még előb hírré tétetet
vala a mi atyainknac: Hogy batorsá-
gofoc lennéne, es őrülnéne az igiret
nec, melyet hiſnec vala. Es éképen a te
néped váryia vala az igazaknac meg
ſabaduláſat, es az ellenségeknek el-
ueſeſét. Mert mikor az elléséget meg
bünteted, akkor minket, kiket te hoz-
zad hiſ vala, meg dichőitél. Es mikor
a ſamboroknac ſent gyermekí tené-
ked reytekbe aldoznánac, es az Iſten
törüenyec ſerént egyenlőképen chele-
kednéne, eltekélíc vala, mint ſentec,
hogy mint tót, s' mint gonofit együt
ſenuednéne: Es az atyác elől éneklíc
vala, a dichiretnec énekét.

Ezec ellen az elenségnec ſockal kü-
lomb kiáltáſa hallatatic vala, es min-
denfelől keſerucs ſírás a gyermekek-

S ert.

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENEK
ért. Mert egyenlőképen büntetetic
vala mind az vr, s' mind a folga, es
azonképen kel vala senuedni a kiraly
nac, mind a köz embernek. Es
minnyayan egyenlőképen santalan
halattyoc vala, kic egy fele halálal
meg hóltanac vala, vgy anyéra, hogy
nem volnanac az eleuenē annyén, ho-
gy eltemethetnéic: Mert egy órába
el veset vala minden ő nemesb mag-
zattyoc. Es mikor ellőser nem akar-
nánac hinní a bayolokért: kel vala
vallanioc, mikor immar minden ő el-
ső sűletec meg őlettettenec vala, hogy
é népec Isten fiaí volnanac.

Mert mikor mindenec chendefiség
be es nyugodalomba volnanac, es sín-
te immar éfélíkor volna, alá ídúe mēy-
ből, a te kiralyi sékedből, a te minden-
hato Igid, mint egy hatalmas vitéz,
annac a földnec közepire, melynec el
kel vala vesíni, tudni ílic, az éles fegy-
uer, mely

XVIII. RESZE.

ter, mely kemény parancholatot hoz
uán ál vala, es minden helt be tölt va-
la hóltackal: Es noha a földén ál vala,
de ezért a mēnyet éri vala. Ackor her-
telen meg rettenté őket a rettenetes
álmoknactatása, es véletlen nagy felel-
mecsalánac reayoc. Es egyic ír, ma-
fic amot feksic vala hólt eleuentül, ho-
gy vgyan meg tetzec raytoc, mioka-
ért halnánac meg eképen. Mert a ret-
tenetes álmac, melyeket láttánac,
meg jelentic vala ő nekic, miért bűn-
tetnénc ilyen nagy keménységgel,
hogy íntetlen el ne vesnénc.

Ere kedig ackor az igazakatis ha-
lálnac késérteti, es nagy el szakadás lón
a kősségből, a pufstába: De az a harag
nem foc ideig tart vala. Mert hamar
elídue a meg fedhetetlen firsíu, ki vial-
koduán ő érőtec, elhozá az ő üsténec
fegyuerit, tudni ílic az ímadságot, es a
temienez őuel valo meg engesztelést, es

ellene

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENE
ellene áluán a haragnac, véget serze é
nyaualyánac; melyel meg mutata, ho-
gy te folgad volna. Meg győzi vala
kedig é rettenetes nyáualyat, nem te
ti erőuel, sem fegyuer hatalmaual, ha-
nem az Igiuel veté aláia a meg. Bunte
tót, mikor elő samlalnáia az Eskü-
uest, es a Kötést, mely az attyákkal te-
tetet vala. Mert mikor immar a hól-
tac rackáfsal egy máfra hulanánac, ő
közete áluán eleit vesí vala a harag-
nac, es meg rekebté annac útát az ele-
uenekhöz. Mert az ő hősü ölteze-
tin a telyes ékéség vala, es az attyak-
nac dichősége, a negy rend köbe metz
ue: Es a te dichőséged az őfeyének sü-
uegén. Ezeknec kel vala helt adni az
elucstónec, es ezeket felni kel vala:
Mert ez elég vala, hogy chac harag-
nac késérteti volna.

XIX.

Az Isten-

XIX. RESZE.

AZ Istenatleneket kedig belepé a
harag irgalmaságnelkül, mind
végig. Mert meg elein iól tuda, mit ió
uendöre chelekednénc, tudni illic,
hogy ísmet meg bannáyac es üldezne-
iec őket, noha meg hadtác vala nekic
hogy elményenec, es szorgalmatoság-
gal őket késérnieic. Mert mikor meg
kefergenénec, es a meg hóltae sirinél
sirnánac, más bolond gondolatba esé-
nec, hogy akarnaac azokat üldezni,
mint sőkeuefeket, kiket vgyan köny-
örgéssel toltac vala ki: De ennec így
kel vala lenni, hogy arra a végre iut-
nánac, melyet érdemlettenec vala, es
el kel vala feleytenic azokat, kic ray-
toelörtetec vala: hogy telyeséggel meg
talalnayác a buntetést, mely meg
hátra vala: Es hogy a te néped choda-
latos ménést késértene: Azoc kedig
halálnac vy módgyát talalnánac.

S 3 Mert

SALOMON BÖLCH KÖNYVENEK

Mert az egész teremtet álat, mely-
 nec tulaydon természeté vala, ismet
 meg változtatéc a te parancholatodra
 melynec szolgál vala: Hogy a te gyer-
 mekid báta nélkül meg őrisítetnének.
 Ielen vala ezokaért a felhő, mely befe-
 dezi vala az ő taborokat: Annakfelőt
 te a hol először viz ál vala, ot sáráz föld
 tetzic vala. Es lőn a ueres tengerbe
 bantafélkül valo út, es a nagy mely-
 ségbe füves mező: melyen által megye-
 en vala, mind az egész nép, mely a te
 kezéd által oltalmaztatéc vala, kielat-
 tyác vala a chodalatos chodakat: Es
 mennec vala mint a légelő lóuac, es
 földéhel nec vala mint a bárányoc,
 es dichir nec vala téged WRam, ki ő-
 ket meg szabadítottad vala. Mert még
 esékbe vala, mint lőt vala dolgoc az ő
 fokfagokba: Miképē a föld a lelkes ala-
 toc helyébe legyeket hozot vala, es a
 víz a halac helyébe békáknac sokasá-
 gat.

XIX. RESZE.

gat. Annakutana madaraknac vy ne-
 met latic, mikor kéuanságba elűen,
 gyönyörűségese életet kéuáranac va-
 la: Mert időu nec a tengerről fürec, ho-
 gy eleget enné nec az ő kéuanságok-
 nac.

Időu büntetéss a bűnefeke iegec
 által, melyec nagy villamásockal lesi-
 nec vala: Mert igazán senuedic vala
 ezeket az ő gonofságokért, miert ho-
 gy nyomorgattác vala az ő vendége-
 ket. Mert nemelyec nem fogadgyác
 vala házokba azokat, kic ő közetec
 budosnac vala, Nemelyec kedig sol-
 galattra késerític vala azokat, a kic ő
 véleciől törtenecc vala (es nem chac
 ezec: hanem még más megkeresésis
 érkezéc reayoc, miert hogy a időue-
 nyeket ilyen kegyetlenül tartác) ne-
 melyec kedig azokaért, kiket őrem-
 ekbe befogattác vala, es a város törü-
 nyéuel hadtac vala élnic, nyomorgat
 S 4 ryác va-

A SALOMON BÖLCH KÖNYVENEC
tyác vala őket nagy keferűséggel. An
nakfelőtte vaksággal veretetnec vala,
(miképen azoc amaz, Igaz aytaiá el-
őrt) oly sirú setérséggel el leptetec, ho-
gy kiki mind keresnéje az ő aytaiára
valo úrát.

Az élető álatoc ősbue elegyednec
vala, mint a húroc a lontba ősbue
zöngnec, de mind az által egyaránt
zöngnec, miképen ez é chelekedetből
nyiluan láttyác, Mert az, a mi a földē
fokor vala lenni, az a vízbe vala: Es a
mi a vízbe fokor vala lenni, az a föld-
den jár vala. A tűz hatalmas vala a
vízbe, az ő ereyēnec felőtte: es a víz el
feleyri vala az ő meg oltafrol valo er-
eyét. Visontac a lángac nem emésztic
vala meg a meg halando lelkes álatok
nac husár, melyec ő közetec járnac va-
la: Es nem oluastyác vala még a halha-
ratlan eledelt, mely maga mint a ieg
könyen meg oluad vala.

WRam

XIX. RESZE.

WRam mindenfelől meg dichői-
tötted, es tisztésesé tötted a te népe-
det, es meg nem vtrárad őket: Hanem
minden időbe es minden helyen segét
séggel voltal nekíec.

Vége a Salomon Bölchességēnc.

*Ez ide helyhő stöttet részeske a Salomon első
könyvenec vólso részenec végebe valo.*

A Kinec jámbor a fonyálat ada-
tor: E mindē gyöngynél drágáb.
Erre az ő feryēnec sūue rea bis hat
tya magát, es iofága meg nem fogyat
kozik.

Kedue sérént, es nem kedue ellen
chelekedic: Telyes életébe.

Gyapiuual es lennel chelekedic;
Es ő.

es öremest munkalkodic az ő kezei-
uel.

Olyan mint az áros embet hayóia:
A mely az ő életét megfűl hozza.

Még eyel felkél, es az ő haza népé-
nec élést ad, es szolgál leányinac abra-
kor.

Szánto földrőt tudakozic, es meg
vési, es szőlőt plántál az ő kezénc ke-
resményéből.

Erősen meg őuedzic, es meg erősí-
ti karyait.

Arra igyekezie, hogy minden che-
lekedeti hasznos legyen: Az ő györt-
tyaia étzaka meg nem alosic.

Rockát vésen kezébe, es az ő vyai-
ual orsót forgat.

Az ő kezét kinyuytya a begények
höz, es az ő markát meg nyittya a sü-
kelkedők nec.

Nem félti hazanépét a hótol: Me-
rt mindē haza népénc kétszer ruhay-
ia vagyon.

Lepłó.

Lepłóket chinaf magánac: Bibor
es barfony az ő öltezeti.

Böchületes ennecferyie a tanach-
ba: Mikor az orságnac vényei közet
ül.

Ruhát chinaf es eladgya: Őucketis
kiket a kalmárnac ad.

Az ő ékésége ez, hogy a háznál
tisza es gondviselő: Es vigad végre.

Eselsen befél: Es az ő nyeluēn Is-
tenes tudomány forog.

Az ő hazához hozza lát: Es az ő
kenyerét nem ési heiába.

Az ő fia felneueked nec, es hodog-
nác hirdetic: Az ő feryieis dichiri ő-
ret.

A leanyoknac soksága meg gaz-
dagit: De te mind meg haladod őket.

A szépség es az ékéség semmi: De
az istenfelő asfonyálat méltó dichir-
et re.

A Salomon könyveince vége.

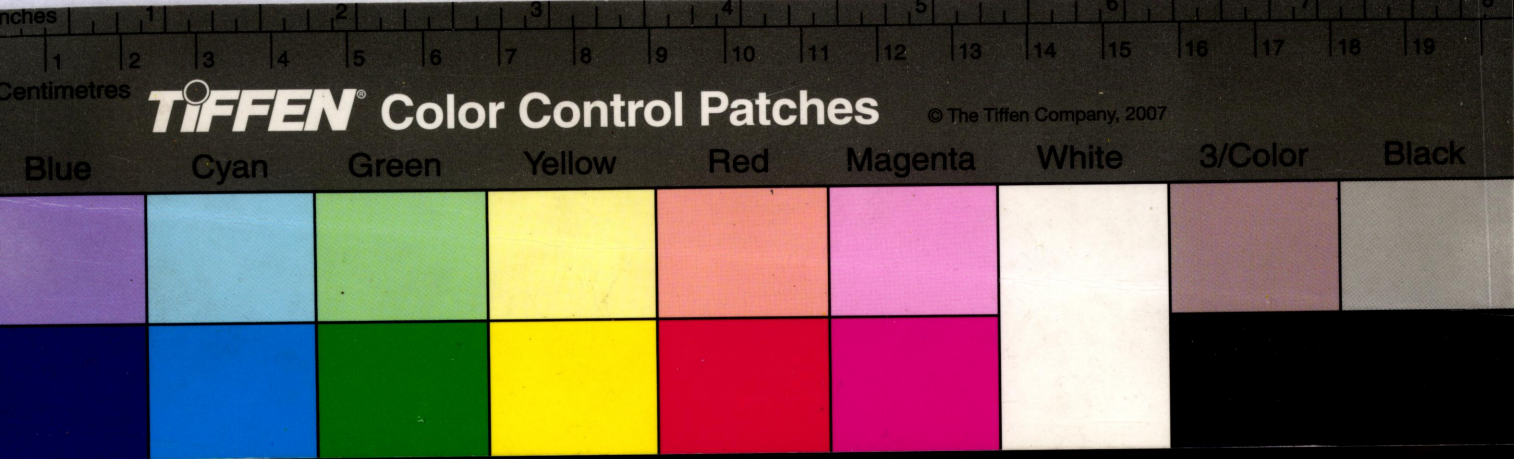
COLOSVARBA

nyomatot Heltaj Gal-
par, es György Hoff-
graf által. 1552.

143

COLOSVARBA
nyomtatot Heltaj Gal-
par, es György Hoff-
gref altal. 1552.

143

COLOSARBA

Procurator Helyal Gal-
-pau-tygy Hoff-
-Bil-122

144

